NATIONAL LIBRARY
AUG 5 1970
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published weekly by the Ladies Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

LATVIJA

AMERIKĀ

55. N-RS. TRESDIENA, 1970. GADA 22. JŪLIJS 20. GADS

WEDNESDAY, JULY 22, 1970 SECOND CLASS MAILL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk vienreiz nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744
Redaktors Eiropā: Vilis Skultāns, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28. West-Germany.

Tālivaldis Kronbergs,
LNAK valdes priekšsēdis

Latvijas atbrīvošanas problēmas

REFERĀTS „NĀKOTNES 70" SARĪKOJUMA „TAVAS UN MANAS DOMAS" 29. JŪNIJĀ TORONTO

(Nobeigums)

Tālāk varētu jautāt, kas būs balss tiesīgs pilsonis atbrīvotajā Latvijas valstī? Vai tikai tas, kas ir latviešu izcelsmes, jeb vai arī jauktu laulību partneri un viņu pēcnācēji? Jeb vai tikai tie, kuri bija Latvijas iedzīvotāji pirms krievu ienākšanas Latvijā 1944. gadā un viņu pēcnācēji? Jeb vai balss tiesīgi būs visi, kas dzīvo Latvijas territorijā atbrīvošanas brīdī? Ja negribam visiem krieviem, baltkrieviem, tatāriem, žīdiem, mongoļiem un neskaitāmām citām tautībām dot pilsoņu tiesības, ko tad lai ar viņiem darām? Vai izraidīsim visus no Latvijas territorijas? Ja ne visus, kur novilksim robežu? Liekas diezgan skaidrs, ka Latvijas pagaidu valdībai būs jāizdara jauna agrārā reforma un šoreiz, varbūt, uz trimdinieku rēķina, proti: visiem tiem, kuŗi negribēs atgriezties dzimtenē, vai arī atgriezīsies, bet nebūs spējīgi vai negribēs savu lauku īpašumu apsaimniekot, kādreizējos īpašumus atpakaļ neatdos, bet ieskaitīs valsts zemes fondā. Varbūt agrākie īpašnieki par to saņems nominālu atlīdzību, kuŗu, droši vien, izmaksās vairāku gadu posmos. Šāda mums, bēgļiem, nepatikama rīcība Latvijas pagaidu valdībai, droši vien, būs jāapsvēr, lai saglabātu valsts ražošanas spējas. Kolchozi un mašīnstacijas savukārt, varbūt, būs sākumā jāpatur, pārvēršot šo komūnistu iekārtojumu par kooperatīviem, lai nepārtrūktu ražošana. Jaundibinātais valsts zemes fonds pārņemtu bezīpašnieku zemi savā pārvaldīšanā, gan piešķirot jaunās saimniecības pretestības kustību dalībniekiem un latviešu karavīriem, kuŗi cīnījušies rietumu pusē par Latvijas atbrīvošanu, gan atrodot jaunus īpašniekus bijušo kolchozu strādnieku vidū.

Būs jāizdod trimdiniekiem izdevīgi likumi, piemēram — nodokļu atvieglinājumi, divu pavalstniecību tiesību paturēšana u. t. t., lai veicinātu brīvajā pasaulē izkaisīto latviešu atgriešanos dzimtenē. Likums, kas atļautu paturēt vēl vienu bez Latvijas pavalstniecības, dotu iespēju pensionāriem pavadīt savas dzīves vecuma gadus atbrīvotajā Latvijā un saņemt pensiju bijušajās trimdas zemēs. Pretimnākšana trimdiniekiem būs izrādāma arī tādēļ, lai jaunā valsts iegūtu kapitāla ieguldījumus, jo tai būs vajadzīgi mūsu līdzekļi, t. i. ārzemju valūta.

Iespējams, ka liela dzimtenē palikušās tautas daļa būs pat nelabvēlīgi noskaņota pret mums, trimdiniekiem, jo — kamēr viņi izcieta okupāciju, mums bijušas labas dienas. Iespējams arī, ka, ilgi dzīvojot padomju režīmā, tie būs starplaikā piesavinājušies sociālistisko domāšanu. Var pat būt, ka Latvijas pagaidu valdība izdara daļēju rūpniecības decentrālizāciju, pārceļot atsevišķas rūpniecības uz mazākām pilsētām, lai vismaz daļēji atbrīvotos no sociālistiskās masas koncentrācijas Rīgā.

Būs jāizdod jauna valūta, jāpārstrādā pensiju likumi. Tieši pensiju jautājums būs diezgan kutelīgs, jo valdības iestādēm būs jāpārbauda katrs atsevišķs gadījums un jākonstatē, par kādiem nopelniem un cik liela pensija katram īsti pienākas.

Atbrīvotā Latvijas valsts nevarēs atgriezties pie tās pašas iekārtas, kāda Latvijā pastāvēja pirms Pad. savienības bruņotā iebrukuma 1940. gada 17. jūnijā. Tā sauktā Ulmaņa laikmeta noliedzējiem vai piekritējiem ir jau tagad jāatzīst, ka līdzīgu iekārtu vairs nevarēs atjaunot. Tāpat nepieņemama būs kādreizējā Latvijas valsts pārlieku demokratiskā satversme, kuŗa, bāzēta uz Francijas satversmes likumiem, pieņēma vēlētu Saeimu, kuŗas deputāti nāca no 28 partijām. Pretstatīt šādu sīku partiju pieļaušana paralizēja efektīvu valdības darbību resp. ministru kabinetus cēla un gāza. Še vēlreiz jāuzsver, ka kļūda nebija vis Saeimas iekārtā, bet gan satversmes likumos. Atbrīvotās Latvijas valdībai būs jāizdod līdzīgi likumi Rietumvācijas republikai, kuŗā partijas kas nesaņem vismaz 5% no visu vēlētāju balsīm, automatiski zaudē deputātu tiesības parlamentā.

Neredzu arī iespējas, ka atjaunotā Latvijas valsts varētu pastāvēt tādā pašā veidā, kāda tā bija līdz šim. Lai nodrošinātu sev brīvību, Latvijas valstij būs jāpastāv vismaz pilnīgā saimnieciskā, militārā un politiskā ūnijā ar pārējām Baltijas valstīm. Arī Somijas iekļaušana šādā blokā būtu ļoti vēlama. Vispār, Eiropas politiskā karte stipri mainītos ar Pad. savienības sabrukšanu resp. sakaušanu. Lai cik ironiski tas izklausītos, Polija, kuŗas dēļ sākās otrs pasaules karš, eventuālajā trešajā pasaules karā būtu lielākā zaudētāja un reizē ar to vislabstamākais draugs Lietuvai resp. Baltijas valstīm. Var droši pieņemt, ka Rietumvācija, kuŗa piedalīsies Pad. savienības sakaušanā, dabūs atpakaļ savus pašreizējās Polijas atņemtos apgabalus. Arī jaunā Ukrainas valsts atkal atgūtu brīvību un par savu territoriju saņemtu visu pašreizējo Ukrainu, t. i. arī Pad. savienībai pievienoto, galvenokārt ukraiņu apdzīvoto bijušo Polijas apgabalu. Reizē ar to Polija būtu apcirpta rietumos, bet nesaņemtu nekā pretim austrumos. Šādos apstākļos var rasties poļu ekspansija Baltijas valstu virzienā.

Problēmu būs daudz. Šai īsajā apskatā nav iespējams tās visas ne uzskaitīt, nedz izlīdzēt. Bet tās visas var tikt atrisinātas, kad pienāks Latvijas valsts atbrīvošanas diena. Uz to cer un tam pukst mūsu trimdinieku sirdis. Un tie, kuŗi nevēlēsies atgriezties dzimtenē, varēs, līdzīgi žīdiem, pirkt Latvijas valsts vērtspapīrus un atbalstīt atjaunotās valsts uzplaukšanu.

Dažreiz liekas, ka Dievam labpatīcis iekārtot mūsu trimdas dzīvi tā, lai tā būtu nepārtraukta kalnā kāpšana. Par spīti tam, ka esam trimdā jau 25 gadus, ka asimilācija un svešie kopu kalniņi paņēmuši krietnu procentu no mūsu trimdas saimes, mūsu sabiedriskā un nacionālā dzīve ir pieņēmusies, nevis atslābusi. Ja kādu laiku mums likās, ka ir sagrauti visi mūsu mērķi, ka zudusi dzīves jēga, ka esam strauji sākuši slīdēt lejup, tad tagad redzam, ka tā bijusi tikai kāda ielecja, kas mums bija jāpārvar. Sasniegusi viena kalna virsotni, mēs redzam nākošo mērķi un dodamies arvien augstāk un tālāk uz vēl nesasniegtajiem. Pretēji visām sociologu teorijām, mūsu trimdas dzīve tat augšup, nevis slīd lejup. Mēs rīkojām lielākus jaunatnes svētkus, vēl plašākus dziesmu svētkus, vēl dižākus „Nākotnes 70" svētkus, pērkam tautas namus, tad vēl lielākus namus, būvējam jaunas baznīcas. Arī mūsu akadēmisko organizāciju dzīve arvien dodas kalnup. Arvien vairāk akadēmiķu iesaistās šajās slēgtajās organizācijās, reizē ar to nodrošinot latviešu patriotu saimes turpināšanos, nevis iznīkšanu. Tīra latviešu valoda, latviešu tautas vienība un verdzībai pakļautās Latvijas brīvības atgūšana ir mūsu augstākais mērķis. Un šo mērķu piepildīšana ir mūsu pienākums.

LATVIEŠU DIENAS Montrealā

30., 31. jūlijā un 1. augustā

Terre des Hommes izstādē

RAIŅA „PŪT, VEJIŅI" DZIESMU SVĒTKU IZRADE TORONTO

Augšā pa kreisi: Baiba (Skaidrīte Leja) un Gatiņš (Dzintars Pūpēdis). — Augšā pa labi: Orta (Skaidrīte Pūpēde), Baiba (Skaidrīte Leja) un Uldis (Heinrichs Puķītis). — Apakšā: Māte (Maija Gaiķe), Zane (Vija Vare), meita (Anna Briede), Anda (Ausma Puķīte), meita (Valda Briede), Dīdzis (Juris Freijs), Uldis (Heinrichs Puķītis), Orta (Skaidrīte Pūpēde) un Ciepa (Inta Purva). Skat. rakstu 3. lpp.
Foto: J. Ligers

Atteikšanās no tālākiem uzlabojumiem

LIETIŠĶU UN LIETDERĪGU DEBAŠU VIETĀ STRĪDI UN PAT APVAINOJUMI LATVIEŠU NAMA AKCIONĀRU SAPULCĒ TORONTO

Ieskaitot valdes locekļus un pieaicinātos uzlabojumu plānošanas lietpratējus, Latviešu nama Toronto akcionāru ārkārtas sapulcē 15. jūlijā piedalījās tikai nedaudz vairāk par 30 personu, taču no kopīgā 1811 akciju skaita šai sēdē bija pārstāvētas 1518, kaut no 43 akciju turētājiem savus pārstāvjus bija sūtījuši tikai 22. Tātad pārstāvēti bija visi lielākie akciju turētāji, iztrūkstot pusei mazāko vienību. Šī bija viena no neparastākajām sapulcēm, kāda pēdējos gados Toronto notikusi, kaut ilga tikai nedaudz vairāk par divām stundām. Neparasta tādēļ, ka izvērtās ļoti labāko nokārtojumu lietai, ar ko asa, debatētājiem maz domājot par saistās visas sabiedrības intereses, lietderīga atrisinājuma meklēšanu un nākotni, bet visur cenšoties saskatīt tikai negātīvo, nesaudzīgi kritizējot un uzbrūkot, kā rezultātā radās strīdi un domu izmaiņa pārgāja asumos, atskanot dažai labai neparastai replikai un pat klajam apvainojumam, draudot ar „goda tiesu", prasot atvainošanos, citiem atvainošanās prasību „atbalstot", apvainotājam paskaidrojot, ka viņam nekādi padomi nav vajadzīgi... Radās iespaids, ka vismaz daļa apvainojumu un neparasti skarbās kritikas nav izteikta debašu karstumā, meklējot iespējami labāko nokārtojumu lietai, ar ko saistās visas sabiedrības intereses, bet gan tīri personīgas dabas iemeslu dēļ, kuŗi, liekas, brieduši jau gadiem. Tā konstruktīvu debašu un spriešanas vietā nācās piedzīvot strīdu vakaru, par kuŗu dažam labam debatētājam nāktos tā kā kaunēties, vismaz par veidu, kādā izteica savu domu formulējumus. Arī demokratijā, katram drīkstot atklāti izteikt savas domas, kaut kur pastāv elementārās pieklājības robežas.

Nepiekāpīgas „cīņas atmosfaira" iezīmējās jau sapulces sākumā, O. Dzērvītim un U. Maksiņam piedraudot mainīt sapulces vadītāja M. Tožas paredzēto darba seku, t.i. pirms valdes priekšsēža ziņojuma apskatīt nama pašreizējo financiālo stāvokli un nolasīt iepriekšējās akcionāru sapulces protokolu. A. Šteinbachs to arī nolasīja, un sapulces dalībnieki to pieņēma tikai pēc ilgākām debatēm pārgrozītā veidā ar vairākiem labojumiem un papildinājumiem.

Satumsušajos padebešos sāka sprēgāt zibeņi, ieskanoties arī pa pērkona dārdam, pārrunājot namā izdarīto pārbūves darbu financiālo pārskatu. Pie tā, tāpat kā pie vispārējās sēdes gaitas, būs vēl jāpakavējas kādā no mūsu laikraksta nākošajiem numuriem, bet daudzu sapulces dalībnieku atzinums bija, ka pārbūves darbi izdarīti nelietpratīgi un nelietderīgi, par tiem arī krietni pārmaksājot. P. Bārdiņš atzina, ka pārbūve izdarīta tā, ka „nav iespējams saprast, kā to īsti apzīmēt, vai vispār iespējams kaut ko trakāku izgudrot", bet O. Dzērvītis jautāja, vai, pārbūvi uzsākot, bijusi kāda priekškalkulācija par izmaksu, ja tagad radies 10.000 dol. iztrūkums. Arī U. Maksiņš izteica kritiku un pārsteigumu par nama valdes „optimistisko pārliecību", ka pārbūves darbi paveicami ar 50.000 dol., bet sanākuši turpat 70.000 dol., „Kas tā par kalkulāciju?" viņš jautāja, izsakot aizdomas, ka ar pārbūves darbu veicējiem iepriekš nav parakstīti līgumi.

Valdes pr-dis M. Toža atbildē paskaidroja, ka pirms pārbūves darbu uzsākšanas tikai teorētiski varēts lēst, kas darāms, bet īsta

(Nobeigums 5. lpp.)

Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdis Tālivaldis Kronbergs dziesmu svētku koptorakoncertā uzrunā klausītāju tūkstošus.
Foto: J. Ligers

Mums pieder nākamības laiki

DIVAS LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBU KONFERENCES

Ar lepnumu jākonstatē, ka nekad līdz šim Toronto nav saplūdis tik daudz tautiešu no tālajām zemēm, kā Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkos. Visu nedēļu pirms lielā koncerta apmeklētāji straumēm plūda gan no Anglijas, gan Vācijas un Zviedrijas, arī no Francijas, Holandes un Dienvidamerikas, pat no tālās Austrālijas. Godam jāpiemin arī tie, kas bija mērojuši tikpat tālu ceļu no Kanadas un ASV rietumiem. Tie nebija tikai atsevišķi jautri braucēji vien, tie nebija arī desmiti vien, bet simti un vairāki simti, ja ne tūkstoši tālā ceļa braucēju, kuŗiem nebija zēļ ne laika, ne naudas, lai dotos uz līdz šim lielāko kopīgo pulcēšanos — dziesmu svētkiem Toronto. Pilsēta pildījās ar šiem jautrajiem ceļotājiem, kur vien kāju spēra — restorānos, viesnīcās, tramvajos un pazemē, visur dzirdēja skaļo un sirdīgi tuvo latviešu valodu. Katrs gribēja apskatīt arī pašu latviešu īpašumus — DV un Latviešu namu, lai tajos pakavētos jautru draugu pulkā. Protams, tikai retais varēja aizlet garām arī tiem lielākajai latviešu „bankai" brīvajā pasaulē — Toronto latviešu kreditsabiedrībai.

Nekad savos 11 darbības gados Toronto latviešu kreditsabiedrība nebija piedzīvojusi tādus valūtas plūdus kā šai laikā. Visi kreditsabiedrības darbinieki jo stundu dienā bez atpūtas, bieži pat bez kafijas un pusdienu pārtraukuma, skaitīja simtus un tūkstošus angļu mārciņu, Zviedrijas kronu, vācu marku un amerikāņu dolaru, piepildīja ar tiem kreditsabiedrības naudas skapjus. Steigā vajadzēja mainīt visas pasaules banku un ceļotāju čekus dažādās valūtās, dažos negadījumos pat izsniegt aizdevumus.

Šai nozīmīgajā laikā sanāca arī Latviešu kreditsabiedrību apvienības 5. konference Toronto un ārkārtas konference Losandželosā.

Abās konferencēs bija aicināti visu 19 latviešu kreditsabiedrību valdes, aizdevumu un revīzijas komisiju locekļi, jau laikus izsūtot ap 220 ielūgumu, kā arī paziņojot abu konferenču darba seku. Namatēva pienākumus Toronto bija uzņēmusies vietējā latviešu kreditsabiedrība, bet Losandželosā — Dienvidkalifornijas latviešu kreditsabiedrība.

Konferenci Toronto 4. jūlija rītā ar īsu uzrunu atklīja Latviešu kreditsabiedrību apvienības valdes pr-dis A. Svenne, apsveicot tālos viesus E. Šmugaju no Austrālijas un E. Pakuli no iSetlas, Vašingtona pavalsti, kā arī citus konferences dalībniekus, pēc tam nolasot Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītāja Dr. A. Spekkes un Latvijas konsula Montrealā V. Tomsona apsveikumus. Konferencē piedalījās 26 darbinieki, pārstāvot 10 kreditsabiedrību: visas 4 Kanadas latviešu kreditsabiedrības, — Toronto, Londonā, Hamiltonā un Montrealā, 5 ASV kreditsabiedrības — Klīvlendā, Grand Rapidos, Sietlā, Bostonā un Klīvlendas draudzes, kā arī 1 Austrālijā — Šidnejā. Konferencē piedalījās arī „Latviešu banku kalendāra" redaktors P. Rasiņš no Toronto un apvienības statistikas nodaļas vadītājs J. Gaigals no Milvokiem.

Par konferences vadītāju ievēlēja A. Svenni no Toronto, par sekretāru K. Norveli no Klīvlendas, bet par balsu skaitītājiem I. Jenti un J. Reinbergu no Toronto. Tā kā Toronto nebija varējis ierasties apvienības valdes sekretārs N. Kļaviņš no Milvokiem, iepriekšējās konferences protokola pieņemšanu atlika uz nākošo sanāksmi, totiesvienprātīgi pieņēma apvienības statūtu grozījumus, kuŗi noteic, ka apvienībā piedalās arī Austrālijā likumīgi pastāvošās latviešu kreditsabiedrības, ar ko abas Austrālijas latviešu kreditiestādes gūst pilnas tiesības piedalīties apvienības darbā. Diskusijās pie šī priekšlikuma A. Svenne paskaidroja, ka laikā, kad 1962. gadā Klīvlendā dibināja Latviešu kreditsabiedrību apvienību un pieņēma tās statūtus, nevarēja paredzēt, ka apvienības darbā varēs piedalīties arī tālās Austrālijas kreditsabiedrības, taču praksē pierādījies, ka tās ļoti atsaucīgas kopīgajam darbam un sadarbība ar tām pilnā mērā iespējama. Diskusijās paudās ieskats, ka nepieciešami vēl citi sīkāki apvienības statūtu grozījumi. Šos priekšlikumus nodeva valde tālākajiem apsvērumiem un eventuāliem ieteikumiem nākošajā konferencē.

Savā ziņojumā valdes pr-dis A. Svenne vispirms pieskārās kreditsabiedrību idejiskai pusei, uzsverot, ka kreditsabiedrību darbs vispār, reizē ar to arī latviešu kreditsabiedrību darbs izvērties par ļoti nozīmīgu. Kreditsabiedrības ir ne tikai palīdzības organizācijas saviem biedriem, bet izvērtušās arī par audzināšanas iestādēm financu lietās. A. Svenne pieskārās arī kanadiešu speciālās komisijas ziņojumam un iesniegumam Ontario provinces parlamentam, kuŗā tā uzsver kreditsabiedrību lielo nozīmi un ieteic to darbību vēl paplašināt, dodot iespēju visiem iedzīvotājiem izmantot kreditsabiedrību priekārocības. „Visas 19 latviešu kreditsabiedrības darbojas teicami, un man visā savā gaŗajā darbības laikā nav ienākušas nekādas sliktas ziņas par mūsu kreditsabiedrībām. Kāds tautietis no Mineapoles man teica: Mūsu banciņa ir maza, bet mēs esam priecīgi, ka mums tā ir, ka mums ir sava naudas krātuve, kuŗa grūtā brīdī var palīdzēt," ziņojumā teica A. Svenne.

Ziņojumu turpinot, A. Svenne pakavējās tieši pie kreditsabiedrību apvienības darba un uzsvēra, ka tā savā 8 gadu pastāvēšanas laikā pavelkusi 2 uzdevumus: izdevusi „Latviešu banku kalendāru", kā arī savākusi un publicējusi pilnīgas un precīzas ziņas par latviešu kreditsabiedrībām. Pateicoties nedalītai pašu kreditsabiedrību atsaucībai, tāpat kalendāra redaktora P. Rasiņa un statistikas daļas vadītāja J. Gaigala nesavtīgam darbam, šie abi uzdevumi paveikti teicami. Visas 19 latviešu kreditsabiedrības piedalās šajos apvienības pasākumos. Konference izteica sirsnīgu pateicību P. Rasiņam un J. Gaigalam par lielo darbu, kuŗu tie veikuši bez atlīdzības.

Pievēršoties apvienības turpmākajiem uzdevumiem, A. Svenne ziņoja, ka valde pašreiz nodarbojas ar iespējami lielākas un labākas reklāmas un propagandas jautājumiem. Latviešu kreditsabiedrībās, pēc 1968. gada statistikas, ir apvienoti tikai apmēram 5,6% brīvās pasaules latviešu. Tas nozīmē, ka statistikā minētais kreditsabiedrību aktīvs — nepilni 5.000.000 ASV dol. — ir tikai 5,6% no visu latviešu rīcībā esošā kapitāla, kas savukārt nozīmē, ka kreditsabiedrību naudas krātuvēs var saplūst vēl daudz lielāki latviešu rīcībā esošie kapitāli, sasniedzot savu maksimumu tuvu pie 100.000.000 dol.. Tātad — še vēl daudz darba. A. Svenne arī ziņoja, ka valde propagandas jautājumam piegājusi ar zināmu uzmanību un izdarījusi aptauju visās kreditsabiedrībās par kopīgu reklāmas materiālu resp. bilets-

(Turpinājums 7. lpp.)

Argumenti un ciņa pret sarkano ideoloģiju

RAIŅA CEDRIŅA REFERĀTS PASAULES LATVIEŠU JAUNIEŠU SALIDOJUMĀ 20. JŪNIJA TORONTO

(2. turpinājums)

Pad. savienība algo vairāk nekā miljonu statistiķu. Tiem jāstrādā roku rokā ar propagandu. Ļoti daudz Pad. savienības, tāpat kā sarkanās Ķīnas, produkcijas tad nu seko ķeizara Vilhelma II principam. Sāsta. ka Vācijas ķeizars bijis ļoti lepns par savas muižas govīm, jo to piena izslaukums bijis vislielākais tā laika Vācijā. Lai to panāktu, govis dzirdinātas ar — pašu pienu... Tās izdzērušas pienu vairāk nekā devušas, bet izslaukuma ziņā to rekords palicis nepārspējams. Šo neprātīgo produkcijas metodi tad nu pārņēmušas plānošanas saimniecības valsts iekārtas. Savā pēdējā rakstā 1952. gadā Staļins ziņoja, ka saimniecības preču vietā, kuras pēc kara iedzīvotājiem bija vairāk nekā nepieciešamas, nākošajā piecgadē izšķiries par smagās rūpniecības intensīvu attīstīšanu, pat ja tā mazāk atmaksātos resp. radītu zaudējumus.

Tāpat sociālie radikāļi bieži mēdz lielīties, ka sociālistiskajās valsts iekārtās neesot bezdarba. Depresija esot kapitālisma slimība.Pēc tuvākas analizes tomē ātri vien nonākam pie tā sauktā „apslēptā bezdarba", tipiska tieši sociālistiskajām iekārtām. Arī ASV nebūtu bezdarba, ja vienai nenodarbināto grupai liktu grāvjus rakt, otrai — tos atkal aizbērt. Tas ir patiess gadījums. Kāds man pazīstams kapteinis, tikko atgriezies no Albānijas, man stāstīja, ka Tiranas ostā Durē bijusi jāuzlādē dzelzs rūda. Ostā nebijis nekādu ceļamkrānu, tāpēc kapteinis piedāvājis paša kuģa vinčas, kuras lietojot, kravas uzņemšana ilgtu divas dienas. Viņa piedāvājums tomēr noraidīts. Tā vietā albāņi izlietojuši citu darba spēku: 300 sieviešu visdažādākajos vecumos nesušas rūdu maisos uz muguras no transporta ostas uz kuģa kravas telpām. Četras nedēļas dienu un nakti plūdusi nepārtraukta sieviešu straume, grīļodamās zem smagās nastas. Viena daļa bijusi jau tik lielā vecumā, ka vairāk klupušas pār saviem maisiem nekā tos nesušas. Kad kapteinis iebildis, ka tik daudz neproduktīvu dienu (3000 dol. zaudējums dienā) viņa rēdereja var izrādīties par dārgu, albāņu virsnieks atbildējis, ka tautai nepieciešams darbs un valsts atlīdzību samaksās pēc transporta norunas noteikumiem. Vai rēdereja šo samaksu arī saņēma, to nezinu. Ja ne — tīrā krāpšana. Ja saņēma — atkal ķeizara Vilhelma II piena govju taktika.

Arī Pad. savienībā darba nevienam netrūkst. Ja kāds sūdzas, tad tādu viegli var ievietot koncentrācijas nometnē. Freda Utleja ((Utley), kuŗa pazīst tiklab ASV, kā Pad. savienības apstākļus, savā grāmatā „Lost Illusion" raksta, ka bezdarbnieku pabalsts ar ģimenes piliikumu ASV dod augstāku dzīves standartu nekā vidusšķiras strādnieks bauda padomijā. Apmēram tas pats būtu jāsaka par streikiem. Jau Ļeņins savā laikā par visbrīvākajām valstīm no strādnieku viedokļa iesaukta tās, kuŗās jo bieži notiek demonstrācijas un streiki ar sekojošu attiecīgo problēmu atrisinājumu. Tādēļ ir paradokss, ka Pad. savienībā streiku nekad nav. Tādi tur nevar un nedrīkst būt. Vēl lielāks paradokss, ka pat augstāki komūnistu partijas funkcionāri paši met ilgu pilnus skatienus uz Rietumu nāciju komfortu un labklājību, tai pašā laikā pārmetot tām tirgus metodes, kuŗas šo labklājību sagādājušas. Poļijā, kur zviedru tūrisms plašāk izplatīts, notiek atklātas spekulācijas ar valūtu. Poļu zlotu var pirkt pat uz ielas. Protams, katrs polis, kuŗš iekrīt, riskē ar vismaz 5 gadu cietumsodu par pretvalstisku darbību. Bet iemainīto Rietumvalstu valūtu šis pats polis pārdod augstākajiem partijas vīriem, kuŗiem iespēja tikt uz ārzemēm un to iztērēt par kapitālisma augļiem. Ir kuriozi, bet pat pircējs un tiesnesis varētu būt viena un tā pati persona.

Nepārdomāta man liekas rietumvalstu pilsoņu daļas greizā skatīšanās uz darbīgu un saprātīgu privātpersonu iniciātīvu atrast jaunas un sekmīgas rosības iespējas, it kā tas būtu kaut kas tumšs vai pat blēdīgs. Kas savu kapitālu iegulda drošā uzņēmumā, lai tas varētu attīstīt intensīvāku produkciju, konkurences spēju un dotu peļņu, tas sagādā ne tikai drošību un turību uzņēmuma darbiniekiem, bet reizē stiprina arī valsts saimniecību. Kas mēģina tiem likt kāju priekšā, tas zāģē zaru, uz kuŗa pats sēž. Ja nebūtu iniciātīvas, entuziasma un riskēšanas drosmes, nebūtu arī rodības un apgrozījuma, ko kritizēt. Bet — nebūtu arī labklājības ne vienam, ne otram.

Piesolīto alternātīvu esmu jau plaši notēlojis — komūnismu, chaosu un masveida nabadzību. Preču stagnācija sociālistiskajās valstīs ir nenovēršama. Krievu vēsturnieks Amalriks raksta: „Esmu pieredzējis, ka daudzi zemnieki vairāk cieš no otra sekmēm nekā paša neveiksmēm." Par tipisku īpašību krievu tautas psichē viņš uzskata to, ka krievs necenšas pats kaimiņa turību sasniegt ar čaklumu, bet drīzāk likt tam spieķus riteņos. Tendence uz masu nabadzību sakņojas skaudībā. Nenovidība esot dabas bērnu visbūtiskākā īpašība.

Par amerikāņiem sens nostāsts pauž, ka kāds agrīns kolonists, patricieša nama priekšā ieraudzījis zelta karieti, iesaucies: „Es strādāšu dienu un nakti, kamēr arī sev tādu iegūšu!" Varbūt tas bijis tāds laimīgs pasaku mirklis, kad visas vēlēšanās piepildās. Nav zināms, vai viņš savu mērķi sasniedzis jau pirmajā paaudzē, bet šobrīd varam konstatēt, ka amerikāņi ar savu uzcītību, neatlaidību un iespaidīgajām darba metodēm, ražojot masveida serijās, sasnieguši tādu dzīves standartu, ka patiešām ne tikai bagātniekiem, bet arī kuŗa katra aroda strādniekam ir sava lepna automašīna durvju priekšā. Turpretim krievi vismīļāk būtu zelta karietei izdauzījis logus. Okupētās zemes abos pasaules karos visneticamāko krievu vandālismu pieredzējušas tiku tikām.

Šis, liekas, ir arī viens no iemesliem, kādēļ komūnisms iesakņojās tieši Krievijā un nekur citur Eiropā. Markss vairāk cerēja uz Vāciju, uz rūpniecības zemi un strādniekiem, ne uz lauksaimniecību un zemkopjiem. Par otru iemeslu gribētos minēt to, ka krievi ar verdzību saraduši. Jau Puškins (Kapteiņa meitiņā) izteicis tautas gudrību: „Nobučo kungam roku un — nospļaujies." Vai nav vienalga, kas novelk ādu pār acīm — kungs vai biedrs? Padomju čeka tikai mainījusi nosaukumus savas vēstures asiņainajā tecējumā. Kas brīvību nav redzējis, tas arī nezina, kas brīvība ir. Attieksmē uz tautu rakstura īpašībām jāatzīmē vēl kāds patiess anekdots. Vilciena kupejā sastrīdas krievu madāmiņa ar dūšīgu latviešu sievu. „Jūs, latviešus, tādu dumpīgu un vizdegunīgu tautu, visus kā vienu vajadzētu aizsūtīt uz Sibīriju!" nosaka krieviete. „Nu, tad jau jūs, krievi, drīz vien brauktu mums pakaļ!" latviete mierīgi atsaka. „Čto tam, čto tam, kā tā?" krieviete uztraucas. „Kur ir latvieši, tur pat trīs gadus uz akmens rudzi aug," paskaidro latviete, „bet ir tautas, kuŗas tikai staigā citu pēdās, ubagodamas vai laupīdamas." Latviešiem ir gods piederēt pie tik čaklas un uzņēmīgas tautas.

Markss, kā zināms, savu revolūcijas ideoloģiju dibināja uz industriālisma izmīkšanu un kapitālismu uzskatīja par nabadzības valsts iekārtu. Kā vienmēr — pienākuši citi laiki. Mūsdienu jaunmarksisma revolūcionāriem jau līdz kaklam tieši kapitālisma radītā pārpilnība — šī sistēma, kuŗa izlej nekad neizsīkstošu preču straumi pār cilvēkiem. Tagad individs tikai, līdz ačīm ar bārdu un matiem apaudzis un basām kājām, vairs jūtas brīvs un garīgi dzīvs. No tādiem izteicieniem, kā „Strādā, būsi saimnieks!", „Īsts vīrs tiek ar visu pats galā!" vai „Kas nestrādā, tam nebūs ēst!", hipijiem kļūst nelabi. Varbūt to apgriezt otrādi: kas strādā, tam būs ēst? Sarkano zvaigžņu bīdītāju gaume. Dumpošanās par kapitālisma neefektīvīāti kreiso aprindās ir pārvērtusies par riebumu pret kapitālisma efektivitāti.

Kurp griezties? Pad. savienība, tātad, pastāvējusi jau pārāk ilgi, lai vēl dotu rožainas nākotnes cerības, kļuvusi jau „vecā paaudze". Dzīvi var vērtēt tikai, skatoties atpakaļ, bet jādzīvo, skatoties uz priekšu (Kirkegaard). Daļa inteliģento salona komūnistu (snobu) apgalvojusi, ka tas gan nederot attīstītajām rietumzemēm, bet tam izcilas priekšrocības atpalikušajās zemēs. Tā ir liela, negatīva augstprātība — novērtēt kādu tautu par negatavu pašplūsmei un demokratijai. Šīs zemes, savu patstāvību ar sociālismu sākot, izrauj pašas savas saknes augšanai uz gaišāku apvārsni un labklājību. Sociālisma uzkrātais kapitāls nekalpo tautas patiesajām kultūrālajām un sabiedriskajām vajadzībām, bet tiek nelietīgi izšķiests par arvien pieaugošu policijas un militāro spēku, ar kuŗu uzturēt dzīvu sociālo diktatūru un cenzūru, kas neglābjami iet plānošanas saimniecības pēdās. Tautu, kuŗa reiz pazemota līdz komūnisma diktatūras dzeļžiem, diktatūra nekad neatlaidīs.

Vienpusība un partejiskums jauno kreiso radikāļu vidū ir apbrīnojams. Viņu vadītāji apgalvo tik daudz zināmā par „melno" apspiešanu un izmantošanu Dienvidamerikā un Afrikā, bet tikpat kā nezina par necilvēcīgu apiešanos tepat acu priekšā, kaut vai Austrumeiropas diktatūras valstīs, tie pēkšņi īstu patiesību zina tik kautrīgi maz. Par savu iesaistīšanos palīdzībā atpalikušajām zemēm kreiso aprindas pašas apliecinājušas: „Mūsu cīņai un pabalstiem nacionālajām atbrīvošanas kustībām Afrikā nav tik daudz nozīmes viņiem kā mums pašiem." Rietumvalstu 20 reižu lielākais pabalsts komūnistu bloka izteikās ir tikai apslēpts un viltīgs jaunkolonialisms.

Visiem zināms, ka tirdzniecība un rūpniecība ir katras tautas saimnieciskās augšupejas pamats. Ja rietumvalstis tirgojas ar atpalikušajām zemēm, tad tā esot kapitālistiska izsūkšana. Bet tās pašas aprindas arī pieprasa boikotēt Dienvidafriku un Rodēziju. Ja patiesa ir kreiso radikāļu pirmā fraze, tad jau, piemēram, Dienvidafrikai vajadzētu kļūt spēcīgākai, beidzot no jaunās kapitālistiskās izsūkšanas vajā tiekot. Vēl lielāka daļa ar cerībām raugās uz sarkano Ķīnu, kaut vienas tirannijas atšķirība no otras nav liela. Dažs gandrīz vai svētā bibliskā ticībā runā, ka dzeltenā čūska reiz aprīšot sarkano, bet pati no iegūtajām brūcēm iešot bojā. Vai tāpēc lai vienu bestiju turētu labāku par otru? Vai sarkanā Ķīna tāpat neverdzina Tibetu un citus pabērnus jau tagad? Lai „noārdītu sabiedrības klases", tā jau tagad iznīcinājusi savu inteliģenci, kuŗa bīstama Mao apstulbotajai dogmai, tāpat kā Maskava steidzās iznīcināt inteliģenci Latvijā. Lai atceramies sarkanās Ķīnas 1966. gada t. s. kultūras revolūciju, kuŗas aranžētais vilnis iznīcināja un sakropļoja pulkiem skolotāju uz nepamatotu, provocētu sūdzību pamata. Katrai skolas klasei bija uzdevums savākt zināmu apvainojumu skaitu, vērstu pret saviem audzinātājiem. Augstākā manta pēc dzīvības cilvēkam ir viņa pašapziņa, spēja izveidot savu personību un dzīves ziņu. Iznīcinot to, nonākam tikai pie „skudru vienlīdzības". Esmu vienmēr augstu vērtējis cilvēku kā individu, kas ir brīnumaina būtne pats par sevi, ar saviem sapņiem, ilgām, mērķiem un ideāliem, ar savu īpatu atmiņu sliedi aiz sevis un savu cerību strēli priekšā. Glazgovas profesors Sirks ir zīmīgi teicis: „Brīvības būtība ir nevienlīdzība."

Kaut kāda sabiedriska iekārta ir arī skudru pūznī un bišu stropā. Visas ir vienādas, visas veic to pašu funkciju. Izņemot karalieni, kuŗa atbilstu diktātoram totālitārā valstī. Mao Ķīna ir šāds skudru pūznis. Pat citu literātūru, kā vien Mao atvēlēto, ķīniešiem nav pieļauts lasīt. Līdzīgi skudrām, kuŗas, vilkdamas katra savu salmiņu, tek uz pūzni, arī katram ķīnietim sajūsmā un pateicībā entuziastiski jāvicina sava „mazā sarkanā" (grāmatiņa) obligātajā masu mītiņā. Par „solidārīšati pret sistēmu" sauc absolūti skopāko iespēju uz tiesībām pārdzīvot vismaz šodienu. Kas pietiekami ātri neaptver diktātora gājienus un iegribas, tas pazūd vergu nometnēs. Jebkāda kritika par valsts rīcību ir politiski krimināls noziegums, smagāks par zagšanu un slepkavību. Domāt cilvēks drīkst tikai klusībā pats sevī. Tas pats sakāms par runāšanu. Ar to cilvēks lēnām, soli pa solim, tuvojas totālitārās valsts iekārtas īstajam mērķim. Dzīvojot pilnīgā garīgā norobežotībā, trūkstot jebkādai domu izmaiņas iespējai, apstājas arī intelektuālās funkcijas. Paliek tikai trula eksistence. Maoisms ir staļinisms visizteiktākajā barbarisma pakāpē.

(Nobeigums sekos)

LATVIJA

55. N-RS. TREŠDIENA, 1970. G. 22. JŪLIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības isināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

ED. KEIŠA LATVIEŠU VALODAS KURSS (44)

...samazinājies locekļu skaits...

(28. turpinājums)

Neesam atmodušies no rēgaina slimības murga. Esam tikai iepazinušies ar mūsu senču — tavu un manu — laikmetīgu tēlojumu, ar latviešiem pirms nepilnām 6 paaudzēm, pirms 175 gadiem, apgaismes laikmeta beigās, laikos, kad mācītāji sludināja, tāpat kā šodien, augstāko tikumisko mīlestības bauslību; kad Voltērs versmainā niknumā un saltā sarkasmā kratīja māņticības pīlārus, uz kuŗiem balstījās monarchiskā pasaule, un Rusō miekšķināja aristokratu un pilsoņu dvēseles romantiskās līdzjūtības asarās; laikos, kad jau bija pagājuši 20 gadu kopš tās dienas, kad aizokeanijā, kuŗā tagad mīt krietna tiesa tautiešu, bija piedzimusi jauna valsts, kas savā dzimšanas aplieciībā 1776. gada 4. jūlijā jau bija pasludinājusi, ka „visi cilvēki raditi vienlīdzīgi", un tiem tādēļ ir tiesības uz „dzīvību, brīvību un dziršanos pēc laimes"; laikos, kad bija pagājusi tikpat kā dekada kopš tās dienas, kad turpat Eiropā Francijas satversmes sapulce neattēlojamā jūsmā bija pieņēmusi „Cilvēka un pilsoņa tiesību deklarāciju", kas atcēla dzimtniecību, nodibināja tiesisku vienlīdzību, tautas suverēnitāti kā augstāko likumu avotu, un pasludināja, ka „cilvēkam ir tiesības uz brīvību, drošību un īpašumu."

Taču kristīgā baznīca, Voltēra un Rusō, ASV un Francijas skaistās brīvības deklarācijas Latvijā neapklusināja neviena vaida.

Latviešu dzimtnieks bija sava kunga kustamā manta.

Mūsu vēsturnieki ar sašutumu aizrādījuši, ka latviešu dzimtnieks bijis romiešu vergam līdzīgā tiesiskā stāvoklī. Patiesība ir ļaunāka. Latviešu dzimtnieki, tāpat kā romiešu vergi, bija homines proprii — īpašumā vērsti cilvēki, kas piederēja kungam kā kustamā manta, kā dzīvnieki, bet romiešu vergiem bija cerība uz atbrīvošanu. Romiešu tiesības paredzēja 6 legālus veidus verga atbrīvošanai,ieskaitot testamentāru brīvības novēlējumu. Latviešu dzimtniekam legālu atbrīvošanas ceļu nebija, viņa verdzības naktij nebija rīta, nebija pat tālu illūzoru cerības zvaigžņu. Kurzemes statūtu*) II nodaļā ar virsrakstu „Par privāto varu un līgumiem" I pantā noteikts: „Pirmā privātā vara ir kunga vara par viņa vergiem (homines proprii)", vācu tulkojumā „Leibeigene" (dzimtnieki, vergi). II pantā precīzēts, ka par dzimtniekiem piedzimst. Dzimtnieks ir ikviens, kas piedzimis no dzimtnieka, kaut arī viņa māte būtu brīvs cilvēks. Muižnieka tiesības uz dzimtnieku bija mūžīgas. Tās nenoilga. Tiesa, vēlākos laikos paredzēja noteikumu, ka aizbēdzis dzimtnieks pēc 100 gadiem vairs nav izdodams, bet arī šis lēmums pieļāva bēgļa vajāšanu līdz piektajai paaudzei.

Ķeizars Adrians (117—138) bija noliedzis vergu sakropļot un nonāvēt, Kurzemes statūti, turpretim, paredzēja kājas nociršanu kā sodu par bēgšanu. Muižnieks varēja arī nogalināt dzimtnieku, ja vien ievēroja zināmu formālitāti, pieaicinot divi kaimiņus, lai nospēlētu tiesas kollēģiju. Kas notika, ja muižnieks šo formālitāti neievēroja, ja „pats uz savu galvu" bija nogalinājis savu dzimtnieku? Kas notika, ja viņš kunga dusmās nogalināja savu zemnieku? Tad viņam draudēja 100 florīnu naudas sods. Bet kas viņam to varēja piespriest? Tikai kollēgas... Muižnieki bija paši sev piešķīruši likumdevēju tiesības pār saviem dzimtniekiem. Zemniekus varēja pirkt, pārdot, dāvināt, apmainīt, iekīlāt kā jebkuŗu citu lietu. Viņu varēja pērt ar rīkstēm vai sist ar nūjām.

Arī cilvēciskajā ziņā latviešu dzimtnieka stāvoklis bija daudz ļaunāks. Ļaunāks tādēļ, ka baronam nekad nebija jābažījas par to, ka viņš pats jebkad varētu nokļūt dzimtnieka stāvoklī. Ne tā senajā Grieķijā un senajā Romā. Ikviens grieķu vai romiešu pilsonis varēja dienās kļūt vergs, vai nu kara laikā krītot gūstā, vai miera laikā parāda atmaksas nespējas gadījumā, vai krītot laupītāju rokās.

Neviens romietis vai grieķis nevarēja būt drošs, ka pats kādu dienu nekļūst par vergu. Bailes bieži vien ir saprāta, pieredzes un mērenības māte. Šādu humānizētāju baiļu vācu kungi Kurzemē Polijas virskundzībā un Vidzemē Krievijas virskundzībā nepazina. Nesodīta patvaļa bija viņu rīcībā.

Pēc dzimšanas klasiskās senatnes vergs varēja būt tās pašas kārtas un izglītības kā kungs, kā, piemēram, bija ar vergu cūkganu Eumaju Odisejā, kas dzimis kā Sīrijas salas valdnieka dēls, tāpat kā Odisejs bija dzimis Itakas valdnieka dēls. Abi pēc dzimšanas bija vienas kārtas ļaudis, tikai ar to atšķirību, ka foiniķieši, kas bija atveduši Itakas sievietēm dzintaru, zēnu nolaupījuši un nedēļu vēlāk, piepūsti Itakas krastiem, to bija pārdevuši Odiseja tēvam (Homēra Odiseja, XV, 482). Atzīmējams, ka Eumajs bija Odiseja draugs, kaut vergs. Stāstīdams izdomātus piedzīvojumus, Odisejs saka:

> Es piedzimu nopirktai mātei.
> Kastors, Hilaka dēls, tā krētieši dēvēja tēvu,
> Cienīja mani arvien kā laulībā dzimušos dēlus.
>
> Kad tēvs mirst, viņa dēli sadala mantu —
>
> Viņi man dāvāja māju un piešķīra gabalu zemes.
> Vēlāk man laimējās dabūt sev sievu no turīgas dzimtas. (XIV,211)

Šāds stāvoklis, ko kā īstu un ticamu tēlo Odisejs, Krievijas imperijas valdīšanas laikā Latvijā pirms brīvlaišanas nebija iedomājams.

Humānie zviedru laiki ar visu Tērbatas universitāti bija aprakti. Dzimtnieku bērni varēja mācīties amatu, zinātnes un „brīvās mākslas" tikai ar īpašu muižnieka atļauju. Bet dzimtnieks tādu atļauju nekad nevarēja saņemt, jo muižniekam dzimtnieka bērni bija svarīgi kā darba spēks, kas vairoja muižnieka labklājību.

Vēlreiz: dzimtniecība Baltijā bija smagāka par Romā pazīto verdzību, izņemot valsts vergus raktuvēs, kur ar cilvēkiem apgājās kā Padomju Savienības spaidu darbu nometnēs. Krievu caru sargātie baroni nekādos apstākļos nevarēja kļūt dzimtnieki, latviešu dzimtnieki nevarēja kļūt par brīvcilvēkiem.

Kāds angļu vēsturnieks pasvītrojis, ka visām grieķu sabiedriskām šķirām bijusi aptuveni „tā pati gaume, tā pati izglītība un dzīves izpratne". Un patiesi, grieķu vai romiešu vergs varēja būt grieķis vai romietis, skolotājs vai mūziķis, gleznotājs vai filozofs. Atcerēsimies kaut to, ka otrs romiešu labākais un augsti godātais dzejnieks pēc Virgilija — Horatijs — bija atbrīvota verga dēls.

Latvijā latviešu Horatijs nebija domājams. Lai cik ģeniāls, lai cik augsta gara viņš būtu bijis, viņam bija jāpaliek dzimtniekam tādēļ vien, ka bija latvju tautas loceklis.

Bet, iebildīs vērīgais lasītājs, kā tad ir ar Jāni Reiteru? Vai viņš nebija latvietis? Jā gan, Jānis Reiters, īstā vārdā Jānis Jātnieks, bija latvietis. Viņš mācījās Rīgas Doma skolā un studēja teoloģiju Gustava Ādolfa dibinātajā Tērbatas universitātē, dažus gadus pavadīja Vācijā un kļuva par Raunas mācītāju. Bet tas nebija Krievijas, tas bija Zviedrijas virskundzības laikā latvju zemē! Reiters piedzima 137 gadus pirms Merķeļa. Reiters, tāpat kā Kuga, studējis Francijā tikai tieslietas, kļūdams tur par profesoru. Apbrīnojamais Reiters studējis arī medicīnu, iegūdams doktora gradu. Tēvreižu sakopotājs, Oratio Dominica, XL Linguarum (1662), kuŗš 40 tēvreižu grāmatā ievietojis arī igauņu un latviešu tēvreizes, pie tam mūsējā palikusi bezmaz tāda pati, kā to skaitām vēl šodien. Lai precīzāk izteiktu grieķu valodas basileia Reiters tulkojis „Tava ir tā ķēniņa valstība, tas spēks un tas gods..." Viņš bija izmēģinājies arī Jaunās Derības tulkojumā. Bet pasvītrosim — tas bija noticis „zviedru laikos", piecas paaudzes pirms Merķeļa laikiem.

Augusts Vilhelms Hūpels (Hupel, 1737—1819) savā sacerējumā Topographische Nachrichten, Riga 1774, kas iznāca 20 gadu pirms Merķeļa „Latviešiem", apgalvo, ka neņemoties ne igauņu, ne latviešu rakstu pareizi attēlot, jo varot gandrīz vai teikt, ka šim tautām tagad nekāda rakstura neesot. Tās daudz aizņēmušās no saviem kungiem: „Der Sklav muss sich oft nach seinem Herrn bilden" (124. lpp.)

Merķelis un Hūpels ir vienis prātis — viņu laikā latviešiem un igauņiem neesot bijis rakstura.

(Turpinājums sekos)

*) Kurzemes muižnieki bija panākuši Polijas ķēniņa komisijas izdotu civillikumu un krimināllikumu kodeku, ko dēvēja par Kurzemes statūtiem un kas bija spēkā līdz 1865. gadam. Kodeka oriģināls atradās Polijas valsts archīvā, vienu norakstu izsniedza hercogam, vienu Kurzemes muižniekiem. Šie 1617. gadā izdotie statūti balstījās uz Piltenes statūtiem, ko poļu ķēniņš bija apstiprinājis 1611. gadā.

Emma Kalniņa . Znotiņa

Sens stāsts jaunās krāsās

RAIŅA „PŪT, VĒJIŅI" DZIESMU SVĒTKOS TORONTO — DV TEĀTRA KANADĀ IESTUDĒJUMĀ UN OSVALDA URSTEINA REŽIJĀ

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku viesi, paši savu straumju nesti, pļūda no viena svētku sarīkojuma uz otru. Vinzoties līdz tevi vest izrādes rezultāta gaisot nei un sekot senā stāsta atdzīvinājumam.

Pirmais uzmanību saistīja lugas nostādījums un visu ainu kopējums formā un katras ainas dažādais temps, izceļot un izgaismojot mainīgos, koncentrētos notikumus, arī tēlu atzinību un attieksmi šim koplējumam.

Krēslainā pirmās ainas maltuves gaisotne ar vienmuļu kustību malēju stāvos un lēnu tempu ievadīja lugu lēnos soļos. Uzdzirkstīja un noplaka Zanes (Vija Vare) siltais tonis, Ciepas (Inta Purva) valsķīgais skanīgums, bet malēju smiekli palika zem sieviešu zemo toņu vienmulības vāka. Turpat arī palika Ulža (Henrijs Puķītis) uznāciens un pirmā tikšanās ar Baibu (Skaidrīte Leja).

No rāmā nostādījuma sieviešu balsis ar „Ai, zaļāi līdaciņa" spirgti un skanīgi ievadīja izrādi jaunā posmā. Deju konsultantiem Hildai Strombergai un Zigurdam Miezītim „Līdaciņā" bija ar māksliniecisku izdomu iederīgs ainu savienojums. Tāds reti redzēts kādā latviešu lugā. Rotātājas līganiem soļiem, augšup pamestām priecīgām plaukstām precīziem gaidot, rotājās tā, ka „Līdaciņas" motīvs pabīdīja dziesmu „Pūt, vējiņi" sānis. Te nopelns arī mūzikas konsultantei Austrai Plampei, kura dziesmiņu vadījusi nedzirdētā vieglumā.

Koša un kustīga bija precību aina ar meitu rādīšanu un precību tradicijām. Ar psiholoģisko iezīmējumu un skatuviski tīrā formā šī otrā aina bija mākslinieciski tīrākā no visām. Liekas, ka trešo ainu režisors vedis ar nodomu iegriezieniem, pacēlumu un atslābumu iezīmēdams gan tempā, gan tēlotāju toņu spēkā. Šis nodoms grūti veicams, bet skaists, ja to reālizē. Izrādē bija saskatāms kaut daļējs šī nodoma veikums. Ortas (Skaidrīte Pūpēde) smagā runa ar Uldi deva sava negrozāma likuma spēku, tāpat Ulža noplakums pēc gražīgiem uzbrukumiem. Gauss bija arī ogu lasīšanas skats, bet pilns spraiguma. Baiba (programmā: Barba) visā lugā smaidīja vienīgo reizi šai ainā. Viņas smaids bija skaists. Gribējās, lai viņa saka vēlreiz: „Tautas vilka zaļu zīdu", vienalga, kas notiek ar lugas tempu. Tas arī pazuda spēcīgā dramatismā acu atsegšanas skatā. Krāsainais ļaužu pūlis bija par tuvu spēcīgajiem ainas beidzējiem — Baibai, Otrai, Uldim un Gatiņam (Dzintars Pūpēdis).

Nākošā aina ar Ulža Sedzacites saukšanu un meklēšanu bija vesta dziļā simbolikā. Daugavieša klišana pa skatuvi ar skatienu tālumā deva nepārprotamu autora zīmi: neparastās meitenes tēls nav sasaucams un satverams. Arī Baibas un Gatiņa traģiskā saruna bija ar jaunām krāsām, kam likteņa lēmums licis zīmogu.

Mātes (Maija Gaiķe) lāsta skats, Ortas atvadas un Baibas nenovēršamais ceļš mūžībā, tempā dramatiski ceļoties un krītot, naksnīgi smagi slēdzās beigu skatā. Pārāk reālistisko laivas zēģeli, par laimi, sedza gaismotāja veiklība. Gaismas aplī tēlotājam bija iederīgāk apvienot iecerēto patētiku un savu individuāli īpato sirsnību. Pārlaicīgā un neikdienišķā meklētājs ar drastisko reālo laivinieku saplūda apvienojumā pret nakts debesīm.

Režisoram lugas lomu klāstam Toronto teātrinieki bijuši kā kupls un krāsains ziedu pušķis. Viņam atlicis tikai izkārtot šos ziedus pa vietām un pēc krāsām. Pazīstot O. Uršteina vienmērīgi neatlaidīgo nepiekāpību savu nodomu īstenošanā, maz ticams, ka tēlotāji daudz varēja ar režisoru dalīties savās plaši pazīstamajās polemikās par stiliem, metodēm un to lietošanu. Soreiz viņiem, liekas, bija jāiztiek ar laika ierobežojumu, dzelžainu darba ritmu un disciplīnu. Rezultātā bija redzams tīrs darbs tēlu iemiesojumā, vairākiem mākslinieciski savdabīgā. Kas zina, ko režisors domājis, vadīdams Dzintara Pūpēža tēloto Gatiņu sava kādreiz pa-

(Nobeigums 6. lpp.)

Janina Babre

KAD?

Kurā brīdī,
Kad
Tu, Kungs,
Manī dīgli sēji
Kas esi Pats?

Tu manī augi
— gadus —
Katrs draugs,
Ikviena seja,
Malds vai sāpe
Bija saule, ūdens, lauks
Caur ko Tu manī pārtapi.

Tu — manī!

Es laimē nezinu
Kā noslēpumu noturēt
Starp TŪ un es.

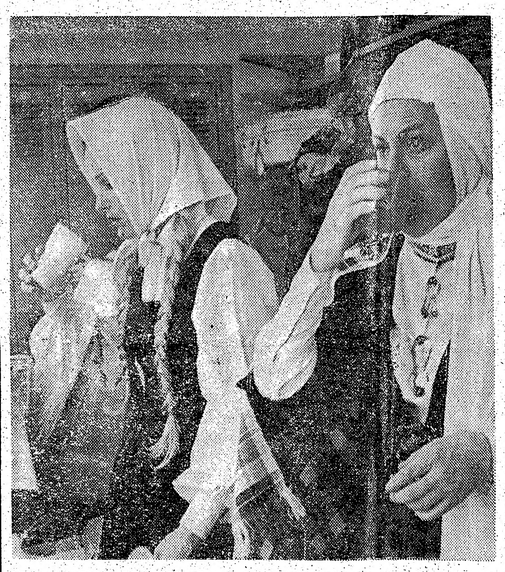

Divas galveno lomu tēlotājas Raiņa lugā „Pūt, vējiņi" Kanadas latviešu dziesmu svētkos — pa kreisi Skaidrīte Leja (Baiba) un Maija Gaiķe (māte) — izrādes starpbrīdī atspirdzinās ar auksta dzēriena malku. Skatuves prožektori un biezie tautas tērpi tēlotājus izsviedrēja „līdz ādai'.

Foto: J. Liģers

SANFRANCISKO — RĪGA

saucas jaunākais skaņu plašu albums, ko iedziedājuši Janīna Ankipāne un Alberts Legzdiņš.

Saturā 14 laikmetīgas oriģinālkompozicijas un tautas dziesmas. Cena: Kanadā 5.50 dol. (tikai stereo), ASV 5.00 dol.; piesūtīšana 50 centu.

Plates pasūtināmas: Kanadā — DV grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.;

ASV — S. Legzdiņa, 1246 S. Grove, Berwyn, Ill. 60402

un grāmatu galdos.

Imants Šaksis

Dziesmu svētku kopkoŗa koncerts Toronto

Ap 800 jauktu koŗu dziedātāju uzsoļoja svētku estrādē Maple Leaf Gardens arēnā Toronto, pēc Kanadas un Latvijas valsts himnām (diriģents Jānis Norvilis) uzsākot Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku kopkoŗa koncertu Dziedātāju nostādījums risinājās pēc virsdiriģentu norādījumiem labākās balsu skanības dēļ. Reizē ar to viens otrs lielāks koris atradās visai patālu, kamēr citas mazākas vienības ietilpa estrādes centrā. Daļu vīru balsu saskatījām jau diezgan tuvu diriģenta paaugstinājumam, kas liecināja, ka kļūstam daudz saprātīgāki koŗu novietojuma ziņā. Jau pašā pirmajā dziesmā — Arvīda Purva vadītajā „Mūsu Tēvs" — novērojām, ka klausītājiem dots ciešāka lējuma un saskanības pilns priekšnesums.

Koncerta pirmajā daļā A. Purvs vēl diriģēja A. Kalniņa „Imanta" (A. Pumpura teksts) un V. Ozoliņa „Dzērves un ērglis" (Jaunsudrabiņš). Arī šo dziesmu tulkojumi izskanēja korrekti, stabili un markantās līnijās, kas arī ir tas, ko dziesmu svētkos parasti sagaidām. Par veiksmīgu jāuzskata arī Jāņa Kalniņa „Līgo dziesma" (t. dz.) un J. Cīruļa „Saule laivā" (A. Švābe) sieviešu korim. Līgo pašreiz, varbūt, ir vienīgais saukļis, kam paklausa visa latviešu tauta, un šajā dziesmā kopkoris arī it kā atplauka no pirmās daļas visai rezignētās nopietnības. Beigu daļā „Līgo dziesma" ir tomēr drusku par augstu, bet vidusdaļā, dziedot par dārza puķēm, kāds sirsnīgāks ritms vai noskaņa neko nebūtu kaitējis. Liegi aizlīgoja arī Cīruļa „Saule laivā", apdziedādama mūžam veco un jauno mīlestības teiku autoram ierastā un gaumīgā romantiskās meldijas šūpojumā. Vēl Purva vadībai bija uzticētas E. Melngaiļa „Tumša nakte, zaļa zāle" (t. dz.) un A. Feila „Div' pļaviņas es nopļāvu". Īpaši pēdējā kopkoris parādīja savu veiksmi gan latviski vienkāršās lūgšanas legato, gan arī ritmisko, raito darba un sadzīves vārdu melodiskā risinājumā. Šo dziesmu nācās atkārtot. Arvīds Purvs ir diriģents, uz ko dziedātāji un klausītāji var pilnībā paļauties. Viņa kontakts ar koŗi ir ļoti ciešs, viņa mūzikālā interpretācija inteliģenta. Šai koncertā viņa sniegums šķita pilnasinīgāks tieši otrā daļā.

E. Dārziņa „Ciānas bērni" (Aspazija), V. Dārziņa „Birzēm rotāts" (K. Jēkabsons) un K. Kažociņa „Kā gulbji" (E. Veidenbaums) diriģēja Alberts Jērums no Anglijas. Varbūt „Ciānas bērni" vecākajai paaudzei nozīmē daudz, par jaunāko man drusku jāšaubās. Dziesmai ir dažas intonācijas problēmas, kuŗas kopkoris sekmīgi pārvarēja, bet — vai „Bābeles ūdeņi" neizskanēja diezgan priecīgi un „Mīlas saldā dziesma" visai vienaldzīgi? Te nevienu nevainoju, varbūt vienīgi teksta īpato nozīmi, kuŗas atslēga šodien jau aizrūsējusi. Īss, bet patiess latvisks credo piešķiŗams „Birzēm rotāts", ko kopkoris itin sirsnīgi un silti atskaņoja, kaut ar mazu ritmisku svārstīšanos fražu sākumos. Iejūtīgi spožā romantiskā gaismā atspīdēja mūsu mazā komponista K. Kažociņa „Kā gulbji". Šī nu ir dziesma, ko daži egocentriķi sauks par sentimentālu un saldu (un tad jābūt arī skābām un sūrām dziesmām!), bet tomēr tajā dzejnieka teksts ar tā laika aistētikas mērauklām ir visā pilnībā caurkomponēts, it sevišķi, ja atceramies komponista minimālo un ārēju apstākļu pārtraukto mūzikālo izglītību un — mūžu. Daudzas lielas un augstas autoritātes šo dziesmu laipni sveicinājušas, un, ja man būtu Veidenbauma augstā naga cepure, arī es to zemu noliektu. Lai kā būtu, šī dziesma tvīka ne vien romantisma zilās puķes smaržā, bet parādīja arī tās pesimistiskās melnās māsas plīvuru. Koncerta otrā daļā A. Jēruma vadībai piekrita E. Melngaiļa „Svešā zemē" (t. dz.), V. Dārziņa „Es izaugu pie māmiņas" (t. dz.), J. Graubiņa „Silmala trīcēja" (t. dz.) un J. Mediņa „Tev mūžam dzīvot, Latvija!" Mierīgā, pirmatnējā, paša Melngaiļa radītā ritmā skanēja „Svešā zemē" ar teicami nostādītu elpas disciplīnu, turpretim īsajā „Es izaugu pie māmiņas" pietrūka nerātnā tautas dziesmas sprieguma, ko angļu valodā apzīmētu ar „attack". Visus neticīgos diriģents un kopkoris tomēr uzvarēja ar J. Graubiņa sarežģīto „Silmala trīcēja", lieku reizi pierādot, ka kopkorim pa spēkam ir arī ritmiski grūtākas dziesmas. „Silmala trīcēja" grūtības nav vienīgi ritmiski komplicētajā vidusdaļā, bet arī tenoru dziedājumos, piemēram, 1. un 2. panta 13. takta sākumā. Tenoriem te bieži vien pietrūkst spēka, atjautības un tīrākas intonāciias. Koris te nav vainojams, varbūt gan dziesmas īpatā forma, par kuŗas lietderību varētu strīdēties vēl šodien. Tāpat šīs tautas dziesmas autentiskums izraisa pārdomas, kaut vai, piemēram, četru vienādo sākuma skaņu kritiens uz šķietami signālizējošo kvartu. Taču šī dziesma sasniedza klausītāju sajūsmu, un tā bija jāatkārto. Visai mierīgā, bet pārliecinošā iekšējā spēkā telpu pāršalca „Tev mūžam dzīvot, Latvija!", kas, laikmetus pārdzīvojusi, kā toreiz, tā tagad gandrīz jau izveidojusies par mūsu otru himnu.

Alberta Jēruma vārds jau sen sinonims ar Eiropas latviešu mūzikālo veiksmi un jaunceļsmi. Tikpat daudz laba viņš darījis arī Kanadas latviešu pēdējos divos dziesmu svētkos. Viņa sadarbība ar koŗi, kaut vai ar atsevišķu dziedātāju, ļoti tuva, un viņa uzmanīgajai acij nekas nepaiet garām. Viņa rosinošā mūzikālitāte un bezpozes vienkāršība žestos arī nākotnē dod drošu garantiju, ka visur, kur Jērums būs priekšgalā, viss labi paveiksies — „bez bailēm un bez briemām". Pateiksimies diriģentam par tālā ceļa mērošanu un pašaizliedzību koŗu mēģinājumos, kādreiz pat ar mazu dziedātāju pulciņu pacietīgi strādājot.

Jānis Norvilis savā goda virsdiriģenta uzdevumā vadīja himnas un divas paša komponētas dziesmas — „Kalna bērēji" (Sibirijā izsūtīta dzejnieka teksts) un tautas dziesmas apdari „Tumsa, tumsa, kas par tumsu". Netērējot liekus vārdus, jāliecina, ka Norvilis šoreiz bija lieliskā formā, un negudrs būtu tas recenzents, kas dotu priekšrakstus viņa paša dziesmu tulkojumiem. Tie paveicās sekmīgi, un „Tumsa, tumsa" bija arī jāatkārto. Abas šīs dziesmas bija īsti vietā un pat programmas degpunktā savu aktuālo tekstu dēļ. Ja salīdzinām „Tumsa, tumsa" ar Dailāna Tomasa (Dylan Thomas) rindām „Do not go gentle into that dark night", pirmā parāda mūsu tautas dziesmas filozofiski nemierīgo, bet reizē izlīdzinošāko vērtību pārsvaru.

Vīru koŗus vadīja Roberts Zuika. Viņš savus vīrus nekad nepamet acumirkļa laimei vai nelaimei. Joprojām viņš ved viņus kā pulkus kauā, pats ticēdams uzvarai, un nav brīnums, ka vīri viņam klausa uz vārda. No visām R. Zuikas vadītajām četrām dziesmām vienīgi H. Pavasara „Jāņu laivā" (K. Skalbe) vēlētos vieglāku, barkaroliskāku, pat intimāku noskaņu. Drāmatiski aizskanēja J. Graubiņa „Padziedami nu, bāliņi" (t. dz.), gaišā priekā un vēlējumā atplauka V. Baštika „Vasara" (K. Skalbe), bet kaismīgā kaujas svelmē un himniskā apokalipsē beidzās J. Vītola „Dies irae" (V. Plūdons), kas tomēr teoriem dažās vietās par augstu. Pēdējo vajadzēja atkārtot. R. Zuikas 140 vīru bija labi saliedēta vienība, kuŗā, — prieks atzīmēt — neiztrūka arī atsevišķo vienību diriģentu.

Klausītāju atsaucība vairāk iesila koncerta otrā daļā. Publika izsauca arī klātesošos autorus Jāni Kalniņu un Viktoru Baštiku. Tāpat suminăti tika visi četri diriģenti.

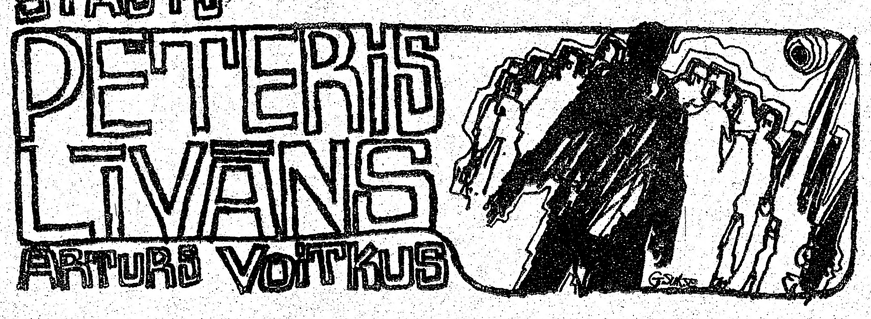

(18.turpinājums)

Mācītāju sev pa priekšu laizdams, Rozēns devās atpakaļ kabinetā. Durvīs viņš vēlreiz apstājās:

— Labie ļaudis, tautieši — jūs gan lūgšu vai nu paciesties un vēl pagaidīt, jeb pienākt vēlāk. Mācītāja kungam, cik saprotu, vajadzīgs mans paraksts iesniegšanai tiesā noteiktā laikā. Tā ir, mācītāja kungs, vai ne?

Iekām Līvāns labūja atbildēt, durvis jau bija aizvērušās. Rozēns veikli ieslīdēja aiz rakstāmgalda krēslā, norādīja Līvānam piesēsties, paņēma no tā atnesto dokumentu un sāka to lasīt. Pēc brīža viņš pacēla galvu un parasto, māksloto smaidu smaidīdams skatījās Līvānā.

— Tas teicami, ka zēnu pieņemsit. Būtībā jau viņš tagad apaļš bārenītis. Šo labo darbu jums Dievs atmaksās. Bet vai nav briesmīgi, ka mēs nevaram būt droši pat nometnes sienās? — Rozēna seja pēc dokumenta parakstīšanas atkal kļuva nopietna. — Laupīšanas! Mūsu krietnais Āboltiņš saka, ka vainīgajam jābūt pašu nometnes cilvēkam, ka visas zīmes rādot, ka tas bijis labs vietējo apstākļu zinātājs. Bet es tam neticu. Nevaru ticēt! Trimdinieku starpā laupītāji? Neiespējami!

— Direktora kungs, — Āboltiņš nenocietās. — Mūs gaida. Amerikāņiem jau ziņots. Drīz jāierodas MP viriem.

— Pareizi, pareizi, Āboltiņ. Tūlīt! Tūlīt! — Rozēns vēlreiz pārlaida skatu parakstītajam dokumentam, pielika galā punktu, salocīja un pasniedza pāri galdam mācītājam. — Te, mācītāja kungs. Un es saku vēlreiz: tas ir īsts Dieva kalpa darbs. Jā, jel jā, Āboltiņ. Es jau eju. Jūs redzat, mācītāja kungs — vai es vairs piederu pats sev? Pienākuma vergs! Savas sūtības vergs — tāpat kā jūs, kā mēs visi, kas atrodamies sabiedrības priekšgalā. Priekšgalā! — Rozēns sevi laboja. — Ko nozīmē priekšgalā? Pie trimdas nastas smagākā gala mēs esam. Uz mūsu pleciem... jā, jā, Āboltiņ. Un uz redzēšanos, mācītāja kungs.

Līvāns paņēma dokumentu un, paldies pateicis, neatskatījies izgāja no kabineta. Durvis vērdams, viņš vēl dzirdēja Rozēna medaino balsi:

— Iesim, Āboltiņ, iesim. Katram savs krusts. Katram sava bēda.

☆

Bija agra pavasaŗa svētdienas rīts. Pa nometnes pagalmu uz ēdiena izdales vietu pa retam aizstaigāja kāds kafijas gribētājs. Lielais vairums nometnieku tagad bija iekārtojušies kafiju vārīt uz taupības pavardiņiem paši savās istabās. Līvāns bija viens no nedaudzajiem, kas paši nekā negatavoja, bet pārtika no kopkatla. Pēc Mārča pieņemšanas nometnes vadība viņam bija piešķīrusi lielāku un gaišāku istabu. Tā atradās galvenajā ēkā virs caurbrauktuves: ielas stāvā bija atstāta vieta vārtiem. Ziemā istabās virs vārtiem bija ledaini salts, jo telpai tagad bija divas ārējās sienas — siena ar lielo logu uz pagalma pusi un grīda. Daži nometnē runāja, ka mācītājs zēnu nosaldēšot, bet Līvāns pats domāja, ka labāk liela un gaiša, kaut arī dzestra, nekā maza, tumša un piesmakusi istaba. Norūdīsies, viņš teica. Zēniem jānorūdās.

Līvāns redzēja, ka pāri pagalmam uz izdales vietu iesim, uzmanīgiem solīšiem aiztipināja profesors Katlaps. Rokā tam bija divas skārdenes — vienā tas nesa kafiju sev un sievai, otrā — kaimiņu istabā dzīvojošajiem Āboltiņiem. Tā tas notika katru dienu. Pēc ēdiena rindās nestāvēja neviens cits, tikai profesors. Viņš pat bija lūdzis sev iekārtot stundas skolā, lai laikā varētu būt izdales vietā un saņemt ēdmaņu. Skārdenes viņš vecā, nolietotā ādas portfelī ņēma līdz skolotāju istabā un kopā ar burtnīcām un grāmatām glabāja lielajā skapī, kur stāvēja mācības līdzekļi, un kur skolotājiem katram bija ierādīta sava plaukta daļa. Maijas laulības un aiziešana profesoru nebija pārvērtusi. Viņš bija kluss, mierīgs, atturīgs un pazemīgs kā vienmēr.

—Mārci, laiks! — Līvāns atgriezās no loga. — Jāiet pēc brokastīm. Šorīt liekas būt auzu putra.

— Pē! — Mārcis šķebinājās. — Man putra negaršo.

— To tev neviens neprasa. Jāēd, ko dod, lai vēders tiek pilns. Trauki tīri?

Trauku mazgāšana bija Mārča pienākums. Bet vakaros, kad zēns bija aizmidzis, Līvāns Mārča darbu vēlreiz pārbaudīja un vajadzības gadījumā traukus nomazgāja vēlreiz.

Zēns palocīja galvu.

— Vai šodien iesim uz Lichteni?

Lichtene bija ciemats, kam cauri tecēja upīte. Nebija tālu — pa pļavām un grāvmalām ejot, varēja nokļūt stundas laikā. Līvāns bija solījis, ka tūlīt pēc dievkalpojuma, ja laiks būs labs, abi ies uz Lichtenes upi purenēs. Bez tam viņam ar kādu vācu zemnieci Lichtenē par cigaretēm bija sarunāts sviests, olas un piens.

Dievkalpojumā nebija vairāk par pāris desmit baznīcēniem. Mārcis sēdēja pirmajā rindā, šūpoja kājas un skatījās, kā viena svece uz altāŗa dega ar lielāku liesmu kā pārējās. Dakts bija noliekusies uz sāniem un kausēja sveces vienu malu; lielas, smagas parafīna asaras rītēja lejup un svecei vienā sānā audzēja baltu uzkalnīti. Daļa parafīna, kas nepaguva pietiekami ātri sasalt, pilēja uz baltās altāŗa segas. Zēns vēroja, vai Pēteris nelaimi pamanīs un novērsīs, jeb ļaus svecei kūpēt un pilēt, līdz tā izdegs pati no sevis. Piepeši dakts gals pārdega un nokrita. Uzkritis uz altāŗa tas sāka kūpēt melniem dūmiem un, ieguvis notecējušos taukos jaunu degvielu, turpināja degt. Beidzot Līvāns notiekošo pamanīja, pasniedzās un lēni uzlika liesmai delnu. Dūmi tūlīt saplaka.

Zēns lepni atskatījās pār plecu pārējos baznīcēnos: izdzēst liesmu ar roku! Kuŗš vēl to varēja?

Pēc dievkalpojuma gaitenī pie baznīcas telpas Līvānu sagaidīja Rozēns.

— Mācītāja kungs, jums šodien būs viesis. Man jau vakar pienāca ziņa, bet jūs mani atvainosit... un sapratīsit... aiz daudzajiem darbiem un mūžīgajiem pienākumiem aizmirsās jums pateikt. Šodien te būs Luterāņu federācijas pārstāvis. Mācītājs Brenners. No Frankfurtes. Vakar zvanīja, ka gribot sastapt nometnes mācītāju un pārrunāt izceļošanas lietas. Jūs jau zināt, ka Amerikas baznīca došot galvojumus, un jums tad nu piekritīs atbildīgais uzdevums... protams, saziņā ar nometnes vadību... atbildīgais uzdevums galvojumus sadalīt nometnes ļaudīm.

— Cikos? — Līvāns Rozēna runā neklausījās; viņu kaitināja, ka nevarēs pildīt Mārcim doto solījumu.

— Cikos viņš būs?

— Tiešām neatceros. Nē, laikam pat nemaz stundu neteica.

— Vajadzēja pajautāt. Var gadīties, ka neesmu mājās.

— Kur gan citur, mācītāja kungs? — Rozēna balss kļuva cietāka.

— Pastaigāties, — Līvāns teica, Mārča roku satverdams. — Mums ar Mārci norunāts.

— Mācītāja kungs joko. Jums jābūt nometnē.

— Un jums man ziņa bija jānodod jau vakar! Es neesmu pārbīdāma mēbele, bet dzīvs cilvēks.

— Jums jābūt pie sava ganāmā pulka.

— Jā? — Līvāns iesmējās. — Tad tā Brenneram arī pasakiet: Līvāns aizgāja pie sava ganāmā pulka uz Lieteni. Tur tagad ir puse nometnes.

— Mācītāj, jūs laikam nesaprotat, cik jūsu satikšanās ar Federācijas pārstāvi svarīga? Ka no tās atkarājas simtiem trimdinieku nākotne.

— Es?! Kuŗš man laikā nenodeva ziņu?

— Es vēl saprastu, ja jums būtu svarīgs iemesls nometni atstāt. Bet iet ar puiku pastaigāties! — Rozēns paraustīja plecus un paskatījās apkārt stāvošajos; tie piekrizdami māja galvām.

(Turpinājums sekos)

Neklusējiet, kad notiek netaisniba . . .

DR. MED. LILIJAS ZARIŅAS-SKULTĀNES REFERĀTS HAMILTONĀ

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku laikā Toronto ne vien no jauna pārdzīvojām mūsu tautas grandiozo kultūras un tradiciju parādi, ne vien satikām gadiem neredzētus paziņas no tūkstošiem jūdžu tāluma, bet arī skatījām un dzirdējām grāmatas „Sarkanās miglas" autori Dr. med. Liliju Zariņu-Skultāni, kuŗa 1957. gadā cauri dzelzs aizkaram izkļuva brīvībā, tagad strādā ārstes darbu Rietumvācijā, bet nule ar savu dzīves draugu redaktoru Vili Skultānu viesojās Ziemeļamerikā.

Kaut dziesmu svētku nedēļā ik diena bija pārbagāta dažāda rakstura sarīkojumiem, tomēr Dr. L. Zariņas-Skultānes referātā Hamiltonā 30. jūnijā pulcējās ap 200 tautiešu no plašas apkārtnes. Aizjūras viesņas referātu par tematu „Sakari ar Latviju" bija rīkojusi DV Hamiltonas nodaļa un korporācija Vendia, pie kuŗas saimes piederīgs arī referentes dzīvesbiedrs.

Publiku ar referenti iepazīstināja komponists Imants Sakss, norādot, ka viņa radioraidījumos no Madrides runājusi arī latviešiem dzimtenē.

Dr. L. Zariņa-Skultāne koncentrētā un interesantā stāstījumā analizēja Latvijas apciemojumu labās un ļaunās puses, secinot, ka braucēji bieži ar saviem apciemojumiem neapzināti pakalpo okupantu režīmam un ārda trimdas latviešu vienību. Apciemojumi brīvās pasaules latviešos radījuši strīdus, neuzticību un skaldīšanos, jo liela daļa pat nevainīgus apciemojumus iztulko par cīņas uzdošanu un komūnistu režīma atzīšanu; arī čekas un komūnistu partijas vadītājai propagandas un provokācijas aparātūrai Rīgas apciemotāji nepieciešami iefiltrēšanās, demoralizācijas, dezorganizācijas un dezinformācijas vajadzībām.

Referente, kuŗa pati savu dzīvi 13 gadu vilkusi komūnisma režīmā un par izkļūšanu brīvībā samaksājusi arciešanām, kuŗas vecākus vēl tagad vajā un pazemo, izteicās: „Lausim braukt uz Latviju ciemos tiem, kam godīga sirds un laba ticība, bet ikvienam vispirms jābūt labi sagatavotam un jāiepazīstas no kompetentām personām vai organizācijām ar tur sagaidāmo — rafinētajām čekas metodēm!" Turpinājumā referente norādīja, ka Pad. savienībā arvien uzdzīvāka kļūst neatlaidīga opozicionāru kustība, kuŗa rēgulāri izplata pagrīdes izdevumus. Pad. savienības demokratu kustība, kuŗā uzņēmīgi darbojas krievu un citu tautu inteliģence, cita vidū akcentē cilvēka personīgās brīvības atgūšanu, jo bez tautu brīvības nav nākotnes, tādēļ nekrievu tautām jāatdalās no Pad. savienības.

Rietumu pasauli sasniedzis ieslodzītā latviešu filologa Viktora Kalniņa memorands Ķirgizijas pārstāvim Pad. savienības augstākajā padomē, kuŗā cita vidū atkailināta komūnistu noliegtā patiesība, ka visā padomijā vēl pastāv soda nometnes, kuŗās valda bads, cilvēku pazemošana, spīdzināšana un nāvēšana. Soda nometnes ir padomju režīma nepārtraukti kultivēta politika, kuŗai pat kalpo speciāli instruktori un rokas grāmatas, piemēram, grāmata „Labošanas iestāžu rosmes ražība". — Jaunais latviešu filologs apcietināts 1963. gadā par „dzimtenes nodevību" un propagandas materiālu izplatīšanu, par ko ieslodzīts uz neierobežotu laiku, lai tādējādi viņu, tāpat kā daudzus citus, pilnīgi izlolētu no ārpasaules, apklusinātu un laupītu politisko uzskatu brīvību. Taču Viktors Kalniņš nav bezspēcīgi kapitulējis likteņa priekšā, bet protestējis ar vairākkārtīgiem bada streikiem, asi apsūdzot soda nometņu nāves režīmu, par ko nesen atkal ievietots „speciālajā" ieslodzījumā, nesaņemot dāvanu saiņus, bet viņa protestu un izkliegto netaisnību saklausa dzirdīgas ausis kā Pad. savienībā, tā brīvajā pasaulē . . .

Dr. Lilija Zariņa-Skultāne aicināja latviešus brīvajā pasaulē ar Daugavpils poļa Jana Jachimoviča memoranda vārdiem: „Neklusējiet, kad notiek netaisnība! Neaizmirstiet, ka Mordāvijas un Sibirijas nometnēs smok tūkstošiem jūsu tautiešu! Uzmanīgi sekojiet katra apcietinātā liktenim!" Nobeigumā viņa atzina, ka okupētajā Latvijā nav nekādu maiņu kopš Staļina laika, okupācijas režīmā dzimušo un augušo jauniešu skaits apcietinājumos pieaug, pie kam daudzu ieslodzīto adreses soda vietās sasniegušas brīvo pasauli. „Lai kur mēs būtu, mums jābūt iekšēji vienotiem ar mūsu cietējiem un drošajiem cīnītājiem, jo tikai tie ir mūsu nākotnes nesēji un mūsu cerība! Mums jāpalīdz viņiem, cik spējam, jo viņi cīnās par brīvību. Mēs nedrīkstam draudzēties ar mūsu ienaidnieku un nodevējiem, kad mūsu labākie dēli iet cauri tumsai un ellei! . . ."

Pēc atbildēšanas uz daudziem jautājumiem referente saņēma nedalītu publikas sumināju mu. Viņai pateicās A. Rāviņš no Toronto un DV Hamiltonas nodaļas pr-ks E. Pulciņš, bet ar ziediem latviešu tautas traģiskā likteņa lieciniecei paldies teica vanadžu kopas pr-ce Nora Pulciņa.

T. G.

Hamiltonas vanadžu kopas priekšniece Nora Pulciņa (pa kreisi) pateicas referentei Dr. med. Lilijai Zariņai-Skultānei ar ziediem.
Foto: J. Gailītis

Dievs, daba, darbs

SAULAINE UN SIDRABENE GAIDA CIEMOS

Gaŗās nedēļas nogalē, no 1. — 3. augustam, Saulainē notiks plaši bērnu svētki, kuŗos atkārtos arī O. Liepas uzvedumu „Saulgrieži 1941. gadā", kuŗu E. Jurševska režijā izrādīja Līgo vakarā. Būs arī kultūrfilmas demnstrējums, darbosies dažādas bērnu nodarbību novietnes un notiks sporta spēles, kuŗās sagaida arī ciemiņus no Sidrabenes vasaras nometnes. Tāpat paredzēts ugunskurs, tautiskas dejas ar rotaļām un dažādi citi pārsteigumi.

Saulaines bērnu vasaras nometne, tāpat kā Sidrabene, atvēra vārtus jau 6. jūlijā, tūlīt pēc dziesmu svētkiem, bet oficiāli atklāja nākošajā svētdienā, kad nometņošanai bija pieteikti vairāk nekā 50 bērnu, kuŗu skaits ar katru nedēļu pieaug. Bērnu svētki, tāpat viss nometnes darbs risinās rakstnieces Annas Brigaderes triloģijas „Dievs, daba, darbs" zīmē un vadmotīvā. Nometnē nopietnu vērību veltī religiskajai audzināšanai, garīgo darbu vadot evaņģelistam Mārtiņam Ozoliņam, kas Saulainē paliks visu vasaru. Izstrādāts īpašs plāns ar savu tēzi katrai nedēļai: Lūgšanas spēks, Ciešanas dzīvē, Liecība par Dieva esamību, Grēks un Kristīgo cilvēku alga.

Nometnes administrātīvais vadītājs ir Toronto universitātes medicīnas fakultātes students Guntis Siliņš, bet meiteņu grupu vada Vija Ūdenāne no Detroitas. Mazo bērnu grupas (5 — 7 gadu vecumā) vadībā dalās N. Tanne ar 2. Stili, katrai veicot pienākumus divu un trīs nedēļu ilgu periodu, kas beigsies 9. augustā. Vecāko (8 — 17 g.) zēnu un meiteņu nometne darbosies līdz 23. augustam.

Bez garīgās un latviskās audzināšanas Saulainē notiek dažādas nodarbības — apmācības peldēšanā Rītas Ezeriņas vadībā, gājieni pa nometnes apkārtni, sporta nodarbības, rokdarbi; vecākiem zēniem paredzēti ceļojumi kanū laiviņās, kā arī garāki izbraukumi. Bez tam notiek ugunskura un rotaļu vakari, arī kultūrfilmu izrādes. Lietainās dienās nodarbības un spēles notiek telpās. Nometnes nobeigumā iecerēts jauno talantu vakars, kādi jau notikuši pavasarī Toronto latviešu skolās.

Plašais Saulaines īpašums, kuŗš pieder Sv. Jāņa ev.-lut. draudzei Toronto, aptver 257 akru lielu zemes platību Notavasagas upes krastos, kur netrūkst skaistu vietu telšu uzsliešanai, vasaras sezonās vienmēr pievilcis daudz apmeklētāju. Kaut Saulaine sāka darboties jau pirms 18 gadiem, kad Kanadas dolaram bija daudz lielāka vērtība, nometnes publisko pakalpojumu cenas, kā paskaidroja Saulaines pārvaldes prks A. Lucs, visumā palikušas līdzšinējās. Arī maltītes vasarniekiem un viesiem, kas savu brīvo laiku vēlas pavadīt ēnainajos Notavasagas upes krastos, saņemamas visās ēdienu reizēs par mērenām cenām, jo Saulaine ir draudzes bezpeļņas pasākums, radīts draudzes locekļu un pārējo tautiešu atpūtai vasarā. Maltītes latviskā gaumē gatavo rūpīga saimniece E. Šteinbacha, kuŗas virtuvi vēl labi atminas arī Saulaines apmeklētāji pērnajā vasarā.

Saulainē ir plašas pārnakšņošanas iespējas iebraucējiem, arī nomājamas telpas ilgākam laikam, maksājot tikai 1,50 dol. dienā. Pārnakšņotāju rīcībā ir 70 gultu ar labām matracēm. Nometnes lielajā ēkā iekārtotas sešas viesistabas ar 4 gultām katrā. Bez tam omulīgas un plašas pārnakšņošanas iespējas ir Saulaines saimniecības šķūnī — smaržīgajā un svaigajā sienā. Šogad Saulaines pārvaldnieka pienākumus uzņēmies J. Dravnieks. Atzīmējams, ka nav paaugstināta arī automašīnu novietošanas maksa, kuŗa palikusi līdzšinējā — 50 centu par katru mašīnu, bet karte visai sezonai maksā 5 dol.

Reizē ar Saulaini bērnu un jauniešu vasaras nometne 6. jūlijā sāka darboties arī Toronto Sv. Andreja ev.-lut. draudzes lauku īpašumā Sidrabenē, kuŗa tālajiem apmeklētājiem tagad vēl labāk pazīstama pēc šāgada Līgosvētkiem Kanadas latviešu dziesmoto dienu ievadījumā. Arī Sidrabene ir draudzes bezpeļņas pasākums, un tās vienīgais nolūks ir latviešu bērnu un jaunatnes morālliska un latviska audzināšana. Nometne uzņem zēnus un meitenes no 5 — 17 gadu vecumā, neatkarīgi no tā, pie kādas draudzes vai konfesijas tie pieder. Bērni 5 — 7 gadu vecumā apmetināti vasaras mājā, bet, sākot ar 8 gadiem, telts. Vasaras nometne uzsāka darboties ar jau gandrīz 100 jauniešiem, to skaitam piepulcējoties arvien jauniem nometņotājiem.

Sidrabenes nometne darbojas māc. Ā. Čopa atbildīgā vadībā, bet administrātīvā daļa uzticēta Gunai Bramanei. Meiteņu nometnes vadītāja ir Baiba Šmita - Kalēja, bet zēnu — Juris Dreifelds, pazīstamais jaunās paaudzes sabiedriskais darbinieks. Par mazo bērnu māju rūpējas Aina Brikmane, nometnes saimniece ir A. Kodola. Liela vērība veltīta medicīniskajai aprūpei, par kuŗu gādā divi ārsti — Dr. S. Užāne un Dr. L. Lukss, kā arī māsa Zigrīda Kalna.

Sidrabenes bērnu un jaunatnes nometne darbosies līdz 22. augustam. Tūlīt pēc tam paredzēta jauniešu speciāla nometne „Trejdeviņi padomiņi", kuŗa darbosies līdz 30. augustam. 26. jūlijā Sidrabenē plaši bērnu svētki, bet 16. augustā tradicionālie sporta svētki.

Arī Sidrabenes īpašums audzis kā platības ziņā ar jauniegūto zemesgabalu viņpus upei, tā telpu iekārtā, pievienojoties vēl šovasar uzceltajai veco ļaužu atpūtas mītnei, kuŗu nesen iesvētīja. Sportistiem plašas nodarbību iespējas dod jaunais sporta laukums ar moderno skrejceļu. Arī Sidrabenē patīkamu vasaras atpūtu rod „teltotāji" abu upīšu krastos zem ēnainiem kokiem. Par Sidrabenes pievilcību visu gadu rūpējas tās pārvaldes pr-ks P. Plīsis ar palīgiem.

Atkal latviešu dienas Montrealas izstādē

Plašā starptautiskā izstāde Montrealā Terre des Hommes (Cilvēks un viņa pasaule) arī šogad atvērusi vārtus neskaitāmiem apmeklētāju tūkstošiem. Tajā šovasar daudz jauna, jo piedalās vairākas valstis kā, piemēram, Spānija un Bulgārija, kuŗas nebija pārstāvētas 1967. gada pasaules izstādē. „Atgriezušās" arī ASV ar skaistu filmu un daudzām rakstēm, kuŗas izkaisītas pa visu izstādi. Ievērojamu pretimnākšanu izstādes vadība parādījusi arī etniskajām grupām, nododot to rīcībā bijušo Japānas paviljonu — plašu un labā novietojumā.

Kopš izstādes atklāšanas jūnija sākumā etnisko grupu paviljonā Ethnic Mosaic atrodam arī Latvijas karogu, koklī, laikrakstu „Latvija Amerikā", tautu meitu un liela izmēra Montrealas latviešu dejotāju uzņēmumus blakus 26 citu tautību izstādītajiem objektiem. Tā ir kopīgā izstādes daļa, kuŗa paliks paviljonā visu vasaru. Taču atsevišķo etnisko grupu nacionālās dienas mainās katru nedēļu.

Latviešu dienas izstādē paredzētas 30., 31. jūlijā un 1. augustā. Šai laikā viena trešā daļa no visa paviljona atvēlēta latviešu audumiem, rotas lietām un citiem lietiskās mākslas izstrādājumiem. Speciālā paviljona nodaļjumā apmeklētāji krāsu diapozitīvos varēs skatīt vietējo latviešu dzīvi, kā arī Latvijas pilsētu ainavas. Visā paviljonā skanēs latviešu mūzika, bet tautu meitas iepazīstinās apmeklētājus ar latviešu tautas vēsturi un kultūru. Mūzikāli priekšnesumi notiks paviljona ārpusē 30. jūlija vakarā un 1. augusta pēcpusdienā un vakarā. Kopuzvedumā piedalīsies Montrealas koklētājas, gaidas, Ačkups un atsevišķi talantīgi dziedātāji.

Latviešu dienas un pastāvīgo skati, tāpat kā iepriekšējos gados, koordinē latviešu organizāciju padome ar daudzu tautiešu atbalstu. Šīs padomes priekšsēdis šai gadā ir Montrealas latviešu biedrības vadītājs G. Sukse. Latviešu dienu organizētāji cer arī šogad Montrealā sagaidīt tautiešus no Toronto un citām Kanadas un ASV pilsētām.

—uk—

Šarlote Kreišmane (pa kreisi) un Anda Kajaka pie etnisko grupu paviljona starptautiskajā izstādē Montrealā.

TORONTO ZIŅAS

© Sandra Kurse Aivijā (Ivy) jau vairākus gadus mācījusies flautas spēli pie skolotājas Marsatenas un piedalījās Berijas centrālās vidusskolas orķestrī, kas 84 mūziķu sastāvā 18. jūlijā sniedza koncertu savas skolas auditorijā ap 1500 klausītājiem, labā saliedējumā spēlējot klasiķu un modernistu darbus. Orķestris 21. jūlijā izlidoja koncertceļojumā uz Eiropu, kur vispirms piedalīsies neprofesionālo mūziķu sacensībās Kerkradē, Holandē, pēc tam viesojoties arī Rietumvācijā, Austrijā, Šveicē, Italijā un Francijā. Atgriešanās paredzēta 10. augustā. Visos Kivanis festivālos šie jaunie mūziķi ieguvuši gandrīz vienīgi pirmās vietas, ieskaitot Sandru Kursi.

© Sirsnīgais bērnu draugs Guntis Tannis ar palīgiem nometņotāju priekam Saulainē ierīkojis jaunu vizināšanās ierīci — uz slīdriteņiem pa izstieptām tērauda taurēm, kuŗa izpelnījusies plašu piekrišanu un dedzīgu izmantošanu. Dažādos nometnes uzkopšanas darbos bieži piedalījies arī nometnes garīgās dzīves vadītājs evaņģelists M. Ozoliņš. Vecāki, veikumus pozitīvi novērtējot, labprāt ved bērnus uz nometni, kur 18. jūlijā bija reģistrēti jau 70 nometņotāji. Piektdienu vakaros turpinās filmu izrādes — bērnu iemīļotie „komiķi" un kultūrfilmas, pēdējā izrādē par Kanadas sākuma dienām un kovboju varenajiem darbiem t.s. Kalgarijas stampedā. Centīgi sagatavots bija arī ugunskura vakars sestdienā, bet svētdienā lietum pamatīgi skalojot zemi, dievkalpojumā bērnu mājas sarīkojumu telpā evaņģelists M. Ozoliņš runāja par pazudušo dēlu, četriem bērniem piedaloties evaņģelija teksta lasīšanā.

J. U.

© Dziesmu svētku laikā, 3. jūlijā, Royal York viesnīcā notika arī konkordijas Zelmenis konvents, bet 4. jūlija rītā kopīgas konkordiešu brokastis ar 44 dalībniekiem. Abus sarīkojumus bija izkārtojusi Zelmeņa Toronto kopa, kuŗas jaunieši, vēlētajā prezidijā pašreiz darbojas seniors Edmunds Ozols, sekretārs Gunai Bramanei. Meiteņu nometnes vadītāja ir Baiba Šmita - Kalēja, bet zēnu — Juris Dreifelds, pazīstamais jaunās paaudzes sabiedriskais darbinieks. Par mazo bērnu māju rūpējas Aina Brikmane, nometnes saimniece ir A. Kodola. Liela vērība veltīta medicīniskajai aprūpei, par kuŗu gādā divi ārsti — Dr. S. Užāne un Dr. L. Lukss, kā arī māsa Zigrīda Kalna.

Sidrabenes bērnu un jaunatnes nometne darbosies līdz 22. augustam. Tūlīt pēc tam paredzēta jauniešu speciāla nometne „Trejdeviņi padomiņi", kuŗa darbosies līdz 30. augustam. 26. jūlijā Sidrabenē plaši bērnu svētki, bet 16. augustā tradicionālie sporta svētki.

Arī Sidrabenes īpašums audzis kā platības ziņā ar jaunieguto zemesgabalu viņpus upei, tā telpu iekārtā, pievienojoties vēl šovasar uzceltajai veco ļaužu atpūtas mītnei, kuŗu nesen iesvētīja. Sportistiem plašas nodarbību iespējas dod jaunais sporta laukums ar moderno skrejceļu. Arī Sidrabenē patīkamu vasaras atpūtu rod „teltotāji" abu upīšu krastos zem ēnainiem kokiem. Par Sidrabenes pievilcību visu gadu rūpējas tās pārvaldes pr-ks P. Plīsis ar palīgiem.

un Portera bēru namā Toronto vadīja poļu katoļu mācītājs J. Kania, bet pēdējā gaitā uz latviešu kapiem no Sv. Stanislava baznīcas izvadīja St. Moskovics. Bēru namā un baznīcā goda sardzē stāvēja vanadzes, bet kapos atvadvārdus no DV nodaļas teica O. Kļavenieks.

© Pēc ilgākas slimošanas 27. jūnijā Vilovdēlas slimnīcā 71 gada vecumā mirusi DV Toronto nodaļas vanadze Lūcija Briede. Nelaikē bija rīdziniece, savā laikā dzimtenē darbojusies prāv. A. Mituļa vadītās Jāņa draudzes un Rīgas tehniķu biedrības dāmu komitejās. DV organizācijas saimei viņa pievienojās 1949. gadā Anglijas galvaspilsētā Londonā, bet kopš 1951. gada dzīvoja un darbojās Toronto, sevišķi rūpējoties par slimniekiem, tos bieži apciemojot slimnīcās. Kādu laiku viņa bija arī Latviešu kara veterānu strēlnieku biedrības dāmu komitejas priekšniece. No Rosara bēru nama, ērģeles spēlējot E. Timermanei, aizgājēju pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja archibīskaps A. Lūsis. Pie šķirsta goda sardzē stāvēja DV Toronto nodaļas vanadzes un vanagi, kā arī vecie strēlnieki. Kapos atvadvārdus teica Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, DV Toronto nodaļas valdes locekļis A. Beizaks un strēlnieku pārstāvis E. Apinis. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedrs Kārlis Briedis, strēlnieku cīņu dalībnieks, un audžu meita.

O. K.

© Katoļu vienības lauku īpašumā Mežciemā gadskārtējā Rudzupuku balle notiks 1. augustā ar puju un saviesīgu dzīvi. No plkst. 6—7.30 vakarā būs dabūjamas siltas vakariņas, bet deja sāksies plkst. 8. Sarīkojuma atlikums paredzēts virtuves izbūvei, paplašinot pašreizējo ēku. Otrā dienā plkst. 10.30 rīlā notiks dievkalpojums pie brīvdabas krusta, kuŗu vadīs viesi no Čikagas un Londonas, bet lietus laikā tas notiks telpās. Plkst. 1 dienā paredzēti 3 jauniešu referāti ar paneļu diskusijām Mežciema paviljonā. Pārrunas vadīs Latviešu katoļu studentu apvienības Dzintars dalībnieki.

© „Nākotnes 70" balle, kuŗa 2. jūlijā notika Royal York viesnīcā, bija pulcinājusi ne mazāk dalībnieku (ap 700) kā „Burbuļnakts" Ontario ezerā. Balli ievadīja ar „saīsināto polonēzi", bet par „Nākotnes 70" karalieni izraudzīja Ilgu Milleri no Anglijas, kuŗa vada DVF Londonas nodaļas tautas deju kopu. Metiņš un dzied A. Jēruma vadītajā Londonas latviešu korī.

© Izvadot māc. Ā. Čopam, 2. jūlijā Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā zemes klēpī guldīja 29. jūnijā Humber Memorial slimnīcā mirušo Pēteri Adamaiti, kas, pārsniedzis 95 gadu vecumu, bija viens no vecākajiem latviešiem Kanadā, kur ieradās tikai 1960. gadā no okupētās Latvijas, apmetoties uz dzīvi pie meitas Emīlijas un znota Alfreda Zēvalda. Par aizgājēju Kanadā sēro arī otra meita Vilhelmīne Abolkalna, dēls Alfreds Adamaitis, vedekla, 4 mazbērni un 3 mazmazbērni.

Atvadu vārdi Melitai Lejiņai

Dziesmu svētku nedēļas steigā un burzmā, Jāņu nakts dziesmu un vainagu līksmības vidū Toronto latviešu saimi pēkšņi pārsalca netikama, neizprotama sēru vēsts — pēkšņi un negaidīti mūžīgā vasaras nakts sapnī aizsaukta Melita Lejiņa, atstājot vīru Evaldu, māsas Johannu Benjamiņu un Ernu Jansoni, brāli Jāni Lejasisaku un

Melita Lejiņa (†)

turdienā sasirga, sestdienā, 27. jūnijā, slēdza acis uz mūžu.

Dzimusi Alūksnē, tirgotāja ģimenē, Melita vadīja tur savas skolas un agrās jaunības dienas. Bēgļu gaitas viņa aizvadīja Vācijā, vēlāk Anglijā, no kurienes tās tālāk veda pāri okeanam uz ASV un tad uz Kanadu, kur sākās Lejiņu ģimenes darbs Juŗa Benjamiņa filmu laboratorijā, gan arī sabiedriskajā laukā. Melita Lejiņa aktīvi darbojās Toronto Austrumu draudzē, korporācijas Patria dāmu komitejā, bija redzama visos latviešu sarīkojumos — teātŗa izrādēs, koncertos, bet it īpaši mākslas izstādēs, mākot cienīt un vērtēt radošās mākslas darbus, krājot savā mājā vērtīgu gleznu klāstu. Viņa bija visur klāt ar savu organizātores talantu, sirsnību, labu gribu un izpalīdzību, kur vien jāatbalsta kāds vērtīgs pasākums, laba doma, ziedojums. Melita Lejiņa ticēja labajam un skaistajam, ieguva draugus gan darbā, kur bieži ar taktu un iejūtību bija jāatrisina dažādas problēmas, gan personīgajā dzīvē, kur par viņas pāragro aiziešanu skumst daudzi, daudzi . . .

Pavadot lielam izvaditāju pulkam, māc. A. Briedis Melitu Lejiņu guldīja Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā, kur jau atdusas viņas tēvs un māte.

Lai Tev gaiši, mierīgi sapņi aiz mūža mājās, Melita. Mēs, Tavi draugi, Tevi pieminam un atceramies.

Imgrida Viksna

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRIBA

Latvian (Toronto) Credit Union Ltd.
491 College St, Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
6% PAR NOGULDĪJUMIEM 7—7½ PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM
Kreditsabiedrība izdara visas pa rastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZE AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZŅEMŠANU KREDITSABIEDRIBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 6 vakarā, sestdienās līdz 15. sept. slēgts.

PAZIŅOJUMS

5. latviešu dziesmu svētku Kanadā rīcības komiteja lūdz iesniegt nenokārtotos rēķinus rīcības komitejas kasierei Mrs. M. Gruzitis, 257 Ellis Ave., Toronto 159, Ont., līdz šāgada 1. septembrim.

Rīcības komiteja

PATEICĪBA

Esmu saņēmis daudzus līdzjūtības apliecinājumus, stiprinājuma vārdus un palīdzības piedāvājumus sakarā ar manas mīļās sievas Melitas pāragro aiziešanu mūžības dārzos.

Nevarēdams to daudzuma dēļ visiem pateikties personīgi vai ar rakstu — ar šo izsaku savu dziļāko pateicību visiem tiem, kas dalījās un dalās ar mani lielajās sērās.

Sirsnīgākā pateicība māc. A. Briedim par aizlūgumu un izvadīšanu pēdējā gaitā un brīvmākslinieka V. Kviesim pr ērģeļu pavadījumu; tāpat vijolniekam A. Jansonam par izjusto vijoles koncertu, kā skaņas iemūžoja viņas pēdējo ceļojumu.

Paldies par skaistajām un lielajām ziedu veltēm, kas greznoja un liecināja par viņai parādīto mīlestību.

Dziļā pateicībā

Evalds Lejiņš

Minsteres latvi

GATAVĪBA

Minsteres latviešu ģimnazijas izlaiduma aktu 4. jūlijā ievadīja ar apvienotā vietējo latviešu pieaugušo un skolēnu koŗa dziedātu J. Vītola „Gājēja dziesma naktī". Skolu 25. izlaidumā šogad beidza 7 absolventi: Rita Daniševska, (mācīsies par tautskolotāju), Olģerts Dzenis (studēs elektroinženieŗu zinātnes), Rudīte Kļaviņa (slavistiku), Ariāne Poruka (franču un angļu valodu) Einars Pelsis (medicīnu), Ojārs Rozītis (žurnālistiku) un Ansis Rungainis (inženieŗzinātnes). Kopā ar abitūrientiem pēdējā klasē mācījās un dažos pārbaudījumos piedalījās divas meitenes no aizjūras — Ināra Paliepa (Kanadas) un Māra Veikerte (Austrālijas), kuŗas jau ieguvušas ģimnazijas beigšanas apliecības, bet Minsterē papildinājās galvenokārt latviešu un vācu valodā. Arī viņas saņēma liecības par šajā mācību gadā paveikto un grāmatu veltes.

Izlaiduma aktu ar svētbrīdi atklāja māc. R. Bērziņš, izvadot absolventus dzīvē ar apustuļa Pāvila vārdiem: Jēzus Kristus evaņģelija gaisma vairs nav izdzēšama, tā ir atspīdējusi mūsu sirdīs, lai dotu spēku nespēkā un vājumā. Vājais cilvēks spēj apgūt lielas zināšanas. Šai māla traukā sakrājas sirds izglītība un zinātniskā pieredze. Skolā sāktā krāšana jāturpina, jāveido pilnīgāka. Latviešu jauniešiem svešumā svarīgākā ir latviešu valodas apgūšana. Kas nemācās tēva valodu, tam zūd daudz nacionālā dvēseles garīguma. Bet pār visu — visai dzīvei jāizlūdzas želastība un spēks.

Ģimnazijas direktors prof. Dr. Z Vītens uzrunā pateicās Rietumvācijas valdībai, Ziemeļreinas-Vestfāles sociālministrijai un Minsteres pilsētai par lielo atbalstu skolai bez kuŗa tā nevarētu pastāvēt. Šī ir jubilejas izlaidums: skolas 2 pastāvēšanas gados notikuši 25 izlaidumi, kuŗos 155 audzēkņi iegu

Atteikšanās no tā

(Pārnesums no 1. lpp.)

skaidrība par to radīsies tikai pē darbu uzsākšanas. Pārbūvējot vecus namus ir parasta lieta, k nav īstas skaidrības par to, k „atradīs priekšā", jo daudz nepa redzēta darāmā atklājas tikai tad kad „kāda siena noārdīta un va ieskatīties aiz tās". M. Toža uzsvēra, ka iepriekšējā pārbūves kalkulācija bijusi, pat reāla, bet ļo daudz darāmā atklājies pēc darb uzsākšanas. Arī līgumi ar būvfi mām bijuši parakstīti, bet ne s atsevišķiem amatniekiem. M. Toža atzina, ka par atsevišķiem da biem, varbūt, arī pārmaksāts, b norādīja uz faktu, ka darbi biju steidzami, lai nams līdz dziesm svētkiem būtu nodots sabiedrībā rīcībā, tāču amatnieki nestāv di un negaida aicinājumu: tos bi grūti dabūt, nācies darbus noc tiem, kas varējuši tūlīt strādāt, steiga nav ļāvusi gaidīt. Cēlu arī materiālu cenas.

O. Dzērvītis jautāja, vai par n teriāliem maksātas kataloga cen uz ko M. Toža atbildēja, ka saņe ta 10—15% atlaide. Atbildē jautā ju neapmierināja, jo parasti c dabūjama lielāka atlaide, ap 3 apmērā. Pēc vēl vairākiem kri kiem iebildumiem un arī vē tā darba nopēlumiem, pat nos jumiem, M. Toža, vēršoties pie siem kritizētājiem, atzina: viegli runāt un kritizēt, ja sēž kur jūs, bet tā nav, ja sēž tur, mēs (t.i. nama valde), un jād amatnieki!" M. Toža vēl pask roja, ka iepriekšējā pārbūves bu kalkulācija bijusi pamatota venokārt uz centrālās komis kalkulācijas, kuŗa jau 2 gadus ca, bet starplaikā cenas stipri sās. Pārbūves gaitā izbūvētas AK un korporāciju Tālavija Frat. Latviensis istabas, tāpa ņi pārbūvētas labierīcības, sākumā nebija plānots.

Debatēs par pārbūves finan izmaksu kritiku izteica arī V. dis, A. Zeps, E. Skujiņš, A. Ti nis un citi, tad P. Bārdiņš ie izraudzīt īpašu komisiju, kuŗa bauda veikto darbu lietderību maksas pamatotību un līdzīgu tājumus, jo nama revīzijas ko ja izteikusies, ka tās pienāku kontrolēt grāmatas, kasi u.t.t. vis eventuālas pārmaksas pa biem. Tādēļ būtu rādāma lietpratēju komisija, kas to lai pēc tam par šo jautājumu spriestu, vismaz revīzijas k jai piedalāmi daži lietpratē Ziplāns iebilda, ka akcionāru ce revīzijas komisiju ievēlēju dēļ jaunas radīšana būtu n bas izteikšana. „Ja revīzij misija atzīs par vajadzīgu, t ti pieaicinās lietpratējus," ja E. Ziplāns. J. Rolavs sa aizrādīja, ka P. Bārdiņš

Minsteres latviešu ģimnazijas 25. izlaidums

GATAVĪBAS APLIECĪBAS SAŅĒMA 7 ABSOLVENTI

Minsteres latviešu ģimnazijas izlaiduma aktu 4. jūlijā ievadīja ar apvienotā vietējo latviešu pieaugušo un skolēnu koŗa dziedātu J. Vitola „Gājēja dziesma naktī". Skolu 25. izlaidumā šogad beidza 7 absolventi: Rita Daniševska, (mācīsies par tautskolotāju), Olģerts Dzenis (studēs elektroinženieru zinātnes), Rudīte Kļaviņa (slavistiku), Ariāne Poruka (franču un angļu valodu) Einars Pelsis (medicīnu), Ojārs Rozītis (žurnālistiku) un Ansis Rungainis (inženieŗzinātnes). Kopā ar abitūrientiem pēdējā klasē mācījās un dažos pārbaudījumos piedalījās divas meitenes no aizjūras — Ināra Paliepa (Kanadas) un Māra Veikerte (Austrālijas), kuŗas jau ieguvušas ģimnazijas beigšanas apliecības, bet Minsterē papildinājās galvenokārt latviešu un vācu valodā. Arī viņas saņēma liecības par šajā mācību gadā paveikto un grāmatu veltes.

Izlaiduma aktu ar svētbrīdi atklāja māc. R. Bērziņš, izvadot absolventus dzīvē ar apustuļa Pāvila vārdiem: Jēzus Kristus evaņģelija gaisma vairs nav izdzēšama, tā ir atspīdējusi mūsu sirdīs, lai dotu spēku nespēkā un vājumā. Vājais cilvēks spēj apgūt lielas zināšanas. Sai māla traukā sakrājas sirds izglītība un zinātniskā pieredze. Skolā sāktā krāšana jāturpina, jāveido pilnīgāka. Latviešu jauniešiem svešumā svarīgākā ir latviešu valodas apgūšana. Kas nemācās tēvu valodu, tam zūd daudz nacionālā dvēseles garīguma. Bet pār visu — visai dzīvei jāizlūdzas žēlastība un spēks.

Ģimnazijas direktors prof. Dr. Z. Vitens uzrunā pateicās Rietumvācijas valdībai, Ziemeļreinas-Vestfāles sociālministrijai un Minsteres pilsētai par lielo atbalstu skolai, bez kuŗa tā nevarētu pastāvēt. Šis ir jubilejas izlaidums: skolas 24 pastāvēšanas gados notikuši 25 izlaidumi, kuŗos 155 audzēkņi ieguvuši gatavības apliecības. Skolas mērķi trimdas dzīvē ir ieaudzināt latvietības apziņu, lai jaunietis justos kā savas tautas piederīgais.

Pēc apsveikuma direktors izsniedza gatavības apliecības un grāmatu veltes. Absolventi saņēma katrs pa grāmatai no skolas, Latviešu centrālās komitejas un DV Rietumvācijas valdes. Rūpnieks R. Hiršs (ASV) dāvināja katram absolventam pa eksmplāram savas nesen iznākušās grāmatas. Rakstnieces Irmas Grebzdes balvu — grāmatu labākajam latviešu valodas pratējam saņēma O. Rozītis, bet Ķelnes studenšu korporāciju kopas balvu, arī grāmatu, sekmīgākajai absolventei — R. Kļaviņa Gadskārtējo korporācijas Frat. Lataviensis balvu — 100 dol. labākajām absolventam saņēma O. Rozītis. Lilija Brante-Pārupe bija sūtījusi četrus Latvijas pieclatu gabalus kā balvas labākajiem latviešu valodas pratējiem, kuŗus saņēma O. Rozītis, R. Kļaviņa, R. Daniševska un A. Poruka.

Absolventus apsveica Minsteres pilsētas šūlrāts (skolu padomnieks) Dr. K. Hoss novēlot paturēt skolā gūto par pamatu tālākai zinību apgūšanai. LCK pr-dis V. Janums, sveicot ģimnaziju beigušos, uzsvēra, ka šī iegūtā izglītības pakāpe paver ceļu lielajai dzīvei. LCK izglītības daļas vadītājs J. Daģis norādīja, ka ģimnaziju beigušajiem jābūt skaidrībā, cik liela atbildība viņus sagaida. Latviešu tautu grib iznīcināt, bet mēs gribam palikt latvieši. Latviešu jauniešiem nav jādomā tikai par personīgo laimi, bet jāpalīdz trimdas situācijā; it sevišķi papildskolās trūkst skolotāju, un še absolventi varētu palīdzēt. Skolu beidzējus sveica arī mag. iur. Ā. Šilde, pasniedzot Frat. Lataviensis balvu.

Rakstveida sveicienus bija sūtījuši Rietumvācijas iekšlietu ministrijas bēgļu nozares vārdā Dr. Volfrums evaņģelisko baznīcu iekšējās misijas vadītājs Vestfālē prāv. Tomē, Minsteres pilsētas 6. ģimnazijas direktors Vesemans (šī skola pagaidām mitinās latviešu ģimnazijas telpās), Latviešu centrālās padomes pr-dis O. Mazarkēvics, LCK vicepr-dis P. Valters, latviešu katoļu misijas direktors prāv. M. Lizdiks, skolotāji Silkalni no Austrālijas, „Nākotne 70" komiteja no Kanadas un vairāki agrāko gadu absolventi.

Pēc absolventu pārstāvja pateicības runas izlaidumu patstāvīgai dzīvei pēdējo reizi pamācīja klases audzinātāja Dr. Austra Rudzīte. Apvienotais koris nodziedāja trīs dziesmas, tad direktors pēc akta nobeiguma vārdiem aicināja vienoties Latvijas himnā.

Pēc kopīga azaida dimdēja grīda izlaiduma balles rotaļu un moderno ritmu dārdos līdz vēlai naktstundai.

—xy—

Minsteres latviešu ģimnazijas absolventi un kursu beigušie ar skolotājiem un viesiem: priekšā no kreisās — Rudīte Kļaviņa, Ojārs Rozītis, Rita Daniševska, Ansis Rungainis, Māra Veikerte, Olģerts Dzenis, Ināra Paliepa, Ainars Pelsis un Ariana Poruka. Aizmugurē (citu vidū) ģimnazijas direktors prof. Dr. Z. Vītens, absolventu klases audzinātāja Dr. A. Rudzīte, māc. R. Bērziņš, LCK priekšsēdis V. Janums, citi skolotāji un LCK darbinieki.
Foto: Preiss

Atteikšanās no tālākiem uzlabojumiem

(Pārnesums no 1. lpp.)

skaidrība par to radīsies tikai pēc darbu uzsākšanas. Pārbūvējot vecus namus ir parasta lieta, ka nav īstas skaidrības par to, ko „atradīs priekšā", jo daudz neparedzēta darāmā atklājas tikai tad, kad „kāda siena noārdīta un var ieskatīties aiz tās". M. Toža uzsvēra, ka iepriekšējā pārbūves kalkulācija bijusi, pat reāla, bet ļoti daudz darāmā atklājies pēc darbu uzsākšanas. Arī līgumi ar būvfirmām bijuši parakstīti, bet ne ar atsevišķiem amatniekiem. M. Toža atzina, ka par atsevišķiem darbiem, varbūt, arī pārmaksāts, bet norādīja uz faktu, ka darbi bijuši steidzami, lai nams līdz dziesmu svētkiem būtu nodots sabiedrības rīcībā, taču amatnieki nestāv dīkā un negaida aicinājumu: tos bijis grūti dabūt, nācies darbus nodot tiem, kas varējuši tūlīt strādāt, jo steiga nav jāvusi gaidīt. Cēlušās arī materiālu cenas.

O. Dzērvītis jautāja, vai par materiāliem maksātas kataloga cenas, uz ko M. Toža atbildēja, ka saņemta 10—15% atlaide. Atbilde jautātāju neapmierināja, jo parasti esot dabūjama lielāka atlaide, ap 30% apmērā. Pēc vēl vairākiem kritiskiem iebildumiem un arī veiktā darba nopēlumiem, pat nosodījumiem, M. Toža, vēršoties pie visiem kritizētājiem, atzina: „Ir viegli runāt un kritizēt, ja sēž tur, kur jūs, bet tā nav, ja šēž tur, kur mēs (t.i. nama valde), un jādabū amatnieki!" M. Toža vēl paskaidroja, ka iepriekšējā pārbūves darbu kalkulācija bijusi pamatota galvenokārt uz centrālās komisijas kalkulācijas, kuŗa jau 2 gadus veca, bet starplaikā cenas stipri cēlušās. Pārbūves gaitā izbūvētas LN AK un korporāciju Tālavija un Frat. Lataviensis istabas, tāpat pilnīgi pārbūvētas labierīcības, kas sākumā nebija plānots.

Debatēs par pārbūves financiālo izmaksu kritiku izteica arī V. Briedis, A. Zeps, E. Skujiņš, A. Ticmanis un citi, tad P. Bārdiņš ieteica izraudzīt īpašu komisiju, kuŗa pārbauda veikto darbu lietderību, izmaksas pamatotību un līdzīgus jautājumus, jo nama revīzijas komisija izteikusies, ka tās pienākums ir kontrolēt grāmatas, kasi u.t.t., nevis eventuālas pārmaksas par darbiem. Tādēļ būtu radāma īpaša lietpratēju komisija, kas to darītu, lai pēc tam par šo jautājumu atkal spriestu, vismaz revīzijas komisijai piedalāmi daži lietpratēji. E. Ziplāns iebilda, ka akcionāru sapulce revīzijas komisiju ievēlējusi, tādēļ jaunas radīšana būtu neuzticības izteikšana. „Ja revīzijas komisija atzīs par vajadzīgu, tad pati pieaicinās lietpratējus," norādīja E. Ziplāns. J. Rolavs savukārt aizrādīja, ka P. Bārdiņš prasījis kaut ko „valsts kontrolei" līdzīgu, kas sabiedriskai organizācijai nav iespējams, jo līdzīgas darba metodes nav īstenojamas „brīvprātīgā darbā". Bez tam J. Rolavs aizrādīja, ka būtu ievērojami arī nama sabiedrības statūti: nekas nav iegūts vēlams, ja tas iepriekš nav paredzēts darba sekā. Reizē ar to ierosinājums par „lietpratēju revīzijas komisijas" ievēlēšanu atkrita.

Pēc ilgākiem strīdiem beidzot pārejot pie galvenā darba sekas punkta, kuŗa izlemšanai šī ārkārtas sapulce sasaukta, M. Toža paskaidroja, ka pārbūves darbu izrūkumu ap 10.000 dol. apmērā valde, ja vajadzēs, aizņemsies no Toronto latviešu kreditsabiedrības, bet pagaidām tas nav darīts, nedz arī aizņēmums pieprasīts. Taču valde nekādā gadījumā neuzņemsies jaunus parādus, jo nama saimniecībai nav iespējams tādus kārtot. Tādēļ sapulcei jāizlemj, ko darīt attiekšmē uz tālākiem nama uzlabojumiem, domājot galvenokārt par ventilācijas izbūvi. Līdzekļu tās iekārtošanai nav, bet tie būtu iegūstami, vajadzīgo summu (ap 30.000 dol.) aizņemoties pilnos apmēros, pārdodot daļu no automašīnu novietošanas laukuma vai izkārtojot ziedojumu vākšanas skaidrība par to radusies tikai pēc akciju. Valde nevar un nevēlas šo jautājumu izšķirt, atzīstot jaunus parādus par neiespējamiem, tādēļ par turpmāko jālemj akcionāriem.

Tuvākus paskaidrojumus par plānotajiem tālākiem nama uzlabojumiem sniedza arch. E. Janišs un ventilācijas sistēmas lietpratējs Ed. Pērkons. O. Dzērvītis jautāja, kā vispār var runāt par ventilācijas ierīkošanu, ja līdzšinējie pārbūves darbi jau radījuši 10.000 dol. parādu. P. Bārdiņš jautāja, cik lieli pašreiz ir citi nama parādi, uz ko kasieris A. Freimanis paskaidroja, ka apm. 14.000 dol. apmērā, klāt nākot vēl pārbūves darbu piemaksai. Sekojošajās debatēs, runātājiem bieži iekaistot, visumā izpaudās vēlēšanās atrast iespējami labu nokārtojumu un atrisinājumu, lai būtu iespējams pārvarēt financiālās grūtības, bet arī namu vēl tālāk uzlabot. Naudas aizņemšanos pamatoti atzina par neiespējamu, automašīnu novietošanas laukuma daļas pārdošanu par nediskutējamu, bet par ziedojumu vākšanas organizēšanu organizāciju un draudžu pārstāvji nebija „iesildāmi". domājot, ka nebūs nekādu panākumu.

Tā visi it kā atvieglot nopūtās, kad K. Bencons ierosināja izbeigt debates, atļaut valdei nokārtot pārbūves darbu 10.000 dol. parādu un nekā vairs neuzsākt. Līdzīgi izteicās arī B. Senkēviča un O. Dzērvītis. Tāds tad arī bija sapulces lēmums: nama valdei pabeigt uzsākto, bet no tālākiem uzlabojumiem namā atteikties.

Vtr.

Rīgas un Jelgavas institūtniekiem

sanāksme 1970. gada 5. un 6. septembrī Gaŗezerā sakarā ar abu institūtu

50 GADU ATCERI.

Rīdziniekiem rakstīt. Rob. Zuika, 723 Kendall Ave., Kalamazoo, Mich:

Jelgavniekiem — Miss B. Mainis, 1323 Hamilton Ave., Grand Rapids, Mich., 49504.

Pirmais darbības gads ar atlikumu

GAŖEZERA DALĪBNIEKU GADSKĀRTĒJĀ SAPULCE UN PADOMES KONSTRUĒŠANĀS SĒDE

Latviešu centra Gaŗezera dalībnieku gadskārtējo sanāksmi 20. jūnijā Gaŗezerā atklāja padomes pr-dis V. Treimanis bet par sapulces vadītāju ievēlēja R. Jankavu un sekretāru māc. E. Putniņu, kuŗš ziņoja, ka aicinājums piedalīties sapulcē izsūtīts 65 Gaŗezera dalībniekiem, kas kopā pārstāv 1361 akciju. Sapulcē piedalījās 32 draudžu un organizāciju pilnvarotie, reprezentējot 1217 akciju.

Gaŗezera administrātors māc. V. Vārsbergs izteica gandarījumu par dalībnieku kuplo piedalīšanos sapulcē, kas liecina par nometnes īpašnieku dzīvo interesi. Norādīja, ka pērnais gads viņam bijis pirmais nometnes vadības darbā, V. Vārsbergs atzina, ka šai darbā viņam bijis daudz jāmācās. Bērnu - nometņotāju, tāpat skolēnu un kursantu skaits bijis lielāks nekā iepriekšējos gados, nometņojuši 163 bērni, vasaras vidusskolā mācījies 61 audzēknis, bet kristīgās jaunatnes kursos piedalījušies 59 jaunieši. Par nometnes apstākļu uzlabošanā darīto jau rēgulāri ziņojusi prese, tādēļ visi, kas par Gaŗezeru interesējas, par šo darbu ir informēti. Par laikrakstu izpratni un pretimnākšanu Gaŗezeram V. Vārsbergs izteica sirsnīgu pateicību.

Lai vasaras vidusskolai piesaistītu vairāk skolēnu, sekmīgi darbojies Vasaras skolu fonds, kuŗu vada Gaŗezera entuziasti un labvēļi Dr. R. Markus un A. Rieksts, taču no sabiedrības vēlama lielāka atsaucība loterijas ložu iegādē un citos pasākumos. V. Vārsbergs aicināja draudzes un organizācijas atbalstīt jauniešus, kuŗi vēlas apmeklēt vasaras vidusskolu, piešķirot tiem stipendijas. Daļa draudžu un DV apvienību to jau darījušas, par ko tām pienākas atzinība un pateicība, bet ir arī vēl tādi, kuŗi šīs skolas nozīmi joprojām nav izpratuši. V. Vārsbergs vēl norādīja, ka šovasar vidusskolā darbosies visas četras klases, sakarā ar ko jācer, ka skolēnu skaits jūtami pieaugs, tādēļ bijis nepieciešams paplašināt skolas telpas un skolēnu apmetnes, kas savlaicīgi arī paveikts.

Runājot par Gaŗezera saimnieciskō stāvokli, V. Vārsbergs uzsvēra, ka pagājušais gads bijis pirmais, kas beidzies ar mazu atlikumu. Arī šis gads iesākts labi, un V. Vārsbergs izteica cerību, ka sakarā ar mantu izlozi un ziedotāju atsaucību atkritīs materiālās rūpes, kuŗas māca visus iepriekšējos gadus. Sevišķu pateicību viņš izteica Gaŗezera līdzšinējam kasierim A. Bērzkalnam Detroitā un izlozes vadītājam E. Šneideram Lansingā par pašaizliedzīgo darbu, bet tāpat arī Gaŗezera uzticīgajiem talciniekiem, kuŗi šai pavasarī paveikuši ļoti daudz. Pateicību izteica arī visiem līdzekļu ziedotājiem, jo tikai ar viņu atbalstu pasākums var sasniegt iecerētos mērķus, un visiem izlozes zīmju iegādātājiem, jo katra nopirktā loze ir netiešs ziedojums Gaŗezeram. V. Vārsbergs vēl informēja, ka E. Šneiders arī šogad vadīs Gaŗezera izlozi, ko sapulce uzņēma ar aplausiem.

Debatēs sapulces dalībnieki vērsa nometnes vadības uzmanību uz novērotiem trūkumiem pieaugušo nometnē Dzintaros, kuŗi būtu novēršami. Atbildot runātājiem, V. Vārsbergs paskaidroja, ka minētie trūkumi Gaŗezera vadībai ir zināmi, bet līdzekļi un talcinieku darba spēks pirmā kārtā bija jāizlieto skolas un bērnu nometnes vajadzībām. A. Dravnieks no Sv. Pāvila draudzes Detroitā bija ieinteresēts personīgu akciju iegādē. Viņam paskaidroja, ka statūti to nepieļauj, jo Gaŗezers kā bezpeļņas iestādījums nevar pārdot dalības zīmes privātpersonām. Akcijas var iegādāties vienīgi bezpeļņas organizācijas, tādēļ personas, kuŗas vēlas atbalstīt Gaŗezeru, savus naudas līdzekļus var ziedot šīm organizācijām akciju iegādei.

R. Jankavs informēja, ka Amerikas latviešu apvienības šāgada kongresā Indianapolē viņš un V. Vārsbergs ierosinājuši arī ALAi iegādāties Gaŗezera akcijas, bet kongress to noraidījis. Izskanēja doma, ka būtu jāgriežas pie ALAs kultūras un izglītības birojiem, lūdzot atbalstu, jo Gaŗezera vasaras vidusskola ar vairāk nekā 60 skolēniem veic nozīmīgu nacionālās audzināšanas un kultūras veicināšanas darbu. Šī ierosinājuma kārtošanu atstāja Gaŗezera padomes ziņā. V. Miķelsons no Kalamazū latviešu ev.-lut. draudzes vērsa sapulces uzmanību uz faktu, ka V. Vārsbergs, šķietami kautrības dēļ, noklusējis un nav pieminējis to lielo darbu, ko pats veicis aizvadītajā ziemā, apmeklējot latviešu draudzes, vadot dievkalpojumus un sniedzot vispusīgu informāciju par Gaŗezeru.

V. Miķelsons savas draudzes vārdā pateicās V. Vārsbergam par apmeklējumu un sniegto informāciju, atzīstot, ka šāds darbs var nest lielu svētību Gaŗezeram, un lūdzot viņu to darīt arī turpmāk.

Sapulces tālākajā gaitā V. Vārsbergs informēja, ka pagājušajā gadā klāt nākuši 8 jauni Gaŗezera dalībnieki, par ko jau ziņots presē, bet šogad līdz sapulces dienai dalības zīmes izsniegtas 6 jauniem biedriem — DV apvienībai Dienvidkalifornijā, Vilimantikas latviešu ev.-lūt. draudzei (māc. Dr. A. Ziedonis), studentu biedrībai Austrums, Latviešu koŗu apvienībai ASV, Kalamazū viru korim (diriģents R. Zuika) un Edmontonas Sv. Jāņa draudzei (māc. K. Avotiņš) Kanadā.

Sekretārs E. Putniņš ziņoja par pagājušajā gadā notikušajām padomes sēdēm un gada sapulcēm, bet kasieris A. Bērzkalns informēja par Gaŗezera līdzekļu apgrozību laikā no šāgada 1. janvāŗa līdz sapulces dienai. Ieņemti 25. 749,11 dol., izdoti 24.253,28 dol., kasē esot 1495,83 dol. Parāds uzņēmumiem par piegādātajiem materiāliem un veiktajiem darbiem bija 7582,30 dol., ko, līdzekļiem ieņākot, nokārtos. Hipotekārais parāds uz sapulces dienu savukārt bija 40.240,18 dol., Istermiņa aizņēmums bankā 10.000 dol., bet bezprocentu aizņēmums no R. Jankava 2000 dol. kopīgajā parāda summai esot 52.240,18 dol.

Revīzijas komisija, kuŗas protokolu nolasīja U. Grīnvalds, atzina, ka padome rīkojusies pilnvaru robežās un tās darbība sekmējusi Gaŗezera statūtos minētos mērķus. Sapulce šo revīzijas komisijas vērtējumu pieņēma vienprātīgi un izteica pateicību par Gaŗezerā veikto darbu V. Vārsbergam, R. Jankavam un A. Bērzkalnam.

Pakavējoties pie atsevišķajiem postenjiem šāgada budžeta projektā, paskaidrojumus sniedza V. Vārsbergs. Projekts izstrādāts ar 100.000 dol. ienākumos un izdevumos. Pusi no budžetā plānotajiem ienākumiem iecerēts saņemt no Gaŗezera darbības pasākumiem, bet, lai varētu deldēt parādus un turpināt nometnes uzlabojumus, nepieciešams, lai draudzes un organizācijas iegādātos papildakcijas, kā arī nāktu klāt jauni dalībnieki. V. Vārsbergs izteica cerību, ka atsaucība Gaŗezera rīkotajai izlozei būs vēl lielāka nekā iepriekšējā gadā. Budžeta izdevumu daļā ap 60.000 dol. paredzēti darbības programmām, ap 20.000 dol. aizdevumu procentu un parādu deldēšanai, tikpat daudz arī uzlabojumiem Gaŗezerā. Sapulce šo budžeta projektu apstiprināja.

Šogad pārvēlamos padomes locekļus R. Jankavu, V. Vārsbergu un A. Bērzkalnu ar aklamāciju atkal ievēlēja amatos uz 3 nākošajiem gadiem. Revīzijas komisiju pilnvaru laiks bija beidzies U. Grīnvaldam. Padomes nominēto kandidātu revīzijas komisijas locekļa pienākumiem V. Daigu sapulce ievēlēja ar aklamāciju. Pieminams, ka revīzijas komisijā vēl darbojas T. Bērkulis no Apvienotās draudzes Klīvlendā un Anna Zepe no Sv. Jāņa draudzes Milvokos.

Sapulce piekrita, ka iedzīvināms padomes nodoms katrā dalībnieku organizācijā izraudzīt Gaŗezera sakarnieku, kuŗa pienākums būtu vienmēr informēt savu organizāciju par Gaŗezera darbības programmām, plāniem un vajadzībām, tā sekmējot savas organizācijas piedalīšanos Gaŗezera dzīvē un darbā. Atbalstot šo ierosinājumu, V. Vārsbergs, visai savilņots, deklarēja: „Ja katrā draudzē un organizācijā būtu tik energisks sakarnieks, kāda ir Anna Zepe Milvokos, tad Gaŗezeram netrūktu nedz nometņotāju, nedz skolai audzēkņu, nedz saimniecības darbam un kasei naudas!"

Pēc Gaŗezera dalībnieku sapulces notika padomes konstruēšanās sēde. Par padomes priekšsēdi izraudzīja līdzšinējo V. Treimani, par technisko priekšsēdi (protokolā: prezidentu) R. Jankavu, viceprieksšsēdi un direktoru - rīkotāju V. Vārsbergu, sekretāru E. Putniņu un kasieri V. Intsonu, L. Kalniņa vietā, kuŗš darba apstākļu dēļ lūdza atbrīvošanu no padomes locekļa pienākumiem, uz atlikušo laiku (vienu gadu) pieaicināja A. Riekstu. Radot direktora-rīkotāja posteni, sadalīti „prezidenta" līdzšinējie pienākumi, atstājot viņam organizātorisko darbu, bet direktoram - rīkotājam uzticot saimniecības un programmu vadību.

E. B.

Lietuvas jauniešu protests

Laikā no 9. — 18. jūlijam Ņujorkā notika pirmā Apvienoto nāciju paspārnē rīkotā pasaules jaunatnes konference. To plānojot, rīkotāji, acīm redzot, nebija rēķinājušies ar labvēlīgu zvaigžņu konstellāciju, jo jau pašā sākumā cīnījās ar grūtībām, sākot ar financiālām (tās beidzot stiprā mērā uzlaboja slavenās dziesmu spēles „Hair" producents Ņujorkā un beidzot ar politiskām: t. s. „pasaules proletāriešiem" (padomju nozarojums) bija saskatījuši šai konferencē auglīgu zemi savas idejas nostiprināšanai, un tāpēc arī nebija taupījuši pūlu, lai iefiltrētos ievērojamā skaitā. No pašas Pad. savienības, Ukrainas un Baltkrievijas gan atbrauca tikai 45-gadīgi „jaunieši" ar sirmām bārdām, kas varētu nozīmēt, ka „pareizi domājošu" un uzticamu īstu jauniešu Pad. savienībā tik maz, ka neiznāk pat šādai konferencei.

Kopā bija sabraukuši 608 delegāti, pie tam tikai ap 100 no tiem bija prokomūnistiski noskaņoti, taču tieši šie izrādījās ārkārtīgi aktīvi un lietoja metodes, kuŗas demokratiskās sanāksmēs sola mazākuma uzvaru: „jaukšanu, nekārtību, trokšņošanu u. t. t. Pār visu viņi centās, lai nenotiktu nekāda balsošana. Tāpēc koference patērēja trīs dārgas dienas, iekām vispār spēja konstruēties un izvēlēt vadību. Beidzot grožus savās rokās pārņēma jauns zviedrs — Larss Tālens, kuŗš rūdījumu guvis starptautiskās sociāldemokratu sanāksmēs. Apvienoto nāciju korespondentu apvienība ielūdza viņu preses konferencē, pēc kuŗas mūsu laikraksta akreditētajai pārstāvei Apvienotajās nācijās izdevās „izkaŗot" ar L. Tālenu īsu interviju:

Jautājums: Pārsteidz fakts, ka no paredzētajiem 125 jauniešiem,

(Turpinājums 8. lpp.)

KAŖAVIRS AIZSAULĒ

MIRIS ADMINISTRATĪVAIS KAPTEINIS VILIS ZUTIS

Pēc slimošanas pēdējos mēnešos, būdams vasaras atpūtā Katskilu kalnos, 30. jūnija vakarā ar grāmatu rokā mūžīgā miegā aizmiga Latvijas armijas administrātīvais kapteinis Vilis Zutis.

Dzimis 1892. gada 12. janvārī Elejas pagastā kā lauksaimnieka dēls, aizgājējs, līdzīgi visiem lauku bērniem, savas dzīves darba gaitas uzsāka kā ganuzēns tēva saimniecības atmatās, bet pēc Vircavas pagasta skolas beigšanas turpināja izglītību Aleksandra pilsētas skolā. Jelgavā, kur jauniešus sagatavoja civilresoru amatiem. Skolu pabeidzis, V. Zutis uzsāka ierēdņa karjēru Kurzemes guberņas pārvaldē. Pirmā pasaules kaŗa laikā viņu kā guberņas valdes sekretāru kopā ar iestādi evakuēja uz Tērbatu, kur turpināja darbu koordinācijā ar kaŗa intendantūru, bet 1916. g. viņu mobilizēja un ieskaitīja vietējā kaŗa apriņķa pārvaldē, nākošā gada janvārī pārskaitot uz latviešu strēlnieku intendantūru. Pēc Vidzemes krišanas vācu rokās V. Zutis nokļuva Pleskavā, bet, 1918. gada rudenī atgriezies dzimtenē, nākošā gada aprīlī stājās Latvijas armijas rindās, kur viņu iedalīja Baloža brigādes transporta nodaļā par noliktavas pārzini. Tā paša gada septembrī iecelts par saimniecības daļas priekšnieku kaŗa satiksmes pārvaldē. Pēc miera parakstīšanas 1921. gadā viņu kā kaŗa laika ierēdni atvaļināja no aktīvā dienesta, bet, laiku saimniekojis tēva mājās, V. Zutis 1923. gadā atkal stājās dienestā, šoreiz 3. Jelgavas kājnieku pulkā, kur viņu iecēla par saimniecības daļas darbvedi un pārdēvēja par kaŗa ierēdni. 1931. gadā beidzis administrātīvo virsnieku kursus un 1934. gadā paaugstināts par administrātīvo kapteiņleitnantu, bet divus gadus vēlāk par adm. kapteini. Pēc Latvijas okupācijas un nacionālās armijas likvidēšanas 1940. gada septembrī V. Zuti svītroja no pulka sarakstiem, bet vācu okupācijas laikā viņu iesauca Latvešu leģionā, kuŗa saimniecības daļā veica dažādus administrātīvus amatus.

Kopā ar bēgļu vilni V. Zutis 1945. gada rudenī nokļuva Vācijā, kur bēgļu nometnēs Dienvidvācijā veica dažādus administrātīvus pienākumus, kamēr izceļoja uz Kanadu, kur strādāja Toronto un Ošavā, bet 1955. gadā pārcēlās uz ASV, apmetoties uz dzīvi Nudžersijā, kur līdztekus eksistences darbam aktīvi piedalījās DV organizācijas un vietējās draudzes dzīvē. Pēdējos gados viņa sabiedriskais darbs bija veltīts 3. Jelgavas kājnieku pulka bijušo kaŗavīru tradiciju apvienības organizēšanai un iecerētās pulka atmiņu grāmatas izdošanai, kuŗas iznākšanu viņam vairs neizdevās piedzīvot. Vilis Zutis bija apbalvots ar Trijzvaigžņu ordeni, Atzinības krustu un Atbrīvošanas kaŗa piemiņas medaļu.

Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre, meitas, mazbērni un citi piederīgie, kā arī 3. Jelgavas kājnieku pulka kaŗavīri, dienesta biedri, draugi un paziņas, kuŗi nelaikā atceras kā uzticamu darba biedru, sirsnīgu un izpalīdzīgu cilvēku un īstu latvieti, kuŗa dzīves devīze bija — par Latviju!

V. Likerts

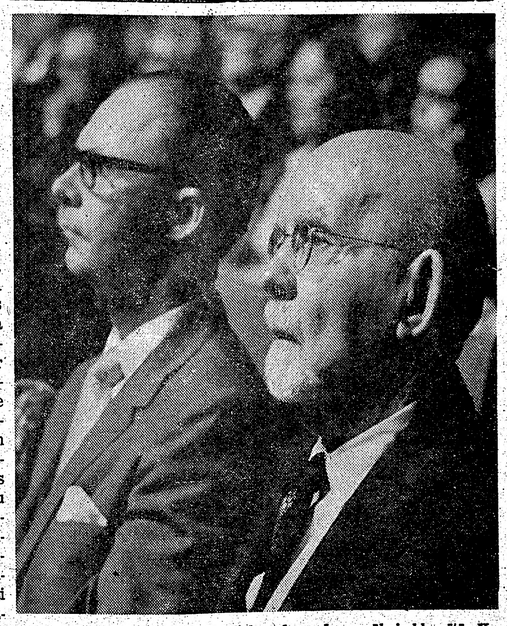

Nav iespējams noskaidrot, bet liekas, ka gados vecākais klausītās Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkos kopkoŗa koncertā bija 90 gadu vecais vēsturnieks Pēteris Dreimanis no Londonas (pa labi); viņam Edzās LNAK izglītības nozares vadītājs Jānis Mežaks.
Foto: J. Liģers

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12. tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS IPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultkieģeļu māja, 2 virtuves. Cena $22.000, iemaksa $2.000.

Bayview — Millbrook: Atsevišķs 5 istabu dubultkieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $28.500.

Danforth — Broadview: 7 istabu dubultkieģeļu māja. Cena $21.000.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NEŠAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIE LĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Pirms 50 gadiem

1920. GADA 15. JŪLIJĀ 1. LIEPĀJAS KĀJNIEKU PULKA 2. BATALJONA 100 VIRU TRIECIENVIENĪBA KAPT. HUGO HELMAŅA VADĪBĀ IZCĪNIJA PĒDĒJO KAUJU LATVIJAS ATBRĪVOŠANAS KARĀ

(No karavīra atmiņu krājuma)

1920. gada jūnijs... Esmu atkal frontē pie Zilupes, tagad jau kā jauns leitnants. Par dienesta vietu esmu izvēlējies 1. Liepājas kājnieku pulku. Mani iedala pltn. Jūlija Ērgļa komandētā 2. (Malienes) bataljona 5. rotā. Bez manis šai bataljonā savas virsnieka gaitas uzsāk vēl karaskolu beigušie leitnanti Jānis Erniņš (baigajā gadā aizgājis mocekļu ceļu), Pēteris Balodis, Rūdolfs Krūmiņš (tagad abi ASV), Jēkabs Krūze (†) un Arvīds Plūmanis, kuŗa liktenis nezināms.

Bataljons ieņēma aizstāvēšanās pozicijas rietumos no Zilupes upes un ziemeļos no Zilupes pilsētas (toreiz vēl Rozenava). Starp mūsu un sarkano pozicijām atrodas vairākus kilometrus plata t. s. neitrālā josla, kuŗā saimnieko mums labvēlīgi noskaņotie „zaļie".

Kad pltn. Ērglis aiziet atvaļinājumā, bataljona komandēšanu uzņemas kapt. Hugo Helmanis, kuram plaša slava kā izlūku gājienu organizētājam.

Nekādas lielākas kaujas operācijas frontē pašreiz nenotiek, izņemot izlūku gājienus, kuŗus tomēr reizēm organizē plašākos apmēros. Helmanim uz tiem „ir nags", un visi viņa pasākumi beidzas veiksmīgi. Piedalos visos manā laikā organizētajos gājienos. Pēdējais notiek 15. jūlijā (11. augustā paraksta mieru), bet tas arī pats grandiozākais.

No partizāniem jeb t. s. „zaļajiem", kuŗi cīnās pret boļševikiem, Helmanis uzzinājis, ka dziļi sarkano aizmugurē atrodas kāda viņu baterija. Sarkanie savu artileriju vairs netur priekšējo līniju tuvumā, jo mūsējie aplasa visus viņu lielgabalus. Tā Helmanis tūlīt nolemj, ka arī šai baterijai „jāpārceļo" pie mums. No visa bataljona viņš savāc ap 100 vīru, kuŗu vidū ir visi jaunie leitnanti. Tos „zaļie" naktī aizved cauri mežiem un purviem līdz baterijas atrašanās vietai, nesastopoties ar sarkanajiem. Gājiens ir garš — vairāk nekā 20 km.

Gaismai austot, mēs esam pie mērķa. Sarkanie šoreiz tomēr bijuši modrāki un mūs laikā pamanījuši. Lielgabalu apsardzībai norīkotā rota pagūst ieņemt aizstāvēšanās pozicijas un atklāj uz mums uguni. Arī lielgabalu apkalpes ir savās vietās un sāk mūs apšaudīt ar kartečām, taču tēmē par tālu, tā kā lādiņi sprāgst mums aizmugurē.

Pēc pamatīga uguns brāziena (mums līdz ir kādas divpadsmit patšautenes) mēs metamies uz priekšu triecienā, un— lielgabali ir mūsu! To ir divi. Pāri vienam sakņupis kāds sarkano artilerists, kuŗš gan paguvis vēl lielgabalu pielādēt, taču ne vairs izšaut, jo viņu pārsteigušas mūsu lodes. Visapkārt gul sarkano līķi, bet dzīvi palikušie padodas gūstā. Pats baterijas komandieris aizbēdzis apakšveļā: viņa apmetnē atrodam tā drēbes, zābakus un vēl siltu gultu.

Nu atliktu tikai jūgt zirgus pielielgabaliem un doties prom, taču izrādās, ka zirgi novietoti nākošajā — ap pusotra kilometra attālajā sādžā. Uz turieni nekavējoties izsūta karavīru nodaļu, kuŗa atgriežas ar tikai pāris zirgiem, jo ar pārējiem sarkanajiem izdevies aizbēgt. Nu jāmeklē šķūtnieki zemnieku vidū, kuŗi pieprasa laiku, bet tieši laiks mums šoreiz ir ļoti, ļoti dārgs.

Sarkano sakaru tīkls nav bojāts, un mēs zinām, ka viņiem šai iecirknī tikko pienākuši divi jaunformēti strēlnieku pulki, kuŗu kaujas vērtība gan nav augsta, taču skaitliskais pārsvars milzīgs. Sarkanajiem nu atliek laiks šos pulkus izvietot mūsu sagaidīšanai, jo ceļš, pa kuŗu varam atgriezties, ja gribam aizvest arī lielgabalus, ir tikai viens.

Paiet pāris stundu, kamēr viss ir tik tālu, ka varam doties „mājup". Taču jau atceļu uzsākot jūtam, ka tas būs grūts un asinains. Ap mums nepārtraukti sāk skanēt ložu spieti, jo sarkanie jau paguvuši izveidot aizsprostus, lai kavētu mūs tikt uz priekšu.

Mūsu vīru kaujas spars ir apbrīnošanas cienīgs. Sarkano pretestību visur salaužam un turpinām ceļu ar nepārtrauktu kauju, kaut tā no mums prasa sāpīgus zaudējumus. Taču citas izejas mums nav. Sarkano zaudējumi, salīdzinot ar mūsējiem, ir ārkārtīgi lieli — visa ceļa mala nokaisīta viņu kritušajiem.

Pēc vairāku stundu nepārtrauktas kaujas esam izlauzušies līdz Klešu sādžai Brīgu pagastā, kuŗu ieņemam pēc īsas, bet karstas kaujas. Atviegloti uzelpojam, jo zinām, ka te ir sarkano priekšējās pozicijas, aiz kuŗām sākas t. s. neitrālā josla, kur, domājams, sarkano vairs nebūs.

Kapt. Helmanis dod rīkojumu atpūsties un sakārtoties. Esam galīgi noguruši, jo ir jau pēcpusdiena un mēs esam bijuši nepārtrauktā kustībā kopš iepriekšējā vakara.

Ir bēdīgi ar municiju: lielākajai patšauteņu daļai nav vairs nevienas patronas, kaut tās bijām paņēmuši līdz jo bagātīgā daudzumā. Labi, ka mums ir krievu šautenes, jo tām municiju varējām pievākt pa ceļam, bet mūsu angļu un vācu patšautenēm tā neder. Pa ceļam esam gan pievākuši vairākus sarkano smagos ložmetējus, kuŗi ir lietošanas kārtībā un kuŗus arī tūlīt esam laiduši darbā pret to bijušajiem īpašniekiem. Taču smagais Maksims šai ātrās kustības cīņā nav tik parocīgs kā vieglā patšautene.

Neesam paguvuši pat lāga elpu atvilkt, kad pamanām no sādžas dienvidpusē esošajiem krūmiem iznākam sarkano kēdi. Tātad — šiem vīriem vēl nepietiek, tie grib turpināt mūsu vajāšanu...

Tūlīt nostādām pozicijā Maksimus. Laižam darbā arī atņemtos lielgabalus, jo mūsu vidū ir arī artilerijas vltn. Bergmanis. Sarkano ķēde izūk, dzīvi palikušie glābjas krūmos. Tai pašā laikā pamanām, ka pa rudzu lauku sādžas austrumu pusē nāk cita sarkano ķēde. Mainām fronti un sākam to apstrādāt. Tā tomēr izrādās „cietāka materiāla" un, par spīti zaudējumiem, turpina virzīties uz priekšu. Arī no krūmiem, kuŗos pazuda iepriekšējās ķēdes paliekas, nāk laukā jauna.

Stāvoklis sāk kļūt draudīgs, jo arī ložmetējiem sāk trūkt municijas. Kapt. Helmanis pavēl turpināt atiešanu. Man ar saviem 15 vīriem jāpaliek tās segšanai. Turpinām šaut „no visiem stobriem", taču sarkano ķēdes, neievērojot zaudējumus, draudīgi tuvojas. Jādomā, ka tās ir kādas izlases vienības, jo vienkāršie sarkanarmieši parasti tik drošsirdīgi nav.

Kad lielgabali un mūsu galvenie spēki kādu gabalu atgājuši, Helmanis dod man zīmi sekot. Ir arī pēdējais brīdis to darīt, jo sarkanie jau pienākuši tik tuvu, ka kuŗu katru acumirkli var mesties triecienā, bet mums darbojas vairs tikai šautenes, jo patšauteņu visa municija izšauta un rokas granātas izlietotas iepriekš.

Mums jāpāriet apmēram puskilometru plata līdzena pļava, aiz kuŗas sākas mežs. Mēs atejam atšaudīdamies, skrējienā pielādējam šautenes, sviežamies atpakaļ, un metamies atkal uz priekšu. Ap mums lido nepārtraukts ložu spiets, un no to dzēlieniem salimst viens otrs zaļoksnējs stāvs. Dieva laime, ka sarkanie ir slikti šāvēji, citādi neviens no mums netiktu pāri šai pļavai.

Skrienot sajūtu it kā asas pātagas cirtienu pa labo kāju un saprotu, ka esmu ievainots. Tomēr paiet vēl varu, un manas domas ir: vai tikšu līdz mežam? Sakožu zobus un dodos tālāk.

Viens no iegūtajiem lielgabaliem ir jau pamests, jo apšauti tā zirgi.

Tuvojos mežmalai. Tur mūsu vīri, kuŗi to sasnieguši iepriekš, sāk kārtoties jaunai kaujai, ja sarkanie iedrošinātos mums sekot pāri pļavai. Taču to viņi neiedrošinās, un mēs mežā netraucēti turpinām savu ceļu. Uzmetos uz kādiem zemnieku ratiem, kuŗos ved mūsu ievainotos, un dodos tālāk braukšus.

Aiz meža ir Zilupe. Tilta te nav. Mūsu rokās palikušo lielgabalu pāri upei pārvelk sagūstītie sarkanie. Kad esam otrā krastā, man izdara pirmo pārsējumu. Vltn. Bergmanis izlaiž vēl no lielgabala pāris atvadu šāviņus sarkano virzienā, tad dodamies „uz mājām".

Esam pārveduši vienu lielgabalu, astoņus smagos ložmetējus un ap 100 gūstekņu.

Šī ir mana pēdējā kauja Latvijas atbrīvošanas cīņās. Man šķiet, es nekļūdīšos, ja teikšu, ka šī vispār bija pēdējā kauja šajās cīņās, jo pēc tās visā frontē nekādas kaŗa darbības vairs nebija.

Pāris dienu vēlāk mūsu pulka rajonā pāri frontei no sarkano puses pārnāk kāda zēlsirdīgā māsa, kuŗa stāsta, ka sarkano zaudējumi kaujā ar mums bijuši ārkārtīgi lieli — līdz viņas pāriešanai kritušo vien uzlasīti vairāki simti.

11. augustā paraksta mieru. Šo ziņu saņēmu Rīgas kaŗa slimnīcā.

Brīvā, neatkarīgā Latvijas valsts ir izcīnīta, lai — pēc nepilniem 20 gadiem to bez viena šāviena atdotu asinskārajam ienaidniekam...

„Paliekot savās vietās", 1940. gadā komūnisti nekavējoties apcietināja un noslepkavoja bijušos Malienes bataljona komandieŗus, izcilos kaŗavīrus un Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗus pltn. Ērgli un kapt. Helmani. Cik daudz viņu bijušo kaŗavīru aizgājuši to pašu ceļu?

Nikolajs Līdeks

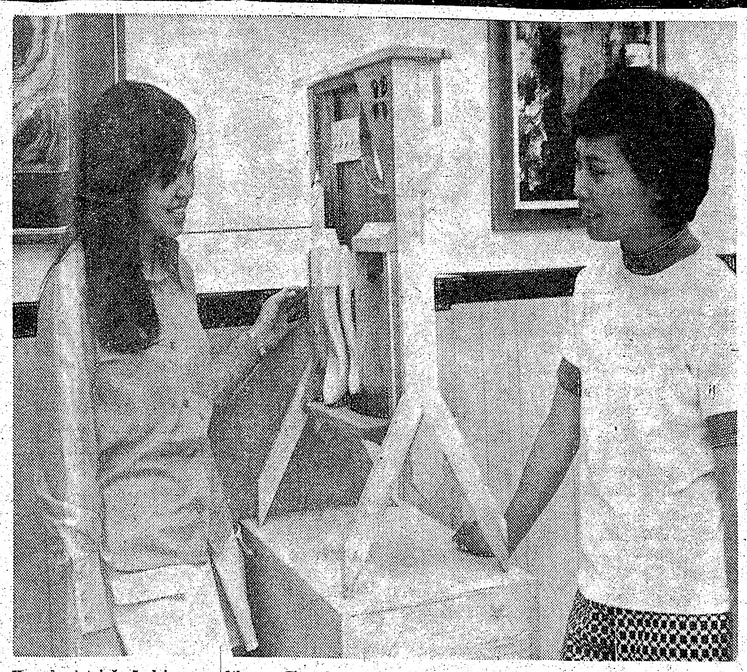

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku un Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda apvienoto tēlotājmākslas izstādi Latviešu namā Toronto apmeklēja ne tikai latvieši vien. Uzņēmumā divas filipīņu architektes — Aurora Jutuku (pa kreisi) un Celija Salonga ar lielu interesi pētī Augusta Kopmaņa darbu, kuŗš izpelnījās atzinības rakstu.

Foto: J. Liģers

Sens stāsts jaunās krāsās

(Pārnesums no 3. lpp.)

ša spēlētā tela ceļos. Iespējams, ka O. Uršeins zina, ka Dz. Pūpēdis var pievirzīties Raiņa tēlam tuvāk, kā pats to spējis savā agrajā jaunībā. Dzintars Pūpēdis savu lomu veica dziļā, slēptā traģismā, iestingušām kustībām, kuŗas raksturīgas kroplām, kautrām būtnēm. Gatiņš ir bārenes Baibas vienīgais bāleliņš svešās mātes sētā. Šim bāleliņam nav piešotu zābaku, nav zobena, ko tautas dziesmas bieži liek bāliņa rokās. Viņam ir tikai sirds, kā briljants. Tieši sirds arī tēlotājam bija skaisti veiktās lomas kodols.

Sārtā vainadziņā Vija Vare savā Zanes lomā vairāk iekvēlojās drāmatismā kā jebkad. Tikamas bija viņas atturīgās, bet iekšēji karsta prieka pilnās kustības „Zaļās līdaciņas" rotaļā.

Ausma Puķīte maz redzēta uz skatuves. Viņas tēlotā Anda nebija parastā draiškē. Aiz vieglajām kustībām un zobos iecirstās lūpas varēja saskatīt cietu savlabuma meklētāju mātes meitu. Tēlotājai ir liels dotums: nekad neatstāt savā lomā tukšu vietu bez domu darbības.

Inta Purva agrāk tēlojusi līdzīga rakstura lomas. Ciepas tēlā viņas labākā daļa bija skaļi un skanīgi apliecinātais naīvums, kas nesās turp, kur kaut kas notiek.

Skaidrītes Pūpēdes tēlotā Orta bija neparasta Raiņa tēlam. Ar grimu un matu sakārtojumu, tāpat kustībā attieksmē uz notikumu viņa virzījās vienkāršas savedējas raksturojumā. Tad īsā momentā savā atvadu ainā viņa parādīja savu silto dainu tikumu un sirdsbalss klausītājas Ortu. Kā mazās mantības sainīti savā rokā, tā tēlotāja turēja pāris teikumos savu lielo, stipro Ortu.

Maija Gaiķe ar mātes tēlu parādīja jaunu varējumu. Tas bija formas saliedējums ar savu jau zināmo un apliecināto spēju drāmatismā un traģikā. Viņas formas variācijas visspilgtākās bija precību ainā.

Juŗa Freija sniegtais Didzis bija viens no izrādes neparastākajiem raksturojumiem. Tas nebija parastais, lempīgais glāzes draugs. Didzis parādījās kā spēcīgs tirgotājs, kas zina, kā ar ļaudīm apieties. Viņam bija pašam savs jokotāja stils, kuŗu tas dzīrēs un godos izstrādājis. Ar to palīgos vieglāk preces mainīt. Ar strauju kritienu jaunā krāsā J. Freijs parādīja Didža otru dabu, reibumā naīvi atzīdamies, ka bez drauga Ulža viņš ir neziņā.

Abi mājas kalpi — Fricis Vilmanis un Arvīds Memenis — bija īstie „spranču brandavīna" tīkotāji savās vietās.

Uldis Heinricham Puķītim bija viena no lomām, ar kuŗu viņam nekad nevajadzētu beigt darbošanās. Kā lomai daudz iespēju, tā Puķītim daudz spēju tās padarīt par savām. Pagaidām bija redzams tēlotājam tuvākais raksturīgums, ko tas iemiesojis. Tas ir brašs un lunkans nebēdnieks, kas bieži samulst savās nebēdībās, tad mulsumu slēpj savā apsviedībā un iznesīgajā bramanībā. Tas nebija meitu mednieks, bet latviešu dzejā minētais zelta caunes meklētājs ar karstu ilgu pilnu sirdi. Par pulgotiem dzērājpuišiem daudz dziedāts tautas dziesmās. Arī Uldim šis netikums lugā piedēvēts. Egles skatā, glāstot meitenes galvu, tēlotāja rokai bija tas vieglums, kuŗa dēļ meitas gan stāstos, gan dzīvē ne tikai teciņus, bet skriešus metušās dzērājpuišiem līdz pie altāŗa, kaut vēlāk arī tautas dziesmās vaimanāts, ka bērniem ir „bez putraimu kāpostiņi". Lielais siltums un mulsums, ko slēpa aiz drastiskās valodas, bija tās tēlotāja lieļās un labās daļas kontrastu bagātajā lomā, kas Rainim licis vest Baibu tā rokās, vienalga — vai dzīvē, vai nāvē.

Baibas tēls latviešu klasiskās drāmas literātūrā ir tikai viens tāds, kādu to Rainis radījis ar pārlaicīgu, pasakainu gaismojumu, bet tikpat pasakainu tēla lieļajā vienkāršībā. Jaunajai Skaidrītei Lejai šī loma bija kā dāvana dziesmu svētku zīmē. Bet viņa necerēti un negaidīti deva arī kaut ko pretī. Tas bija Skaidrītes Lejas talants, kuŗu viņa tur savās astoņpadsmitgadīgajās rokās.

Mazākās lomās bija Anete Bencone, Herta Pempere, Anastasija Butāne, Mirdza Reingarte (sievas), Anna Briede, Valda Briede, Rudīte Purva, Dace Māliņa, Māra Pētersone (meitas), Alberts Butāns, Jānis Aveniņš, Auseklis Pērkons (vīri) Dainis Mārsons, Vilis Butāns un Juris Jansons (puiši).

Gaismām un ainām mainoties, domas aizgāja aiz skatuves ciemos pie četriem darba līdzveicējiem — dekorātora Valža Vares, skatuves meistara Kārļa Pakrastiņa, gaismotājiem Valža Turķa un Evalda Kalviņa. Atkal šie četri vīri bija īsti savās vietās, kā parasti, kad notiek kaut kas svarīgs teātrinieku dzīvē. Viņus labi pazīstot, var zināt, kā sirds un prāts tīnas gaismu vados, kā sit āmurs pa veiktām un nepaspētām idejām, kad tās jāīsteno pāris naktīs pirms izrādes... Silts sveiciens domās aizgāja pie šī stiprā četrinieka.

No techniskā darba veicējiem vēl minams režisora palīgs un inspicients Hugo Miķelsons, uzvedumu administrātore Inta Purva un viņas palīdze Anna Briede, skaņu efektu pārzinātāji Imants Purvs un Vilnis Āpše, stabulētājs Auseklis Pērkons, mēbeļu un rekvizīšu pārzinātājs Augusts Krēmanis, matu sakārtojumu pārzinātāja Ausma Sauemagi, tērpu konsultantes Vija Vare un Anna Briede, kā arī sufliere Ilga Freija. Neredzams izrādē piedalījās arī jauks koris ar 28 dziedātājiem.

Aizskanējušas dziesmu dienas ar notikumiem un veikumiem, teikti un rakstīti suminājuma vārdi, dalītas goda balvas un goda zīmes. Paveiktajam un darītāju pulkam līdzās stāv DV teātŗa Kanadā teātrinieki. Tie tur rokās kādu zīmi, tikpat rūpīgi un godavīgi, kā pirms izrādes redzētais sirmgalvis savu ieejas karti. Šai zīmē karsto sirzu pazinēji var lasīt: „Redziet, dzirdiet, nepiemirstiet!"

Lilija Treimane (pa kreisi) un Otilija Mežule pie manekeniem ar godalgotajiem tautas tērpiem Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku lietiskās mākslas izstādē Toronto. Abi manekeni tērpti pilnos O. Mežules gatavotos Zemgales tērpos.

Foto: J. Liģers

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (viļņi 1470)
Informācija: tālr. Toronto 281—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibiskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 787-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Sākot ar 12. jūliju, dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 10.30 rītā Saulainē, bet pl. 6 vakarā Sv. Jāņa baznīcā.

Māc. Ā. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

26. jūlijā pl. 10 rītā bērnu svētku dievkalpojums Sidrabenē.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave

26. jūlijā pl. 11 dienā dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 1345 Marcil Avenue.

26. jūlijā pl. 7 vakarā dievkalpojums baznīcā.

2. augustā pl. 7 vakarā dievkalpojums baznīcā.

8. augustā pl. 8 vakarā dievkalpojums Tērvetē sākarā ar bērnu vasaras nometnes slēgšanu.

9. augustā pl. 11 dienā varoņu piemiņas dievkalpojums Ezerkalnos.

16. augustā pl. 11 dienā kapu svētki Mt. Royal kapsētas draudzes nodalījumā.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906. Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā

26. jūlijā pl. 11.15 rītā (labā laikā) dievkalpojums Spridīšos, bet sliktā laikā pl. 7.30 vakarā baznīcā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

1. augustā — plkst. 20.00 Mežciemā gadskārtējais sarīkojums — balle.
2. augustā — plkst. 10 no rīta Mežciemā dievkalpojums pie krusta; plkst. 13.00 jauniešu referāti un diskusiju panelis.
8. augustā — Bērzainē DV Toronto nod. šaušanas sacensības un zaļumballe.
3. oktobrī — plkst. 7 vak. DV namā DV Toronto nodaļas 20. gadasvētki.

NIAGARA

1. un 2. augustā — Jaunatnes un draudzības dienas Niagarā.

HAMILTONA

18. jūlijā — pl. 8.30 (sestdienā) Kanadas DV meistarsacīkstes šaušanā HLMM kluba īpašumā „Lielupe" Grand River upes krastā, austrumos no Kaledonijas uz 54. ceļa. Pēc sacīkstēm saviesīgs vakars.

LONDONĀ

No 10. — 12. oktobrim — LNJAK 16. kongress.

1970. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS 1555 Danforth Ave., Toronto
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

ĪPAŠUMUS!
..bu dubultķieģeļu māja.
..M UZ 6 GADIEM UZ
..VELĒ VISĀ PILSĒTĀ.

..DZU, KLAUSIETIES
..to Latviešu misijas radio
..mu 15. GADA GĀJUMĀ
..RIDIS AR DIEVU
..ru svētdienu, no pl.
9 — 9.30
..garas WHLD raidītājs
(vilnis 1270)
..rmācija: tālr. Toronto
261—4218.

..DAS BAZNĪCAS
TORONTO
..biskaps A. Lūsis, 5 Valley Rd., Toronto 3, Ont., tālr. .. Sv. Jāņa draudze, tel. .., 200 Balmoral Avenue .. ar 12. jūliju, dievkalpoju.. ..ek katru svētdienu pl. 10.30 ..laine, bet pl. 6 vakarā Sv. ..aznīcā.
.. A. Cops, 38 Balaby Cr. ..ls. Tālr. 449-4087
..reja draudze, tel 924-1563, .. St. un Jarvis St. krustoju.. ..onto 9.
..ijā pl. 10 rītā bērnu svēt.. ..kalpojums Sidrabenē.
.. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. .. 16, tel. 757-2739
..to Apstrumu ev.-lut. lat.. ..raudzes dievkalpojumi no.. .. Barnaba baznīcā, 361 .. Ave.
..ijā pl. 11 dienā dievkalpo.. ..alavā.

HAMILTONA
..E. Pavasars .. ..tonas latviešu ev.-lut. Kris.. ..dze 18 Victoria Ave., S.

MONTREĀLA
..A. Voitkus, 3438 Rosedale .. Montreal 28 P. Q. Tel. ..24.
..alas latviešu ev.-lut. Trīs.. .. draudze Sv. Jāņa baznīcā, ..reil Avenue.
..ijā pl. 7 vakarā dievkalpo.. ..znīcā.
..ustā pl. 7 vakarā dievkal.. .. baznīcā.
..ustā pl. 8 vakarā dievkal.. .. Tērvetē sakarā ar bērnu .. nometnes slēgšanu.
..ustā pl. 11 dienā varoņu ..s dievkalpojums Ezerkal..
..ugustā pl. 11 dienā kapu ..lt. Royal kapsētas drau.. ..alījumā.

OTAVA
..Edg. Lange, 864 Pleasant .. tel. 733-3906. Otavas latv. ..Miera draudze Sv. Pētera ..īcā 400 Sparks ielā.
..ijā pl. 11.15 rītā (labā lai.. ..kalpojums Spridīšos, bet ..ikā pl. 7.30 vakarā baznī..

..ARĪKOJUMU
..ALENDĀRS
TORONTO
..ā — plkst. 20.00 Mežcie.. ..dskārtējais sarīkojums —
..ā — plkst. 10 no rīta Mež.. ..dievkalpojums pie krusta; ..13.00 jauniešu referāti un ..ju panelis.
..ā — Bērzainē DV Toron.. .. šaušanas sacensības un ..alle.
.. — plkst. 7 vak. DV na.. .. Toronto nodaļas 20. gada..

NIAGARA
.. augustā — Jaunatnes un ..ības dienas Niagarā.

HAMILTONA
.. — pl. 8.30 (sestdienā) ..s DV meistarsacīkstes .. HLMM kluba īpašumā ..e" Grand River upes ..austrumos no Kaledonijas ..ela. Pēc sacīkstēm savie.. ..kars.

LONDONĀ
.. 12. oktobrim — LNJAK ..gress.

..odeli
..LE
..ā gada
..n.
..Toronto
..31

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesinātāju) DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVĀ
ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIEŖSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

VASARNIEKUS AICINA
skaistā „SANALULU" sala
Nipisinga ezera Dienvidlīcī (South Bay)
- Izīrējamas kotedžas un atsevišķas istabas lodžā par zemām cenām
- Visa 10,5 akru sala vasarnieku rīcībā; sasniedzama 5 minūšu braucienā no krasta (Water Taxi)
- Priežu mežs, peldēšanās smilšu līcī, zivju bagātība

Informācijai rakstīt: Mr. K. Suntažs, Nipissing, Ontario, vai zvanīt 1-705-724-2590

Meklējat labākās eiropiešu stila desas - šķiņķi — svaigu gaļu — importētas delikateses?
Tās atradīsit tikai
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (pretim Keele pazemes stacijai.)
Yorkdale Shopping Centre un, sākot ar augustu, arī FAIRVIEW MALL (Don Mills and Sheppard)

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

VALUDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkalēs
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont. tālr. 533-2837

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

KAS? KUR? KO? TORONTO

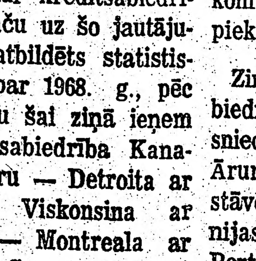

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 DUNDAS ST. WEST, PIE KEELE, TĀLR. 769-8840
Emīlija un Georgs DUMPE

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
65 Marlee Av. Toronto, 789-3361
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. *Ausma Miķelsons*

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

8
KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
947 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363-6496

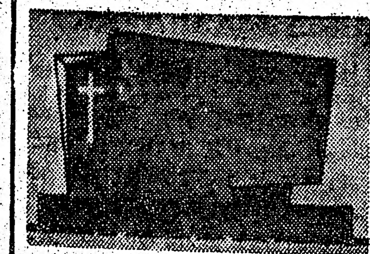

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

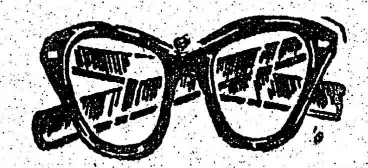

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

AUSEKLIS
JANSONS
Pavasara speciāli piedāvājumi:
DĪVĀNI un AIZKARI
25% atlaide
House of Braemore, Cooper, Mueller, Superior, Huber, Interna u.c. Piegāde 4—6 nedēļu laikā
Zvaniet Toronto
425-1594

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8289.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

Lūdzu pasūtiniet bezmaksas brošūru
"GOD, SEX AND CONSCIENCE"
no:
J. Saulītis
Box 6006, Station "F"
Hamilton, Ontario.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Vientuļa sieviete,
kas vēlas dzīvot klusā ģimenē, latviešu mājā ar lielu dārzu, kā pašu cilvēks, var dabūt apmešanās iespējas.
Zvanīt vakaros no plkst. 6 — 9, tālr. 247-1832.

BIJ MAN VIENAS ROZES DĒĻ . . .
Blondā latviešu daiļaviņa zaļi raibotā kleitā, kuŗa sēdēja balles laikā balkonā Royal York viesnīcā, ar kuŗu dejoju valsi un kuŗa teicās iebraukusi no Vellandes — lūdzu atsaukties torontietim Post Office Box #73, Postal Stat. „E" Toronto 173, Ont.
Biju domājis sarunu vēl turpināt. . . .

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

LATVIEŠU NAMS
491 College ielā, Toronto 4
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām ■ Kāzu viesību galdus ■
Tel. 922-2931

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
tālr. 759-0266

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

Vēlos iepazīties ar kungu
no Toronto apkārtnes no 50 — 60 g. v.
Materiālais stāvoklis nav svarīgs.
Lūdz rakstīt šim laikrakstam
Oferte: GAUJA

┼

Pēkšņi no mums šķīries mans vīrs, tēvs, vīra tēvs un vectētiņš

Vilis Šebrants

dzimis 1904. gada 3. februārī Rīgā,
miris 1970. gada 14. jūnijā Toronto.

Vieglas smiltis . . .

Sēro
PIEDERĪGIE

┼

No mums šķīries

Edvīns Purviņš

dzimis 1912. gada 12. septembrī Mālpils pagastā,
miris 1970. gada 12. jūlijā Austrālijā.

Saldu dusu svešā smiltājā . . .

Pēc viņa sēro:
sieva Austrālijā, māsas ar ģimenēm Toronto

Mums pieder nākamības laiki

(Pārnesums no 1. lpp.)

na izdošanu. No 14 saņemtajām atbildēm 13 ir pozitīvas, pie kam 2 kreditsabiedrības domā, ka šādu biļetenu vajadzētu izdot reizi gadā, 5 — divreiz gadā, bet 6 — četrreiz gadā. Kopsummā šīs 13 kreditsabiedrības apsolījušas šādu biļetenu izplatīt ap 6000 eksemplāros.

Savā ziņojumā A. Svenne vēl pakavējās pie jaunu kreditsabiedrību dibināšanas jautājuma, biežāku kreditsab-bu kopīgu konferenču sasaukšanas un centrālās „bankas" dibināšanas, pēc tam sniedzot kases pārskatu. Ieņēmumos iemaksas no 14 kreditsabiedrībām bijušas 274,18 dol., valūtas starpība 10,42 dol., kopā 284,60 dol. Izdevumos kancelejas izdevumi bijuši 32,81 dol., atlikums uz šāgada 1. jūliju 251,79 dol.. A. Svenne sniedza arī „Latviešu banku kalendāra" pārskatus par 1969. un 1970. gadu. 1969. gadā par kalendāru saņemtas 13 kreditsabiedrību iemaksas 4.073,07 dol kopsummā un Toronto latviešu kreditsabiedrības piemaksa 800 dol., kopā 4.873,07 dol. Izdevumi par kalendāra iespiešanu un izplatīšanu bijuši 4.873,37 dol., atlikums 70 centu. 1970. gadā par kalendāru saņemtas 14 kreditsabiedrību iemaksas 4.736,90 dol. kopsummā un Toronto kreditsabiedrības piemaksa 600 dol., kopā 5.758,90 dol. Pie ieņēmumiem vēl pieskaitāmi nesamaksātie Toronto sludinājumi 422 dol. apmērā, kas kopīgos ienākumus paceļ uz 5.758,90 dol. Izdevumi par kalendāra iespiešanu un izplatīšanu bijuši 5.495,77 dol.

Revīzijas komisijas pr-dis Dr. V. Rūtenbergs no Klīvlendas ziņoja, ka pārbaudīta Latviešu kreditsabiedrību apvienības kase, dokumenti un grāmatas, kā arī „Latviešu banku kalendāra" 1969. un 1970. gada kase un dokumenti, konstatējot visu labākajā kārtībā. Revīzijas komisija ieteica konferencei apstiprināt visus pārskatus un izteikt apvienības valdei un darbiniekiem pateicību par labi veikto darbu, ko konference vienprātīgi darīja.

Statistikas daļas vadītājs J. Gaigals garākā ziņojumā pakavējās pie ziņu vākšanas, apstrādāšanas un kopošanas darba par 1969. gadu. Jau savāktās un daļēji apstrādātās ziņas rāda patīkamo ainu, ka gandrīz visos posteņos latviešu kreditsabiedrību darbs audzis, pie kam noguldījumi vien auguši par apm. 24%. J. Gaigals arī pakavējās pie grūtībām un „grubuļiem" šo ziņu vākšanā un apstrādāšanā. Debatēs izskanēja doma, ka statistikā svarīgs postenis ir arī katras kreditsabiedrības potenciālis, kas izceltu tās aktivitāti salīdzinājumā ar pārējām kreditsabiedrībām. J. Gaigals paskaidroja, ka šis jautājums grūti atrisināms tādēļ, ka trūkst precīzu datu par latviešu iedzīvotāju skaitu vietās, kur kreditsabiedrības darbojas, taču uz šo jautājumu jau daļēji atbildēts statistiskajā pārskatā par 1968. g., pēc kuŗa pirmo vietu šai ziņā ieņem Londonas kreditsabiedrība Kanadā ar 62,5%, otru — Detroita ar 58%, trešo — Viskonsina ar 53,4%, ceturto — Montreala ar 40,7%, piekto — Grand Rapidi ar 23,4% un sesto — Toronto ar 22,6%. Šim jautājumam J. Gaigals apsolīja arī turpmāk pievērst uzmanību. Konference atzina J. Gaigala darbu un metodes par augsti vērtējamām un teicamām, ierosinot viņam izteikt ne tikai pateicību, bet arī izmaksāt atlīdzību par darbu un patērēto laiku. Atlīdzības jautājumu konference atstāja valdes izlemšanai. Tāpat valdes izlemšanai atstāja arī jautājumu par biļetena izdošanu un budžeta izstrādāšanu 1971. gadam.

Diskusijās konference vēl apsprieda aizdevumu izsniegšanas metodes, procentu likmes, kontu neizpaužamību, fondu izdevīgu izmantošanu, centrālās „bankas" organizēšanu un citus jautājumus.

Ar aklamāciju valdē ievēlēja līdzšinējos — A. Svenni no Toronto, K. Norveli no Klīvlendas un N. Kļaviņu no Milvokiem, kā arī kooptēja līdzšinējo kalendāra redaktoru P. Rasiņu no Toronto un statistikas daļas vadītāju J. Gaigalu no Milvokiem. Revīzijas komisijā ar balsu vairākumu ievēlēja Dr. V. Rūtenbergu no Klīvlendas, E. Remkinu no Hamiltonas un I. Drupalu no Montrealas, kandidātos paliekot E. Auģem no Bostonas.

Otra kreditsabiedrību konference notika dienu vēlāk, 5. jūlijā, Losandželosā, uz kuŗu naktī ar lidmašīnu „pārcēlās" arī apvienības valdes pr-dis A. Svenne, kurš atklāja un vadīja šo konferenci, protokolējot A. Reivaldam no Losandželosas. Šai konferencē piedalījās 11 darbinieki, pārstāvot 4 latviešu kreditsabiedrības — Dienvidkalifornijas (Losandželosā), Ziemeļkalifornijas (Sanfrancisko), Čikāgas un Toronto. Kopā abās konferencēs bija pārstāvētas 13 kreditsabiedrības no 19 pastāvošajām. Bez šai rakstā jau minētā valdes pr-dis A. Svenne Losandželosā ziņoja par Toronto notikušās konferences gaitu un lēmumiem. A. Svenne uzsvēra, ka visas līdzšinējās konferences notikušas tikai plašu latviešu sarīkojumu laikā — dziesmu svētkos, pasaules izstādē Montreālā u. t. t. Šāda izkārtojuma labā puse ir, ka kreditsabiedrību darbinieki, apmeklējot šos plašos sarīkojumus, var kuplā skaitā piedalīties arī kreditsabiedrību konferencēs, bet sliktā puse tā, ka konferences notiek ierobežota laika spiedienā un lielā steigā, tādēļ daudzi darbam nozīmīgi jautājumi paliek nepārrunāti. To ievērojot, būtu vēlams organizēt īpašas kreditsabiedrību konferences, kuŗās varētu apspriest noteiktas problēmas, saskaņojot darbību un mācoties vienam no otra prakses. Protams, šādu konferenču organizēšana ir saistīta ar līdzekļiem. A. Svennes viedoklim konferences dalībnieki vienprātīgi piekrita.

Ziņojumus par savu kreditsabiedrību darbību un problēmām sniedza arī Čikāgas pārstāvis R. Ārums, Dienvidkalifornijas pārstāve L. Šmita un Ziemeļkalifornijas valdes pr-dis V. Švāns. No Portlandes, Oregonas pavalstī, bija ieradies E. Skudra, kurš ziņoja, ka pašreiz nopietni apsveŗ jautājumu par latviešu kreditsabiedrības dibināšanu arī Portlandē.

Diskusijās iztirzāja jautājumus par tautiešu neuzticēšanos savām kreditsabiedrībām, kas īpaši novērojams jaundibinātajās, par fondu izlietošanas iespējām, par naudas aizņēmēju piesaistīšanu, par organizāciju kontu atvēršanu un it īpaši par lielākas un iespaidīgākas propagandas nepieciešamību.

Laika trūkuma dēļ izpalika konferencē paredzētais A. Svennes referāts par tematu „Mūsu sistēma", bet visi atzina īpašu konferenču nepieciešamību, kuŗās lietpratēji varētu referēt par specifiskām latviešu kreditsabiedrību problēmām, lai tās sīkāk iztirzātu.

Divas viena otrai sekojošas kreditsabiedrību konferences tagad aizvadītas, daudz jautājumu tajās aizkustinot, bet nenokārtojot. Taču dzīvās un lietišķās diskusijās abās konferencēs un satikšanās ar kreditsabiedrību darbiniekiem daudz deva Latviešu kreditsabiedrību apvienības vadībai, kaut ko arī katram kreditsabiedrības darbiniekam, kas tajās piedalījās. Dalībnieku noskaņa abās konferencēs bija pacilāta, viscaur izskanot domai, ka šai laukā daudz vēl darāms latviešu labā un ka šis darbs veicams vēl labāk nekā līdz šim. Šķiroties viens otram draudzīgi sniedza roku apziņā, ka „mums pieder nākamības laiki".

Ae

KAĶENS
(persiešu pasugas)
tīrigs, atdodams labās rokās.
Zvanīt 465-2239, Toronto

VIENS MĒNESIS BEZMAKSAS ĪRE
Vien - div un trīs guļamistabu dzīvokļi 4 gadu vecā namā. Lielas istabas. Balkoni. Auto novietošana. Somu pirts. Peldbaseins. Spēļu laukums. Autobusa pietura pie durvīm. 5 minūtes līdz Warden pazemes dzelzceļa stacijai. Pieņemama īres maksa. Nāciet un apskatiet.
739 Birchmount Rd., dienvidos no Eglinton, tālr. 755-0490

LAKE SIMCOE
IZĪRĒJAMA
2. guļamistabu vasarnīca ar visām ērtībām.
Zvanīt Toronto 536-9291 no plkst. 8 — 10 vak.

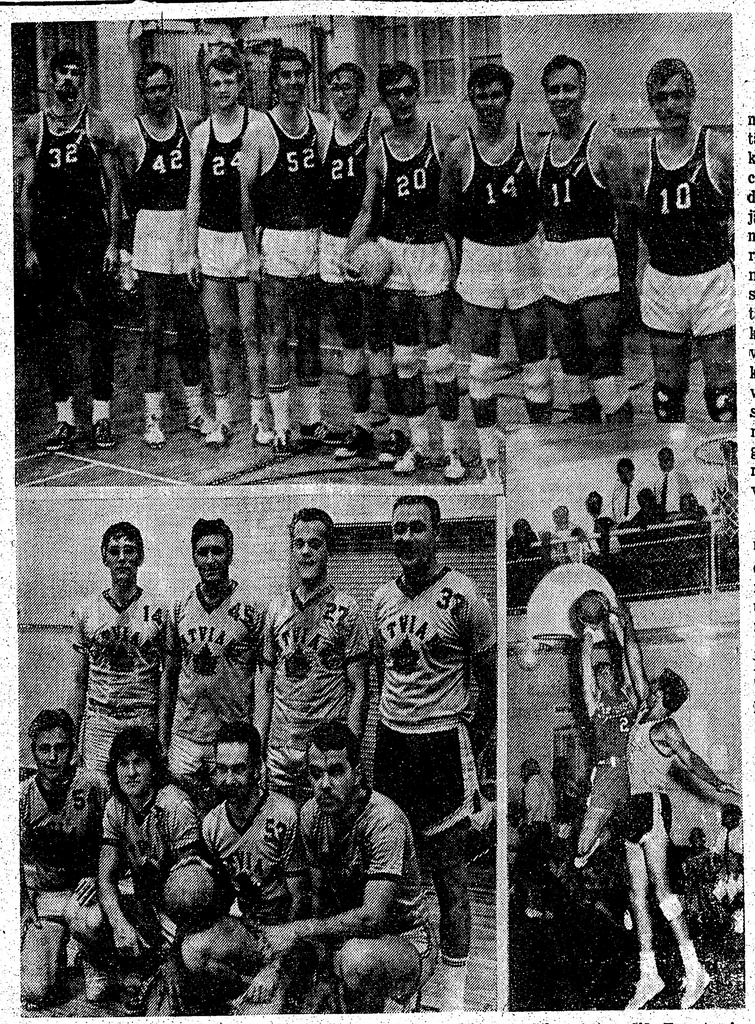

Augšā: ASV latviešu izlases vienība volejbolā viriešiem, kuŗa dziesmu svētku sporta spēlēs Toronto pieveica Kanadas izlasi piecos setos: no kreisās — A. Balgalvis, K. Aiksnis, M. Aboliņš, E. Venta, J. Daiga, J. Runka, A. Stārķis, O. Tamužs un P. Raudzeps. — Apakšā pa kreisi: Kanadas latviešu izlases volejbolisti: priekšā no kreisās — M. Žulps, M. Siliņš, I. Leja un V. Priedītis; aizmugurē — J. Ozols, L. Eichvalds, J. Vilmanis un A. Richters. — Apakšā pa labi: Cīņas moments no Kanadas un ASV latviešu basketbolistu sacensības, kuŗā pārliecinoši uzvarēja viesi: bumbu uz grozu mēģina mest „amerikānu" sekmīgākais punktu guvējs A. Lečmanis (N„2), bet viņu kavē „kanadietis" J. Brikmanis.

Foto: J. Liģers

SPORTS

ARĪ ŠOREIZ UZVARĒJA ASV LATVIEŠU VOLEJBOLISTI

Tradicionālās Kanadas un ASV latviešu volejbola un basketbola izlašu sacensības Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku ietvaros Latviešu sporta apvienība Kanadā bija noorganizējusi 3. jūlijā Centrālas YMCAs vingrotavā Toronto. Rikotāji nebija rēķinājušies ar tik lielu skatītāju pieplūdumu, telpām esot pārpildītām līdz pēdējai iespējai. Skatītāju drūzma bija tik liela, ka kļuva neiespējami sacensību laikā pāriet no vienas vingrotavas uz otru, lai pārmaiņus brīdi paraudzītos sieviešu un viriešu spēlē volejbolā, abām sacensībām notiekot vienā laikā. Skatītāju vidū bija daudzi pazīstami sporta darbinieki un sportisti, to vidū V. Čika, A. Vanags, M. Kazaks un citi.

Iespaidīga bija sacīkšu atklāšanas parāde, vienībām iesoļojot laukumā ar Latvijas, Kanadas un ASV karogiem, kuŗus pavadīja jaunās paaudzes tautu meitas un dēli. Parādi vadīja bijušais Kanadas meistars svaru celšanā Alfreds Kārkliņš, bet sacīkstes atklāja Latviešu sporta apvienības Kanadā pr-dis Viktors Saliņš. Sportistus uzrunāja arī Amerikas latviešu apvienības sporta biroja vadītājs Arvīds Zāģeris un mūsu trimdas dzīves augstākais sporta vadītājs Raimonds Bulte.

Pēc nodziedātām himnām sacentās basketbolisti. Kaut „amerikāņiem" šoreiz bija tiešām ļoti spēcīga izlase, spēles pirmās 8 minūtes negaidīti piederēja Kanadai, kas labu laiku veda ar 8 punktu starpību, taču pamazām viesi atguvās un sāka iedzīt, otra ceturkšņa sākumā pārņemot vadību. Ar šo brīdi „kanadieši" aizmirsa vienības spēli, meta nevajadzīgi un sasteigti uz grozu no neizdevīgām situācijām, protams, negūstot punktus, bet viesi daudzkārt pārķēra uz grozu izmestās bumbas un straujos gājienos guva grozu pēc groza. Kanada izjuta arī sava centra Richtera trūkumu, kuŗš spēlēja tikai īsu brīdi, jo taupīja spēkus volejbola spēlei. Līdzīga aina laukumā bija arī 2. puslaikā. Tā spēkošanās beidzās ar ASV latviešu izlases noteiktu 111—76 (61—38) uzvaru, gūtu pat bez sevišķām pūlēm. Protams, ievērojama bija arī spēlētāju augumu starpība ASV vienības labā. Spēles sākums tomēr rādīja, ka Kanadas izlase būtu varējusi nospēlēt daudz labāk, kaut par tās uzvaru nevarēja būt ne runas.

ASV latviešu basketbola izlasē spēlēja un punktus guva: M. Lečmanis 27, Z. Kauls 25, V. Ķeris 14 U. Felkers 13, T. Rumeliotis 12, K. Kupcis 8, E. Pavlovičs 8, Anūzis 3, Aboliņš 1 un Cirulis. Kanadas latviešu izlasē bija: R. Sprogis 26, J. Brikmanis 14, P. Misikovičs 11, J. Zentiņš 7, A. Richters 6, V. Lucs 6, J. Daugavietis 4, V. Treiguts 2, J. Bramanis, V. Pālens un I. Kopštāls.

Sieviešu volejbolā cīņa bija sīvāka nekā liecina beigu rezultāts. Pirmo setu ar 15—13 uzvarēja ASV latviešu izlase, bet pārējos trīs Kanada ar 15—7, 15—8 un 15—7. „Amerikānietes" gan prata atņemt mājiniecēm serves, bet arvien kaut kā pietrūka punktu gūšanai. Kanadas latviešu izlasē bija iedaiitas I. Dobele, M. Žulpa, A. Alberta, M. Leja, L. Morusa, E. Leja Z. Endzeliņa, J. Krūmiņa, V. Šulmane un D. Lukstiņa, bet ASV latviešu virknējumā spēlēja D. Aboltiņa, M. Dubinska, E. Ezeriņa, A. Ģērmane, R. Helmena, A. Karlsone, V. Reinfelde, M. Runka un A. Venta.

Augstas klases volejbols bija redzams viriešu izlašu sacensībā. Jau spēles sākums rādīja, ka ASV izlase ir spēcīgāka nekā jebkad agrāk Kanadā redzēta. Spēkošanās bija sīva, un serves mainījās vairākas reizes, iekām vienības spēja gūt punktus. 1. seta vidusdaļā šķita, ka uzvarēs „amerikāņi", jo veda jau ar 12—7, taču pietika ar pāris neveiksmēm, lai aina mainītos un sets beigtos Kanadas labā. 2. setā viesi spēlēja ļoti veiksmīgi un uzvarēja ar 15—11, bet 3. setu ar līdzīgu rezultātu savā labā pabeidza Kanada. Tāpat beidzās arī 4. sets, kaut tā sākumā likās, ka ASV spēlētāji paguruši. Šķita, ka mājinieki gūs vieglu uzvaru, jo panāca 9—1 vadību, taču zināmas vieglprātības dēļ tiem nācās jau tikpat kā uzvarētu setu, kas būtu nozīmējis uzvaru visā spēlē, zaudēt. Pāris pārgalvīgu gremžu, mazas neveiksmītes un — „amerikāņi" sāka punktu starpību neatlaidīgi samazināt, viņu šķietamajam pagurumam spēji izgaistot. Pēdējā seta sākumā Kanada brīdi bija vadībā, bet ASV, bieži mainot spēlētājus, prata pārņemt iniciātīvu un atrauties uz 9—4, vēlāk 12—7. Spēkošanās aizrāva arvien vairāk. Mājinieki daudzkārt neieguva jau tikpat kā drošus punktus, bet viesi cīnījās ar lielisku veiksmi. Trūkstot arī rezerves spēlētājiem, Kanadas izlase gan vēl pietuvojās līdz 12—14 punktiem, taču uzvarēt vairs nespēja. Šī bija jau otra reize pēc kārtas, kad ASV izlase lauza „kanadiešu" līdzšinējo domināciju viriešu volejbolā un panāca uzvaru ar 14—16, 15—11, 11—15, 15—11, 5—2 gala iznākumu. ASV latviešu volejbolistu spēks pēdējos gados ļoti audzis, vienībai varot lepoties ar gados jauniem un augumā stalliem spēlētājiem. Taču Kanada visumā joprojām vēl pārāka vienīnās spēlē. Izlases vājā puse šoreiz bija mazāk efektīvs aizsardzības bloks nekā iepriekšējos gados.

ASV latviešu izlasē spēlēja G. Baltābols, V. Daiga, J. Runka, J. Aboliņš, A. Runka, A. Balgalvis, A. Stārķis, E. Venta un O. Tamužs, bet Kanadas latviešu krāsas pārstāvēja A. Richters, J. Vilmanis, M. Žulps, L. Eichvalds, I. Leja, J. Ozols, V. Priedītis un M. Siliņš.

Uzvarētāji saņēma akadēmiskās vienības Līdums lielo ceļojošo balvu, kuŗu pasniedza kādreizējais Latvijas valstsvienības vieglatlēts un sporta darbinieks Jānis Pālens ar Līduma cepuri galvā.

Žanis Zentiņš

AICINĀJUMS VOLEJBOLISTIEM

Arī šogad jaunatnes un draudzības dienu ietvaros Niagarā (Garden City Beach, Port Weller) 2. augustā notiks tradicionālais volejbola turnīrs viriešu un sieviešu vienībām, kuŗu rīko Latviešu sporta apvienības Kanadā volejbola nozare. Turnīrā piedalīties aicinātas visas latviešu volejbola vienības Kanadā un ASV, iepriekš pieteicoties pie Ivara Lejas — 671 — 7th Ave., Hamilton, Ont., Canada.

NEGAIDĪTS PĀRSTEIGUMS MASKAVAI PASAULES JAUNATNES KONGRESA

Kad jūlija sākumā Apvienoto nāciju atbalstā Ņujorkā sanāca tā dēvētais pasaules jaunatnes kongress (skat. arī šī laikraksta citā vietā, — red.) Maskavas ģadioļons norādīja: „Šai sanāksmei jāvelti vislielākā uzmanība. Jaunā paaudze, kuŗa nomainīs pašreizējos politiķus, kongresā dos nepārprotamu spriedumu par pasaules miera īstajiem apdraudētājiem." Maskava, droši vien, šī kongresa plānošanā bija ļoti aktīvi piedalījusies. Dažādo valstu kreisajiem radikāļiem arī piekrīta vadošā loma 10 dienu ilgajā sanāksmē. Kongresa pēdējā diena tomēr sagādāja negaidītu pārsteigumu, un plaši izdaudzinātā sanāksme beidzās ar vēl nepiedzīvotu traci.

Runātāju tribīnē viens pēc otra kāpa Maskavas atbalstītie radikāļi, lai sagatavotu auglīgu zemi rezolūcijas pieņemšanai, kuŗa nosodītu ASV „agresiju" Indoķīnā un apsūdzētu Izraēlu noziedzīgā ekspansijā Vidējos austrumos. Kongresa prezidents zviedrs Larss Tālens gan vairākkārt mēģināja pārtraukt rupju apvainojumu izvirdumus, bet radikāļi atteicās runātāju tribīni atstāt. Dažus histeriskus naida sludinātājus Tālens spēja apklusināt tikai ar piealicināto kārtības sargu palīdzību. Rezolūciju pret ASV un Izraēlu lielajā kņadā, balsojot ar roku pacelšanu, radikāļiem tomēr izdevās „dabūt cauri".

Tad runātāju tribīnē kāpa Izraēlas delegāts Dāvids Vains, apsmējot pieņemtās rezolūcijas pamattekstu par „kaŗa, ne miera dokumentu". Radikāļiem aurojot, Izraēlas delegāts saplēsa rezolūcijas tekstu un iemeta kāda komūnistu delegāta sejā. Radikāļi sacēļa trokšņainu protesta vētru un nolamāja kongresa prezidentu „nedemokratiskā sanāksmes vadībā".

Rietumvalstu un neitrālo valstu pārstāvji nebūt nebija sajūsminājušies par kreiso radikāļu kongresa vairākumam uzspiestās rezolūcijas akceptēšanu, tādēļ ierosināja rezolūciju papildināt. Var iedomāties Maskavas atbalstīto „radikāļu ideālistu" pārsteigumu, kad kongresa prezidents nobalsošanā lika papildinājuma tekstu. Tas nebija nekas cits, kā prasība Pad. savienībai nekavējoties izvākt savus bruņotos spēkus no Čehoslovakijas! Delegātiem nepārtraukti saucot: „Dubček! Dubček!" kongress ar 271 pret 115 balsīm arī pieņēma šo papildinājumu, kas reizē prasa arī pilnīgu demokratijas atjaunošanu Čehoslovakijā.

Sanāksme beidzās chaotiskā troksnī. Kreisie radikāļi ar fiziskiem draudiem mēģināja panākt pieņemtā papildinājuma anullēšanu un kliedza, lai Apvienoto nāciju ģenerālsapulcei iesniedz tikai viņu priekšā likto ASV un Izraēlas nosodīšanas propozicijas pirmtekstu.

Princim Sihanukam piespriests nāves sods

Bijušais Kambodžas valdnieks princis Sihanuks aizmuguriski notiesāts uz nāvi nošaujot. Šādu spriedumu devis Kambodžas militārais tribunāls tikai 40 minūšu ilgā apspriedē. Bez tam princim atņemtas Kambodžas pavalstnieka tiesības un atsavināti visi īpašumi, tāpat konfiscēti viņa sievas īpašumi. Tiesas izmeklēšana ilga 3 dienas, bet visā šajā laikā neradās neviens liecinieks, kas aizstāvētu 47 gadus veco princi. Sihanuku apvainoja nodevībā, ka viņš pārdevis savu zemi Ziemeļvietnamai, sabotējis tās saimniecību, aplicis pilsoņus ar pārmērīgi lieliem nodokļiem un beidzot nodibinājis Pekingā eksilvalību. Princis atzīts arī par galveno vainīgo, kas atļāvis Vietnamas komūnistiem ierīkot militārās bāzes un municijas noliktavas Kambodžas territorijā, darot to visu savtīgu labumu dēļ.

Aizmuguriski uz nāvi notiesātais princis Sihanuks vienojies ar Pekingu un Hanoju, ka Kambodža paliks „neitrāla un neatkarīga", ja viņš atgrieztos pie varas. Vienošanās panākta pēc vairākām apspriedēm starp atstādināto Kambodžas valsts galvu un galvenajiem sarkanās Ķīnas un Ziemeļvietnamas vadoņiem.

Hanoja un Pekinga nav atsacījušās no „lieliskajām izredzēm" tējis tās saimniecību, aplicis pilsoņus ar pārmērīgi lieliem nodokļiem un beidzot nodibinājis Pekingā eksilvalību. Princis atzīts arī par galveno vainīgo, kas atļāvis Vietnamas komūnistiem ierīkot

VAŠINGTONA UZŅEM BRITU TROŅMANTNIEKU

Trīs dienu ilgā britu princa Čarla un princeses Annas viesošanās Vašingtonā pagājušajā nedēļā bija ASV galvaspilsētas notikumu degpunktā. Prezidents Niksons nebija taupījis pūļu Lielbritanijas troņmantnieka un viņa māsas lieliskai uzņemšanai. Kaut britu karaļnama piederīgo uzņemšanai bija neoficiāls raksturs, tā nepaliks bez savām politiskām sekām. Britu karaliskos viesus Baltajā namā uzņēma Niksona meita Tricija ar māsu Džūliju un svaini Dēvidu Eizenhaueru. Pēc spožas balles Baltā nama dārzā un izvadāšanas pa Vašingtonas ievērojamākajām vietām, šķiroties princis Čarls veselu stundu pavadīja nopietnās sarunās ar prezidentu Niksonu, kuŗš uzsvēra vēlēšanos vēl tālāk uzlabot Londonas un Vašingtonas attieksmes. Britu preses vairākums uzsver, ka prezidents Niksons ar princa Čarla un princeses Annas sirsnīgo uzņemšanu Vašingtonā esot iezīmējis svarīgu pozitīvu soli jaunām un vēl labākām britu un amerikāņu draudzības saitēm.

ASV APSVER KARASPĒKA ATVILKŠANU NO DIENVIDKOREJAS

ASV oficiāli paziņojušas Dienvidkorejai, ka pašreiz apspriež jautājumu par 60.000 amerikāņu karavīru atvilkšanu no tās territorijas. Nav tomēr tuvākas informācijas par iespējamo atvilkšanas laiku. ASV aizsardzības ministrijas pārstāvji izteikušies, ka lēmums par dažu amerikāņu Dienvidkorejā stacionēto vienību atvilkšanu izskaidrojams ar aizsardzības budžeta ierobežojumiem.

Kaut opozicijas ielenkumā, Rietumvācijas kanclers Brants joprojām cer parakstīt ar Pad. savienību „izdevīgu" savstarpēju varas nelietošanas ļīgumu, kas saistīts ar Oderas-Neisas robežas atzīšanu un citām koncesijām komūnistiskajām Austrumeiropas valstīm.

Arlietu ministrs Šēls: „Vilij, man liekas, ka mēs tomēr par daudz riskējam."

Ed. Kelija karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Sākarā ar ilgstošo celtniecības strādnieku streiku Britu Kolumbijā radies nepatīkams stāvoklis. Provinces valdība, nevarēdama vienoties ar Strādnieku federāciju par jaunajiem darba līgumiem, norīkojusi 25.000 strādnieku atgriezties darbā 20. jūlijā. Federācija savukārt pavēlējusi rīkojumu ignorēt un eventuālos sodus namaksāt. Nesaskaņas Britu Kolumbijas valdības un Strādnieku federācijas starpā ilgušas jau kopš 1968. gada, kad pieņemts 33. likums, piešķirot valdībai tiesības darba disputu izšķiršanu nodot 3 personu vidutāju komisijai, ja streiks kaitē sabiedrības interesēm, kā arī norīkot strādniekus atgriezties darbā. Šī ir pirmā reize, kad Britu Kolumbijas valdība šo likumu piemēro. Federācijas viedokli neatbalsta pat jaundemokratu partijas līderis Barets, kas ir arī opozicijas vadītājs parlamentā, norādīdams, ka likumus grozīt var vienīgi vēlēšanu reizēs. Arī liberāļu līderis Dr. P. Makgīrs pasvītrojis, ka likumi demokratiskā valstī būtu respektējami. Tagad iestājies brīdis, ka demokratiskā valstī kāda arodbiedrību apvienība resp. strādnieku federācija mēģina piesavināties tiesības diktēt pašu ievēlētai valdībai savus noteikumus, ignorējot likumus, resp. mudina uz sacelšanos pret valdību. Ir interesanti, ar kādiem demokratiskiem līdzekļiem valdība šim uzurpācijas mēģinājumam atbildēs? Redakcijas slēgšanas brīdī vēl nebija zināms, cik strādnieku paklausījuši rīkojumam atgriezties darbā.

★ Starptautiskā policistu apvienību kongresa priekšsēdis Sidnejs Brauns no Toronto Montrealas sanāksmē brīdinājis ja pret policistu slepkavām Ziemeļamerikā nevērsīsies ar pienācīgo bardzību, likuma sargiem neatliks nekas cits, kā „ņemt likumu savās rokās" resp. atmaksāt ar ielu cīņām, vai arī vispār aizturēt savus pakalpojumus likumu un kārtības uzturēšanā. Brauna draudi izskanēja sakarā ar divu kārtībnieku nogalināšanu Čikagā pagājušajā nedēļā (šai sakarā aizturēti 3 nēģeri). Kongresā bija deleģāti no 133 policistu apvienībām, pārstāvot 125.000 ASV un Kanadas kārtības sargu.

★ Opozicijas līderis R. Stenfilds pēc Briseles, Parīzes, Romas un Belgrades apmeklējuma iegriezies arī Maskavā un Ļeņingradā. Padomju reportieriem Maskavas Šeremetjeva lidlaukā kanadiešu politiķis izteicis galīgi īsredzīgu, kaut ļoti zīmīgu deklarāciju: Viņš domājot, ka Kanadas un Pad. savienības starpā nepastāvot neatrisināmas „lielas problēmas"... Stenfilds iecerējis iegriezties arī Ļeņingradas arktiskajā institūtā apspriesties par arktisko apgabalu attīstības netodēm. Nav zināms, vai šai sakarā pārrunās arī vergu darba lietderību.

★ Iekšlietu ministrs Pelletjē izteicies, ka „notikumu spēks" eventuāli izbeigs monarchiju Kanadā. Atbildot uz CBC televīzijas „Encounter" programmas jautājumiem, Pelletjē paskaidroja, ka valdības vairums aizstāv monarchiju kā kanadiešu vienotāju, bet tiklīdz tā sāk radīt šķēršļus, — viņi vairs to neatbalsta. „Mums nepieciešams kaut kāds simbols," teica Pelletjē, „un es domāju, ka monarchiju kā institūciju, liekas, pieņem." —ns

Lietuvas jauniešu . . .

(Pārnesums no 5. lpp.)

kas pārstāvētu starptautiskās jaunatnes organizācijas un tautas, kuŗas nav ieguvušas brīvību, konferencē reģistrēti tikai 18 pārstāvju.

Atbilde: Mandātu komisija vēl nav galīgos skaitļus paziņojusi.

Jautājums: Vai šai grupā nevajadzētu būt arī jauniešiem no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas?

Atbilde: Tie nebija pieteikušies.

Jautājums: Tā kā rīcības komiteja darbojās Ženēvā un tās darbs un adrese netika pārāk daudz publicēti, tad varbūt viņi nezināja, kur griezties?

Atbilde: Patiesību sakot, šie baltieši nebūtu nekur tālu tikuši, jo rīcības komiteja bija piesātināta ar propadomju ļaudīm. Tomēr jāatzīmē, ka lietuviešu jaunieši bija atsūtījuši vēstuli, kuŗā norādīja, ka nejūtas pārstāvēti šajā pasaules jaunatnes konferencē, jo tur būs vienīgi padomju pārstāvji.

Pēc Tālena izteicieniem saprotams, ka minētie lietuviešu jaunieši, kas rakstījuši šo protesta vēstuli, nav no brīvās pasaules, bet gan okupētās Lietuvas.

Jautāts par šīs konferences paredzamo iespaidu pasaules politikā, Tālens nebija pārāk optimistisks un labprāt atzina, ka strādājot starptautiskajā laukā, jauniešiem rodas tādas pašas grūtības, kā strādājot Apvienoto nāciju darbu ar īstajiem šo zemju pārstāvjiem. „Naīvi iedomāties, ka še sabraukušie jaunieši būtu bez jebkādām politiskām nosliecēm un savas valdības uzdevumiem," viņš teica, par trokšņotājiem piebilzdams, ka tie jau drīz dabūs baudīt „savu darbu". rūgtos augļus, jo nu visas pasaules jaunatnei kļuvis skaidrs, ar kādām metodēm tie rīkojas. D. V.

High Park rajonā
IZRĒĢAMA
ISTABA
ar virtuvi.
Zvanīt 767-9964 Toronto

1970. GADA VASARAS MŪZIKAS FESTIVĀLS

Toronto pilsētas padome, parku un atpūtas departaments sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību, ar skaņu plašu rūpniecības uzņēmumu un Toronto Daily Star fondu atbalstu priecājas paziņot sekojošās programmas:

PROGRAMMA NO 27. JŪLIJA LĪDZ 2. AUGUSTAM

PIRMDIEN, 27. JŪLIJĀ

8.30 vak. Ramsden Park	Skvērdejas—Bob Scott ar orķ.
8.30 vak. Greenwood Park	Johnny Lombardi

OTRDIEN, 28. JŪLIJA

7.15 vak. Rose Ave. School	Bērnu teātris— Pelnrušķīte
8.00 vak. Allan Gardens	Gubernātora jātnieku gvard. kapel.
8.30 vak. Withrow Park	Skvērdejas—Bob Scott ar orķ.

TREŠDIEN, 29. JŪLIJĀ

12.15 dienā Nathan Phillips Sq.	George Frank orķestris.
8.30 vak. Monarch Park	Skvērdejas—Bob Scott ar orķ.
8.30 vak. Dufferin Grove Park	Skvērdejas—Angus McKinnon orķ.
8.30 vak. Eglinton Park	Bob Minns ar orķ.
8.30 vak. Riverdale Park	„Notikums laukos" ar Russ Wheeler. Viesi Ricky un Terry

CETURTDIEN, 30. JŪLIJA

7.15 vak. Eglinton Park	Bērnu teātris — Pelnrušķīte
7.30 vak. Forest Hill Mem. Pk.	Bob Hackburn ar orķ.
8.00 vak. Nathan Phillips Sq.	Johnny Lombardi
8.30 vak. High Park	Skvērdejas—Bob Scott ar orķ.
8.30 vak. Kew Gardens	Skvērdejas—Al Aylward ar orķ.

SVĒTDIEN, 2. AUGUSTĀ

2.30 pēcp. High Park	Ellis McLintock ar orķ.
2.30 pēcp. Kew Gardens	Toronto artil. garniz. orķ. Viesis — Remo Marinucci
2.30 pēcp. Willowvale Park	Enrico Farina ar orķ.
5.30 pēcp. High Park	Ronnie Padgett ērģeļu priekšn.
7.30 vak. Earlscourt Park	Toronto artil garniz. orķestris.
8.00 vak. Nathan Phillips Sq.	Pop Symphony — Lloyd Bradshaw ar orķ. un kori .